

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА ЗА 2016. ГОДИНУ

Нови Сад, јануар 2017.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

**ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ
ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА 2016. ГОДИНУ**

Директор:

др Биљана Пањковић

Нови Сад, јануар 2017.

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА 2016. ГОДИНУ
ПОКРАЈИНСКОГ ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

Пословно име	Покрајински завод за заштиту природе
Седиште	Нови Сад, Радничка 20а
Претежна делатност	Заштита природе и природних добара на територији Аутономне покрајине Војводине
Матични број	08916918
ПИБ	106611566
ЈБК	80822
Надлежни секретаријат	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

САДРЖАЈ

УВОД	1
1. МИСИЈА, ВИЗИЈА, ЦИЉЕВИ	2
2. ДЕЛАТНОСТ	5
3. ОСНОВНИ ПОДАЦИ	7
4. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА, КАПАЦИТЕТИ И ОПРЕМЉЕНОСТ	8
4.1. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА	8
4.2. КАДРОВСКА СТРУКТУРА	9
4.3. ОПРЕМЉЕНОСТ	10
4.4. ЕДУКАЦИЈА И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ	11
4.4.1. ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ	11
4.4.2. МЕЂУНАРОДНИ СКУПОВИ	13
4.4.3. НАЦИОНАЛНИ СКУПОВИ	14
4.4.4. УЧЕШЋЕ НА РАДИОНИЦАМА	15
4.4.5. УЧЕШЋЕ НА ПРОГРАМИМА ОБУКЕ	16
5. ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ - ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	17
5.1. НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ	17
5.1.1. ЗАШТИЂЕНА ПОДРУЧЈА	17
5.1.2. УЧЕШЋЕ У ПРОЦЕСУ ПРОГЛАШЕЊА ЗАШТИЂЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	20
5.1.3. СТРУЧНИ НАДЗОР, САРАДЊА СА ИНСПЕКЦИЈСКИМ СЛУЖБАМА И УПРАВЉАЧИМА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	21
5.1.4. САРАДЊА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА У ЦИЉУ УСКЛАЂИВАЊА АКТИВНОСТИ СА ПОТРЕБАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ	25
5.1.5. ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА И ПРАЂЕЊЕ СТАЊА ПРИРОДЕ	28
5.1.6. СИСТЕМ ДОЈАВЉИВАЊА И ЗБРИЊАВАЊА УГРОЖЕНИХ СТРОГО ЗАШТИЂЕНИХ ВРСТА ЖИВОТИЊА	36
5.1.7. ЗАШТИТА СТАНИШТА	37
5.1.8. НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОШКА МРЕЖА	37
5.1.9. „NATURA 2000“	38
5.1.10. ГЕОНАСЛЕЂЕ	39
5.1.11. ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	40
5.1.12. УСЛОВИ, МИШЉЕЊА И ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА	41
5.1.13. РЕГИСТАР ЗАШТИЂЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	44
5.1.14. РАД НА ИЗРАДИ ОСНОВНИХ ДОКУМЕНАТА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ	44
5.1.15. ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ	45
5.1.16. САРАДЊА СА ДРУГИМ УСТАНОВАМА	56
5.2. МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И САРАДЊА	58
5.2.1. УГОВОРЕНИ ПРОЈЕКТИ	58
5.2.2. ПРОЈЕКТИ У ПРИПРЕМИ	60
5.2.3. ПРОЈЕКТИ У КОЈИМА ЈЕ ЗАВОД КОРИСНИК ИЛИ ЗАИНТЕРЕСОВАНА СТРАНА	61
5.2.4. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА	62
6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ	64
7. ПРАВНИ ПОСЛОВИ	67
8. ФИНАНСИЈЕ	69

УВОД

Покрајински завод за заштиту природе (у даљем тексту: Завод) је стручна установа која обавља послове заштите природе и природних добара која се у целости или већим делом своје површине налазе на територији Аутономне покрајине Војводине.

Завод послује као установа, у складу са прописима о јавним службама, а обавља послове заштите природе утврђене Законом о заштити природе („Сл. гласник РС“ број 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исп. и 14/2016), Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе (Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе, "Сл. лист АПВ", број 2/2010) и Статутом Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ", број 9/2010).

Брига о природи и природним вредностима на подручју АП Војводине основни је задатак и законска обавеза Покрајинског завода за заштиту природе, стручне покрајинске институције, која прикупља и обрађује податаке о природи и природним вредностима, прати стање и оцењује очуваност природе и степен угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, станишних типова, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошке мреже и предела, еколошких коридора, израђује студије заштите којима се утврђују вредности подручја предложених за заштиту и начин управљања тим подручјима; ради на изради предлога акта о заштити, издаје услове за радове на заштићеним природним добрима, издаје мишљење на план управљања заштићеног подручја; врши стручни надзор на заштићеним природним добрима са предлогом мера, пружа стручну помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, предела и природних добара; утврђује услове и мере заштите природе и природних вредности у поступку израде и спровођења просторних и урбанистичких планова, пројектне документације, основа програма и стратегија у свим делатностима које утичу на природу; обавља стручне послова у поступку израде оцене прихватљивости радова и активности у природи, припрема и спровођења пројеката и програма на заштићеном подручју; учествује у процени утицаја на животну средину у поступку реинтродукције и насељавања дивљих врста у слободну природу, учествује у поступку јавног увида ради проглашавања заштићених природних добара; организује и спроводи васпитно-образовне и промотивне активности у заштити природе пројектовањем и организовањем изложбених поставки, организује тематске расправе, семинаре, предавања, издаје публикације, учествује у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе; води регистр заштићених природних добара и других података од значаја за заштиту природе; врши инвентаризацију појединачних елемената геолошке, биолошке и предеоне разноврсности са анализама и извештајима о њиховом стању; води базу података у области заштите природе, обавештава јавност о природним вредностима, заштити природе, њеној угрожености, факторима и последицама угрожавања и др. Као члан Међународне уније за заштиту природе (IUCN), сарађује са бројним међународним организацијама.

1. МИСИЈА, ВИЗИЈА, ЦИЉЕВИ

Покрајински завод за заштиту природе израдио је 2011. године Средњорочни програм заштите природних добара за период 2011–2020. (број 02–133, од 28.01.2011.). Сагласност на Средњорочни програм дала је Скупштина Аутономне покрајине Војводине (Одлука о давању сагласности на Средњорочни програм заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за период 2011–2020. број 023-2/11 од 5.04.2011.), као и Влада Републике Србије (Решење о давању сагласности на Средњорочни програм заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за период 2011–2020. број 353-5627/2011, од 14.07.2011. „Сл. Гласник РС“, 54/2011).

Полазећи од Средњорочног програма заштите природних добара за период 2011-2020. урађен је Програм заштите природних добара за 2016. годину, који је добио сагласност Владе АП Војводине (Решење о давању сагласности на Програм заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за 2016. годину, број: 023-12/2016 од 20.01.2016.). Урађене су Измене и допуне програма заштите природних добара, у октобру 2016, на који је добијена сагласност Владе АП Војводине (Решење о давању сагласности на Измене и допуне Програма заштите природних добара за 2016. годину, број: 02-2243/13 од 07.11.2016.).

Програм заштите природних добара уједно представља и програм рада Покрајинског завода за заштиту природе.

Мисија Завода је да квалитетним стручним радом придонеси очувању природе у АП Војводини, односно Републици Србији, за добробит садашњих и будућих генерација. Завод припрема стручну основу за планирање и спровођење стратегије заштите природе, и тако осигурава очување и унапређење природе у АП Војводини, односно Републици Србији, као и да усагласи заштиту природе са истом, у земљама чланицама ЕУ.

Визија Завода је да АП Војводина, тј. Р Србија има очувану природу која представља вредност од националног значаја и интереса, а негативни антропогени утицаји сведени су на најмању меру.

Чињенице:

- У АП Војводини под заштитом природе налази се 134 природних добара на површини од 136.551 ha, што чини 6,35% територије. Са идентификованом еколошком мрежом то укупно чини 16,4% територије АП Војводине.
- У АП Војводини у званичном поступку прве заштите налази се 17 подручја за која су израђене студије заштите, укупне површине 50.995 ha што чини 2,37% територије АП Војводине.
- У АП Војводини ревизијом постојећих заштићених подручја обухваћено је 11 подручја, за која су израђене нове студије заштите, укупно предложеног повећања површине под заштитом од 1.846 ha, што чини 0,09% територије АП Војводине.

Циљеви и активности: Током 2016. године Завод је остварио постављене циљеве кроз следеће активности:

- Завршена је валоризација нових подручја (2) или ревизија природних вредности постојећих заштићених подручја (2), на укупно четири (4) подручја и израђене су студије заштите: ПП „Слатине у долини Златице“; СП „Копривић (*Celtis australis* L.) у улици Лазе

Костића у Новом Саду“; СП „Стари парк у Великом Гају“; СП „Дрворед платана у Сремској Митровици“. Рађено је на допуни студије за ревизију заштите у СРП „Пашњаци велике дропље“, ради израде новог акта о заштити проширеног подручја. Такође, рађено је усклађивање студије ПП „Тиквара“ са новим границама шумских основа и потребама развоја Спортско-рекреативног центра „Тиквара“. У студији заштите ПП „Босутске шуме“ извршена је корекција описа граница заштићеног подручја у складу са дигитализованим катастарским плановима из 2016. године, као и усклађивање режима и мере заштите са потребама корисника шума.

- Израдом четири нове студије заштите за поједина издвојена подручја, стекао се основ за повећање површине под заштитом природе у АП Војводини за 3.584 ха.
- Спровођене су активности на праћењу стања (мониторингу) и заштити строго заштићених врста и значајних станишта, који се за поједине врсте и станишта одвија у континуитету од 2003. године. Обухваћено је 16 различитих тема у оквиру реализованог мониторинга.
- Остварено је 133 активности у оквиру промотивно - едукативних делатности у области заштите природе (предавања, промоције, јавне расправе, тематске изложбе, сајмови и еко-манifestације, наступи у медијима), док је 19.503 посетиоца обишло изложбену поставку и зграду Завода. Одржано је 30 предавања, објављена 36 научних радова и реализовано 78 наступа у медијима.
- Настављена су вишегодишња теренска истраживања на валоризацији природних вредности појединих подручја у АП Војводини за која се завршетак израде студија очекује у наредним годинама: ПС „Лесни профил код Старог Сланкамена“, Дунавски ритови, Слатине средњег Баната и Слатине Бачке.
- Реализован је 41 стручни надзор у заштићеним подручјима и 16 у вези са заштитом строго заштићених врста.
- Пружана је редовна стручна помоћ управљачима 19 заштићених подручја у АП Војводини, посебно на онима од изузетног националног и међународног значаја.
- Настављен је рад на одржавању и даљем развијању Еколошке мреже у АПВ, као дела Националне Еколошке мреже. Прикупљани су подаци на стаништима заштићених и строго заштићених врста и идентификацији нових просторних целина. До сада су издвојене 664 просторне јединице унутар еколошке мреже укупне површине 163.950 ха, односно 7,63% површине АП Војводине, од којих је извршена идентификација граница станишта по катастру за 53 полигона.
- Вршено је прикупљање података на регистрованим стаништима заштићених и строго заштићених врста за потребе ажурирања Еколошке мреже. Поред еколошки значајних подручја, исказани су еколошки коридори од међународног, регионалног и локалног значаја, као основа за успостављање функционалне еколошке мреже. Идентификација локалних еколошких коридора, као и издвајање елемената еколошке мреже на катастарским подлогама одвијали су се на просторним целинама, обухваћених у поступку израде просторних планова општина и градова.
- Завод је учествовао и у припреми нацрта Закона о одговорности за штету према животној средини.
- Узето је учешће у раду Радне групе на измени и допуни Стратегије биолошког диверзитета, која је променила назив у Стратегију заштите природе Републике Србије за период 2016-1022. године, као и Акционог плана. Узето учешће у другим радним групама: успостаљање Геопаркова, оцена прихватљивости, измена еколошке мреже, измене правилника везаним за рибли фонд, шумарство итд.

- Настављена је обрада картографских података у ГИС-у, као и ажурирање базе података Информационог система Завода (ИС ПЗЗП).
- Издато је 862 решења о условима заштите природе, 455 мишљења у области заштите природе, као и 103 решења и 45 мишљења везаних за израду просторно-планске документације, затим 117 решења и 47 мишљења везаних за шумске основе и програме, а решено је и 49 предмета везаних за обједињене процедуре.

2. ДЕЛАТНОСТ

Делатност Завода одређена је одредбама Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, број 36/2009, 88/2010, 91/2010 испр и 14/2016), Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр. 2/2010), као и Статутом Завода („Сл. Лист АПВ“, бр.9/2010).

Делатност Завода обухвата стручне послове:

- прикупљање и обрада података о природи и природним вредностима;
- праћење стања и оцена очуваности природе и степена угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, станишних типова, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошких коридора, еколошке мреже и предела;
- израда студија заштите којима се утврђују вредности подручја предложених за заштиту и начин управљања тим подручјима;
- израду предлога акта о престанку заштите подручја;
- давање услова за радове на заштићеним природним добрима, издавање мишљења на план управљања заштићеног подручја;
- издавање услова заштите природе кроз поступак обједињене процедуре;
- вршење стручног надзора на заштићеним природним добрима са предлогом мера;
- пружање стручне помоћи управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, предела и природних добара;
- утврђивање услова и мера заштите природе и природних вредности у поступку израде и спровођења просторних и урбанистичких планова, пројектне документације, основа (шумских, ловних, риболовних, водопривредних и др.), програма и стратегија у свим делатностима које утичу на природу;
- обављање стручних послова у поступку израде оцене прихватљивости радова и активности у природи, припремања и спровођења пројеката и програма на заштићеном подручју;
- предлагање обима и садржаја студија изводљивости и процене утицаја на животну средину у поступку реинтродукције и насељавања дивљих врста у слободну природу;
- вођење евиденције о начину и обиму коришћења, као и факторима угрожавања заштићених и строго заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација;
- учествовање у поступку јавног увида ради проглашавања заштићених природних добара;
- организовање и спровођење васпитно-образовних и промотивних активности у заштити природе пројектовањем и организовањем изложбених поставки, организовањем тематских расправа, семинара, предавања - издавање публикација и других сталних и повремених гласила и сл.;
- учешће у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе;
- вођење регистра заштићених природних добара и других података од значаја за заштиту природе;

- инвентаризација појединачних елемената геолошке, биолошке и предеоне разноврсности са статистичким анализама и извештајима о њиховом стању;
- вођење базе података у области заштите природе као дела јединственог информационог система Агенције за заштиту животне средине;
- обавештавање јавности о природним вредностима, заштити природе, њеној угрожености, факторима и последицама угрожавања;
- обављање и других послова утврђених законом.

3. ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Назив институције	Покрајински завод за заштиту природе
Година и акт оснивања	16.02.2010., Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („СЛ. лист АПВ“, бр. 2/2010)
Почетак рада	01.04.2010.
Седиште	Радничка 20а, Нови Сад
Површина канцеларијског простора по запосленом	14,33 m ² Због недостатка простора, просторија која је служила за документацију, физички је подељена на две просторије: документацију и канцеларијски простор
Управни одбор (30.05. 2014.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. проф. др сц. Милица Матавуљ, Департман за биологију и екологију Природно – математичког факултета Универзитета у Новом Саду – председник; 2. Александар Станојковић, Факултет европско-политичких студија, Нови Сад – члан; 3. Кристијан Нађ, дипл.инж. менаџмента, Нови сад – члан; 4. Ален Киш, дипл. инж. шумарства, Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, - члан; 5. Лидија Маринковић, дипл. инж. информатике, Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад - члан.
Надзорни одбор (30.05.2014.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Золтан Селеш, виша техничка школа, - председник; 2. Дарко Тимотић, дипл. инж.геологије за палеонтологију, Покрајински завод за заштиту природе, Нови сад, - члан
Директор	Др сц. Биљана Пањковић (6.10.2014.)
Број запослених и попуњеност планираних капацитета	49 (1 именовано лице, 44 на неодређено, од тога 2 радни однос у мировању, 1 на одређено - замена, 3 приправника).
Стручна спрема	доктор наука (10,2%), магистар наука/мастер (20,41%), ВСС (38,78%), ВС (6,12%), ССС (18,37%), НКВ (6,12%)
Струке	биолози/еколози (34,69%), геолози (2,04%), географи/туризмозолози (4,08 %), шумари (4,08%), агрономи/инж. пољопривреде (4,08%), инжењери заштите животне средине (4,08%), струковни инж. машинства (2,04%), просторни планери (2,04%), геометар - картограф (2,04%), информатичари (2,04%), економисти ВСС (6,12%), правници (6,12%), пословни секретар (2,04%), референти (18,37%), конобар (2,04%), чистачице (4,08%)
Просечна старост	43,6 године
Полна структура	Жене (48.98%): Мушкарци (51,02%)

4. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА, КАПАЦИТЕТИ И ОПРЕМЉЕНОСТ

4.1. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Полазећи од Правилника о систематизацији и организацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе (број: 01-1704, од 18.07.2016.) утврђена је следећа организациона шема:

Слика 1. Организациона структура Покрајинског завода за заштиту природе

Завод, према систематизацији има 45 систематизованих радних места, од којих је за радно место хигијеничара предвиђено 2 извршилаца, тако да би сва радна места требало да попуњава 45 извршилаца и директор као именовано лице. У 2016. години у Заводу се у радном односу налази 49 запослених, од којих: 1 именовано лице, 44 запослених на неодређено време, од којих је за 2 запослена радни однос у мировању и 4 са радним односом на одређено време, од тога 1 замена и 3 приправника запослена преко Националне службе за запошљавање. Један запослени на неодређено време је преминуо у 2016. години и за попуњавање тог радног места затражена је сагласност. На привременим и повременим пословима било је ангажовано 6 лица, на пословима: прикупљање и обрада података везаних за еколошку мрежу у Аутономној покрајини Војводини, идентификација објеката геонаслеђа, укључујући теренски обилазак локалитета - по пројекту (проналажење и геопозиционирање) и прикупљање литературе везане за област геонаслеђа Војводине, односи са јавношћу, помоћ на пословима израде апликација на међународним конкурсима, помоћ при реализацији пројекта везаног за геонаслеђе и др..

4.2. КАДРОВСКА СТРУКТУРА

Табела 1. Бројно стање и попуњеност људских капацитета у Покрајинском заводу за заштиту природе (стање на дан 31.12.2016.)

	Број запослених на неодређено време	Број запослених на одређено време (именовано лице, замена)	Број запослених чији је радни однос у мировању (на неодређено време)	Број ангажованих на привременим и повременим пословима	Број извршилаца предвиђен Правилником о систематизацији	Попуњеност радних места %
Директор		1			1	100
Сектор за заштиту природе	30				30	100
Одељење за заштиту подручја	8		1	2	8	100
Одељење за заштиту станишта и врста	8			1	8	100
Одељење за заштиту животне средине	6				6	100
Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу	2				2	100
Одсек за природњачку збирку	5			1	5	100
Сектор за правне, финансијске и опште послове	14				15	100
Група за правне послове	4	1	1		4	100
Одсек за финансијско-рачуноводствене послове	4				4	100
Одсек за опште послове и информациони систем	5				6	83,33
УКУПНО	44	2	2	4	45	97,77

Полазећи од Закона о буџетском систему ("Сл. гласник РС", бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон, 103/2015 и 99/2016) забрањено је запошљавање лица у јавном сектору без сагласности тела Владе. С друге стране, добијањем статуса кандидата Србије за чланство у ЕУ (2014.), и одговарајућим усклађивањем регулативе заштите природе знатно се повећава опсег рада Завода, који није могуће више пратити с постојећим бројем запослених.

Велике потешкоће у пословању започеле су од дана 02.04.2016. године када је умро запослени Драган Чалакић, који је обављао послове сарадника картографа. Будући да су послови картографа везани за обраду података за израду студије заштите и израду решења о условима заштите природе, односно од круцијалног значаја за обављање наше делатности, Завод се у току 2016. године у више наврата обраћао надлежном органу ради добијања сагласности за запослење лица на неодређено време које ће обављати послове картографа. Сагласност, нажалост још увек није добијена, а послови у вези са картографском обрадом података не трпе одлагање. У недостаку адекватног решења, део ових послова обављао је приправник ком у 2017. години престаје радни однос, због истека рока за који је радни однос заснован.

4.3. ОПРЕМЉЕНОСТ

Завод је од августа 1994. године смештен у наменски направљеном објекту у Новом Саду, у улици Радничка 20а. Укупна квадратура простора зграде је 2.850 m², што са двориштем у којем се налази арборетум, износи 3.850 m². Објекат се састоји из три нивоа, од чега се у сутерену налазе депои, радионице и лабораторије, у приземљу је природњачка поставка на 850 m² и амфитеатар (109 места), а канцеларије су на спрату.

За потребе обављања основних делатности, до 2016. године, Завод имао на располагању четири теренска возила (Mitsubishi Pajero, Dačija Daster, 2 Ладе Ниве), просечне старости 6,5 година и ауто приколицу Kandli KT23. Возни парк је у току 2016. године обновљен са купљеним возилом Dačija Daster. Возило Opel Combo добијено је на коришћење, на основу уговора са Министарством пољопривреде и заштите животне средине, а за потребе збрињавања животиња, као донација ЕУ.

Део процеса рада у Заводу је аутоматизован кроз информациони систем. У раду се користе 46 радних станица и две серверске машине. Архитектура система је клијент-сервер а повезаност реализована звездастом локалном рачунарском мрежом. Са 23 штампача (3 колор) и копирапаратом је обезбеђена штампа докумената, студија и др. Обезбеђени су лиценцирани програми за рад. У току 2016. године, од рачунарске опреме обновљене су 2 радне станице и набављен бекар/file рачунар за потребе обезбеђења података са радних станица. За око 50% рачунарске опреме је истекла амортизација. На основу пројекта 'Capacity building to implement `acquis` standards and conventions in nature protection – supplies for implementation of Natura 2000 (and CITES)', испоручено 10 ГПС уређаја Garmin Montana.

Сталну интернет везу Завод остварује преко опичког привода. У оквиру сарадње са ТЕЛЕКОМ СРБИЈА А.Д. постављена је телекомуникациона опрема у простору природњачке изложбе за пружање услуге бежичног приступа интернету посетиоцима – вез накнаде тј. финансијских издатака Завода.

4.4. ЕДУКАЦИЈА И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

4.4.1. ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ

Стручни сарадници Завода су самостално и у коауторству објавили **36** научних и стручних радова. Подвучена су имена запослених сарадника Завода, на списку објављених радова који следи:

Bošnjak, T., Sabadoš, K., Galamboš, L., Mišković, M., Dragaš, K. (2016): Očuvanje i unapređenje ekološkog stanja prilikom redovnog održavanja korita kanalisanih vodotoka i kanala u Vojvodini. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 67.

Делић, J (2016): Ловни туризам у заштићеним подручјима Војводине, Докторска дисертација, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Департаман за географију, туризам и хотелијерство.

Dragaš K., Kiš A., Kartalović V. (2016): Staništa i koridori za vodozemce u Bosutskim šumama. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 87.

Dragaš, K., Kiš, A., Kartalović V. (2016): Staništa i koridori za vodozemce u Bosutskim šumama. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, poster.

Galić Z., Orlović S., Ponjarac R., Kiš A., Stojanović D. (2016): Soil types in management unit Ristovaca in public enterprise Vojvodinasume. Agriculture and Forestry vol. 62 Issue 1 p. 195-200, 10.7251/AGSY0615733G

Galić Z., Ponjarac R., Kiš A., Novčić Z. (2016): Soil types in the management unit Muzljanski rit in PE "Vojvodinasume", Serbia. VII scientific agriculture symposium. Book of abstracts p. 1203. Jahorina, Bosna i Hercegovina. ISBN 978-99976-632-6-9

Kicošev, V. (2016): Ekosistemske usluge u funkciji održivog korišćenja područja nacionalne ekološke mreže. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 23.

Кицошев, B. (2016): Вишекритеријумски приступ организацији функционалних заштитних зона природних добара у циљу смањења антропогених утицаја. Докторска дисертација. Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, АЦИМСИ - Асоцијација центара за интердисциплинарне и мултидисциплинарне студије.

Kiš, A., Panjiković, B., Galić, Z., Stojišić, V., Plavšić, D. (2016): Stanišne predizpozicije i planska revitalizacija nalazišta kukurjaka (*Eranthis hyemalis*) na prostoru Specijalnog rezervata prirode „Bagremara“. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 99.

Kiš, A., Stojišić, V., Dinić, A. (2016): Stanje bukovih šuma u Rezervatu „Papratski do“ (Nacionalni park „Fruška gora“, Srbija) tokom 60 godina zaštite. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 98.

Maric, S., Stankovic, D., Wanzenbock, J., Sanda, R., Eros, T., Takacs, P., Specziar, A., Sekulic, N., Banaduc, D., Caleta, M., Trombitsky, I., Galambos, L., Sipos, S., Snoj, A. (2016): Phylogeography and population genetics of the European mudminnow (*Umbra krameri*) with time-calibrated phylogeny for the family Umbridae. Hydrobiologia. doi:10.1007/s10750-016-3051-9

Marić, S., Galamboš, L., Sekulić, N., Snoj, A. (2016): Genetic characterization of European mudminnow (*Umbra krameri*) population from Special Nature Reserve „Kraljevac“, Serbia. Abstract book, V Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia with International Participation. Ohrid, 19-22.10.2016. Macedonian Ecological Society, Skopje, p.41.

- Mijić-Oljačić, I., Galamboš, L., Ćuić, M. (2016): Prvi koraci u revitalizaciji Zaštićenog staništa „Bara Trskovača“. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 101.
- Милорадов, Д., Павковић, в., Пузовић, С., Рашајски, Ј. (2016): Орнитолошки речник - имена птица. Матица српска, Лексикографска издања- књига 4, Терминолошки речници - књига 1, Нови Сад, 484 pp.
- Milenić B., Mihajlović N. (2016): Problemi zaštite zelenih površina u Novom Sadu. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 104.
- Panjковић, В., Стојнић, Н., Пузовић, С., Амиджић, Л. (2016): Izazovi u upravljanju zaštićenim područjima u Srbiji. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 36.
- Panjковић, В., Стојић, В., Перић, Р., Рилак, С. (2016): The conservation status of subcontinental peripannonic scrub identified in the “Veliki Rimski Šanac” site (Vojvodina Province, Serbia). 12 th Symposium on the Flora of Southeastern Serbia and Neighboring Regions Kopaonik Mt. 16 th -19 th June, 2016. Book of abstracts: 64-65.
- Пањковић, Б., Перић, Р., Рилак, С., Сзабадос, К., Киш, А., Стојишић, В. (2016): „Заштита дивљих биљних врста и станишта у Војводини“. Ботанички симпозијум-Трећи век ботанике у Војводини, Нови Сад. Књига резимеа: 45-46.
- Ponjarac R., Galić Z., Kiš A., Grujić R., Ostojić M. (2016): Analyze of rationality of settings of watchtowers by geographic system tools. VII scientific agriculture symposium. Book of abstracts p. 1173. Jahorina, Bosna i Hercegovina. ISBN 978-99976-632-6-9
- Puzović, S., Stojanović, T., Ćuić, M. (2016): Dinamika faune ptica bare Trskovače u odnosu na mere zaštite staništa i unapređenje vodnog režima. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 74.
- Puzović, S. (2016): Strateški, razvojni i planski aspekti zaštite prirode. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 15.
- Puzović, S., Tucakov, M., Stojnić, N. (2016): Aktivno upravljanje zaštićenim i IBA područjima u Vojvodini, Republika Srbija, sa posebnim osvrtom na pozitivne efekte na ornitofaunu. V Ornitološki festival, zbornik radova, Čapljina, 83-89.
- Puzović, S., Panjković, B., Tucakov, M., Stojnić, N., Sabadoš, K., Stojanović, T., Vig, L., Marić, B., Tešić, O., Kiš, A., Galamboš, L., Pil, N., Kicošev, V., Stojišić, V., Timotić, D., Perić, R., Bošnjak, T., Delić, J., Dobretić, V., Stanišić, J. (2015): Upravljanje prirodnom baštinom u Vojvodini. Pokrajinski sekretarijat za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životne sredine i Pokrajinski zavod za zaštitu prirode. Novi Sad.
- Puzović, S., Radišić, D., Ružić M., Rajković, D., Radaković, M., Pantović, U., Janković, M., Stojnić, N., Šćiban, M., Tucakov, M., Gergelj, J., Sekulić, G., Agošton, A., Raković, M. (2015): Ptice Srbije: Procena veličina populacija i trendova gnezdarica 2008–2013. Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije i Prirodnomatematički fakultet. Departman za biologiju i ekologiju, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Rilak, S., Perić, R. (2016): Rasprostranjenje Natura 2000 vrsta u Srbiji: Pulsatilla vulgaris (Mill.) subsp. grandis (Wender.) Zämelis. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“. Zbornik rezimea. Novi Sad: Pokrajinski zavod za zaštitu prirode. Str. 93.

- Sabadoš, K. (2016): Zaštita biodiverziteta na nivou predela u Vojvodini. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem „Zaštita prirode –iskustva i perspektive“, Zbornik rezimea. Novi Sad: Pokrajinski zavod za zaštitu prirode. Str. 33.
- Sekulić, G., Marinčić, S., Tucakov, M. (2016). Serbia. Pp. 108-116. In: Vasilijević, M, Pokrajac, S. & Erg, B. (2016): State of Nature Conservation Systems in South-Eastern Europe. IUCN Regional Office for Eastern Europe and Central ASIA (ECARO). Gland & Belgrade.
- Срђевић, Б., Срђевић, З., Лакићевић, М., Галамбош, Л. (2016): О објективним методима одређивања тежина критеријума у вишекритеријумским анализама и оптимизацији. Летопис научних радова, Пољопривредни Факултет, Универзитет у Новом Саду, Vol. 40, No 1, 78-86.
- Stojnić, N., Tucakov, M., Puzović, P., Pavkov, P., Hornjik, L., Nikolić, O., Pavlović, Z., Ružić, M., Rajković, D. (2016): Akcije protiv lova i hvatanja strogo zaštićenih vrsta ptica u Vojvodini, Republika Srbija, u periodu 2012-2016: rezultati sinergije državnog i civilnog sektora. V Ornitološki festival, zbornik radova, Čapljina, 29-36.
- Stojnić, N., Puzović, S. (2014): Review of the status of Great Bustard (*Otis tarda*) in Serbia between 2006-2012. *Aquila*, Vol. 121, p. 103-106.
- Tarjan-Tobolka A., Stevanov M., Galić Z., Kiš A. (2016): Special nature reserve “Koviljsko-petrovaradinski marshes”-review of the proclamation process, objectives and integrated management measures. VII scientific agriculture symposium. Book of abstracts p. 1182. Jahorina, Bosna i Hercegovina. ISBN 978-99976-632-6-9
- Trudić, B., Kiš, A., Stojnić, S., Orlović, S., Panjковић, B. (2016): Spatial genetic profile of marginal population of silver fir (*Abies alba* var. *Pyramidalis*) from Serbia using SSR markers. *Proceedings*. p. 2910-2916, 10.7251/AGRENG1607439
- Tucakov, M., Stojnić, N. (2016): Content analysis of contacts of ornithologists of Institute for Nature Conservation of Vojvodina Province by citizens based on their sticks with wild birds. The 2nd International Symposium on Nature Conservation: „Nature Conservation – Experiences and Perspectives“. Novi Sad, 1-2 April 2016. Book of abstracts. In press.
- Tucakov, M. (2016): Review: Richard B. Primack, Dubravka Milić, Snežana Radenković, Dragana Obreht, Olivera Bijelić-Čabrilo & Ante Vujić (2015): Uvod u konzervacionu biologiju. *Acrocephalus* 17 (168-169): 112-113.
- Vig, L. Stojnić, N., Dragaš K. (2016): Stanje i mogućnosti unapređenja čuvarske službe u zaštićenim područjima u Vojvodini. 2. Simpozijum o zaštiti prirode sa međunarodnim učešćem: „Zaštita prirode - iskustva i perspektive“, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, zbornik rezimea, Novi Sad, 71.
- Фојкар, О. (2016): Азотофиксиралује цијанобактерије у земљиштима Војводине и њихова ултраструктурна и генетичка карактеризација, Докторска дисертација, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Пољопривредни факултет.

4.4.2. МЕЂУНАРОДНИ СКУПОВИ

Представници Завода су учествовали на више међународних скупова у земљи и иностранству.

- Стручни сарадник Покрајинског завода за заштиту природе учествовао је као посматрач, 7.03.2016. године, на 75. састанку научне радне групе CITES-а, у Бриселу.
- Поводом 50 година од оснивања и рада Покрајинског завода за заштиту природе и институционалне заштите природе у АП Војводини, уз подршку Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и Покрајинске

Владе, организован је 2. Симпозијум о заштити природе са међународним учешћем, „Заштита природе - искуства и перспективе“. Симпозијум је одржан од 01. – 02. априла 2016. године. На симпозијуму је 170 аутора презентовало укупно 75 радова. Презентовање је извршено усмено или путем постер презентације. Симпозијум организован у виду секција: Уводна предавања; Заштита геодиверзитета и објеката геонаслеђа; Екосистемске услуге, туризам, промоција и едукација у заштити природе; Заштита станишта и врста; Одрживо коришћење и сарадња са заинтересованим странама; Предеони аспект заштите; Управљање заштићеним подручјима и развој; Постер секција.

- Пети Орнитолошки међународни фестивал, Чапљина, Босна и Херцеговина. Орнитофестивал са темом заштите, очувања и посматрања птица. Презентована два рада.
- IUCN - Светски конгрес заштите природе, 1.-10.09.2016. Хаваји, САД. На Светском конгресу учешће је узело преко 10 000 стручњака из области заштите природе: представници влада, цивилног друштва, домородачког становништва, верских и духовних заједница, приватног сектора и академски представници. IUCN Конгрес је поставио нова питања на глобалном програму одрживости, укључујући и важност повезивања духовности, религије, културе и очувања, као и потребу да се имплементирају решења заснована на природи - акције заштите и управљања екосистемима, ефикасно решавање друштвених изазова, као што су храна и безбедност воде, климатске промене, смањење ризика од катастрофа, људско здравље и економско благостање. Усвојено је преко 100 резолуција и препорука од стране чланова IUCN-а - позив трећим лицима да предузму акцију широких размера на хитним питањима очувања. Кључне резолуције односе се на: затварање тржишта за слоновачу, хитност заштите морског пространства, потреба да се заштите примарне шуме, забрана индустријских активности у заштићеним подручјима и званична политика IUCN-а о дугорочном очувању биодиверзитета - мере компензације. Постављени су глобални програми очувања у наредне четири године и дефинисани начини за имплементацију раније усвојених споразума и изабрано ново IUCN руководство. IUCN Конгрес је затворен са презентацијом хавајског комитета са документом под називом "Navigating Island Earth". Наредни IUCN Светски конгрес заштите ће се одржати 2020. године.

4.4.3. НАЦИОНАЛНИ СКУПОВИ

Представници Завода су учествовали на више скупова у земљи.

- Учешће на ботаничком симпозијуму „Трећи век ботанике у Војводини“, одржаном дана 15. 04. 2016. у организацији Матице Српске и Департмана за биологију и екологију Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду.
- Учешће на 12. Симпозијуму о флори југоисточне Србије и суседних региона на Копаонику. Симпозијум је одржан у периоду од 16.06. до 19.06.2016. године у организацији Департмана за биологију и екологију Природно-математичког факултета Универзитета у Нишу и биолошког друштва „Др Сава Петровић“ из Ниша.
- Учешће на корисничкој конференцији „GDİ GISDATA DAN 2016“ у Београду је 12.09.2016. На овом традиционалном догађају, који се одржава једном годишње у земљама региона, Завод је имао свог представника. Конференција омогућава размену искустава, проширење професионалног знања и визије у области ГИС-а.
- Учешће на конференцији „Сателитски снимци за потребе одрживог развоја у периоду 2015. – 2030. - SD4SD“, у организацији Републичког геодетског завода (РГЗ), 15. септембра 2016. Присутна два представника Завода. Конференција је почетак отвореније сарадње РГЗ са другим институцијама.

- Учешће на 23. научно-стручном скупу „Производња и пласман лековитог, зачинског и ароматичног биља“, одржаном у Бачком Петровцу, 30. септембар 2016. године. Завод је имао представника.
- Учешће на скупу одржаном у ловишту „Каракуша“ 26.10.2016. под називом “Заштита и управљање стаништем орла белорепана у Републици Србији“, у организацији Министарства пољопривреде и заштите животне средине.

4.4.4. УЧЕШЋЕ НА РАДИОНИЦАМА

Представници Завода су учествовали на 26 радионица током 2016. године.

- Радионица одржана 18. фебруара 2016. године у Београду са темом “Изградња капацитета за имплементацију стандарда “ацгвис” и конвенција у области заштите природе – Успостављање Натура 2000”.
- Радионица одржана у периоду од 03 – 04. марта 2016. године на тему о инвазивним врстама биљака у Новом Саду у организацији Департмана за биологију и екологију, Универзитета у Новом Саду и ESENIAS мреже у организацији Европске агенције за заштиту животне средине.
- Радионица одржана 22. марта 2016. године у оквиру „IMPULS“ пројекта, одржаној у Републичком геодетском заводу у Београду.
- Радионица одржана 26.03.2016. године у Београду са темом о припреми индикатора климатских промена.
- Радионица одржана 30.3.2016. „Workshop on Development of Climate Change Impact Indicators on Biodiversity“ у Министарству пољопривреде и заштите животне средине.
- Радионица одржана у периоду од 6.04.2016 до 11.04.2016. године у Пољској са темом 4. Светски семинар о чиопама.
- Радионица одржана 13. априла 2016. године у Новом Саду на тему Предавање о еколошкој мрежи члановима НИДСБ “Јосиф Панчић”.
- Радионица одржана у периоду од 09.05.2016. до 13.05.2016. године у Сарајеву са темом “Streamlining biodiversity data”.
- Радионица одржана 14. маја у Бачкој Тополи на тему “Предавање о природним вредностима ширег подручја Бачке Тополе”.
- Радионица одржана у мају на тему „ГЕОНАСЛЕЂЕ У КАМЕНУ“, која је реализована током трајања манифестације „Музеји Србије, десет дана од 10 до 10“.
- Радионице одржане у мају са темама “Израда мозаика од камена”, “Израда скулптура у камену” и “Образовна камена радионица”.
- Радионице одржане током 2016. године са темом “Мали палеонтолози”.
- Радионица одржана 27. маја 2016. године на Палићу са темом “Екосистемске услуге Палићког језера”.
- Радионица одржана у периоду од 30.05.2016. до 03.06.2016. године у Чешкој са темом “Ка заједничком планирању у заштити природе”.
- Радионица одржана 14. јуна 2016. Године OrkshopNatura 2000 Site Selection Criteria Supported под покровитељством UNDP под називом “Sharing and Applying Czech Knowledge for Advancing Nature Conservation System in Serbia”.

- Радионица одржана од 19. до 25.06.2016 у Чешкој у организацији Министарства животне средине Републике Чешке, Агенције за заштиту природе са регионалним канцеларијама и управљача Националног парка Подуји.
- Радионица одржана 13. јула у Новом Саду са темом “Историјат предела за заштиту природе – на примеру Римских шанчева и манастира Арач”.
- Радионица одржана 25. јула у Зобнатици са темом Предавање учесницима еко-кампа еколошког удружења “Arcus” из области екотоксикологије.
- Радионица одржана у периоду од 25.07.2016. до 26.07.2016. године у Новом Саду на тему “Комуницирај гласно јасно и ефикасно”.
- Радионица одржана од 10-13. новембра 2016. године, на тему одрживог газдовања шумама, одржаној на простору НП „Тара“.
- Радионица одржана 17. новембра у Београду са темом “Услуге екосистема, њихово вредновање и даљи ток акције у југоисточној Европи”.
- Радионица одржана 17. новембра 2016. На тему "Еколошки и економски значај фауне Србије" одржаном у SANU.
- Радионица одржана у периоду од 24.11.2016. до 25.11.2016. на тему “Веза између процедура оцене прихватљивости, Стратешке процене утицаја на животну средину и Процене утицаја на животну средину: студије случаја”.
- Радионица одржана у периоду од 27.11.2016. до 13.12.2016. године у Израелу поводом програма специјализоване обуке “Environmental Management of Nature Parks and Reserves.
- Радионица одржана у периоду од 16.12.2016. до 17.12.2016. године у Новом Саду са темом “Заштита великих соколова”.
- Радионица одржана у периоду од 13.12.2016. до 17.12.2016. године на Копаонику са темом “Право и друштвени императиви”.
- Радионица одржана 20. децембра 2016. године у Новом Саду са темом о значају и методама активне заштите вегетације у заштити природе, служећи се примерима са територије Војводине.

4.4.5. УЧЕШЋЕ НА ПРОГРАМИМА ОБУКЕ

У својству имаоца јавних овлашћења, стручни сарадници Завода учествовали су на обуци за коришћење система за електронско спровођење обједињене процедуре, која је организована у Едукативном центру Нови Сад 18-19.02.2016, а одржана је од стране Националне алијансе за локални економски развој (NALED) уз подршку Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Републичког геодетског завода, Светске банке, немачких организација German cooperation for development и GIZ (Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit).

5. ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ - ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Програмска активност заштите природе и природних добара на територији АП Војводине, представља најважнију област деловања Завода. Идентификовани су одговарајући циљеви и индикатори. Међу циљевима се издвајају: 1) Заштита подручја, станишта, врста и животне средине; 2) Едукација, промоција, односи са јавношћу и међународна сарадња

5.1. НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Заштита природе и природних добара, као основна делатност Завода, обухвата истраживање природних и предеоних одлика, анализу и вредновање појава, процеса, објеката, подручја, ресурса и амбијенталних целина, њихову валоризацију и израду студија заштите, као стручно – документациону основу за успостављање законске заштите природних вредности. Послови заштите природе спроводе се и кроз стручни надзор и помоћ управљачима, дефинисање, усмеравање и спровођење мера активне заштите у заштићеним подручјима или саставним деловима еколошке мреже, као и издавање услова и мишљења за активности у поступку израде просторно-планске и инвестиционо-техничке документације. Овако бројни и сложени послови захтевају учестало присуство стручњака на терену, без обзира о ком се сегменту делатности Завода ради.

5.1.1. ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА

Табела 2. Индикатори активности везаних за заштиту подручја

Индикатор	Планирано у 2016.	Завршено у 2016.	Носиоци посла
Валоризација природних вредности (број подручја)	7	7	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, уз подршку одсека за опште послове и информациони систем
Израда студија заштите (број студија)	4	4	
Повећање заштићених подручја (површина у ha)			

Током 2016. у складу са Програмом заштите природних добара, вршена су теренска истраживања на валоризацији природних вредности седам (7) просторних целина. Израђено је четири (4) студије заштите, као стручно-документационе основе за успостављање заштите, од којих се две (2) студије односе на нова заштићена подручја, а две (2) представљају ревизије заштићених подручја:

ПП „Слатине у долини Златице“

СП „Копривић (*Celtis australis* L.) у улици Лазе Костића у Новом Саду“

СП „Стари парк у Великом Гају“

СП „Дрворед платана у Сремској Митровици“

Настављена су вишегодишња теренска истраживања на валоризацији природних вредности нових подручја или ревизији заштите постојећих, за која се завршетак израде студија очекује у

наредним годинама: ПС „Лесни профил код Старог Сланкамена“, Дунавски ритови, Слатине средњег Баната и Слатине Бачке.

Табела 3. Приказ површина природних добара за која су израђене студије заштите у 2016. години

Природно добро	Стара површина (ha)	Нова површина (ha)	Разлика (ha)
ПП „Слатине у долини Златице“	-	3.584	3.584
СП „Копривић (<i>Celtis australis</i> L.) у улици Лазе Костића у Новом Саду“	-	0,038	0,038
СП „Стари парк у Великом Гају“			
СП „Дрворед платана у Сремској Митровици“	2,17	2,17	2,17
СП „Стари парк у Великом Гају“	6,67	4,86	-1,81
УКУПНО: 3.591			

5.1.1.1. ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ УСПОСТАВЉАЊА НОВИХ ЗАШТИЂЕНИХ ПОДРУЧЈА

ПП „Слатине у долини Златице“

Током 2016. године су припремљени стручно-документациони и други подаци, неопходни за израду студије заштите ПП „Слатине у долини Златице“. Предложена је II категорија заштите - заштићено подручје покрајинског/регионалног, односно великог значаја. Сачињени су пратећи прилози у оквиру студије заштите и вредноване природне, створене и предеоне одлике подручја, као и опис граница природног добра, режима заштите и др. Студија се доставља Покрајинској Влади АП Војводине, односно Секретаријату за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, ради даље процедуре проглашења заштите подручја.

СП „Копривић (*Celtis australis* L.) у улици Лазе Костића у Новом Саду“

Споменик природе „Копривић (*Celtis australis* L.) у улици Лазе Костића у Новом Саду“ представља вредно стабло зеленила у ужем центру Града Новог Сада. Темељну вредност копривића чине импозантна димензија, пејзажна атрактивност и очувана виталност стабла. На основу прикупљених података и вредновања стабла копривића током 2016. године сачињена је студија заштите која се доставља Скупштини Града Новог Сада ради доношења акта о заштити. Укупна површина природног добра износи 380 m².

5.1.1.2. ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ ПОСТОЈЕЋИХ ЗАШТИЂЕНИХ ПОДРУЧЈА

СП „Стари парк у Великом Гају“

Парк у Великом Гају је први пут заштићен 1973. године као Природни споменик вртне архитектуре „Велики парк у Великом Гају“, а посебно вредна стабла у парку као природни споменици ботаничког карактера. Након прве ревизије заштите 2003. године донет је нови акт о заштити Споменика природе под називом „Стари парк у Великом Гају“, са укупном површином од 6 ha 67 a 16 m².

На основу ревизије заштите током 2016. године „Стари парк у Великом Гају“ предложен је за заштиту као споменик природе III категорије. Површина предложена за заштиту износи 4 ha 86 a 04 m², што је за 1 ha 81 a 12 m² мање у односу на постојећу заштићену површину. Предложено је успостављање и заштитне зоне на суседној парцели бр. 438/1 површине 3 ha 56 a 18 m².

Разлика у површини је настала због изостављања Малог парка (к.п. бр. 361) на којој ревизијом нису забележене посебне вредности од значаја за заштиту, осим стабла храста лужњака које представља евидентирано природно добро од значаја за заштиту, до момента израде студије заштите као споменика природе. Студија се доставља Скупштини Општине Пландиште ради даље процедуре успостављања заштите, односно доношења акта о заштити подручја.

СП „Дрворед платана у Сремској Митровици“

Дрворед платана у Сремској Митровици је заштићен 1973. године и један је од најстаријих очуваних примерака ове врсте у Републици Србији. Темељну вредност заштићеног подручја СП „Дрворед платана у Сремској Митровици“ чине стабла јаворилисног платана (*Platanus acerifolia* L.), значајне пејзажне, културне и еколошке вредности. На основу евидентираних промена стања у протеклом периоду, током 2016. године је сачињена студија заштите са утврђеним вредностима, која се доставља Скупштини општине Сремска Митровица ради доношења акта о заштити. Укупна површина за заштиту износи 21734 m².

5.1.1.3. НАСТАВАК ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ И УСПОСТАВЉАЊА НОВИХ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА

ПС „Лесни профил код Старог Сланкамена“

Решењем Скупштине Општине Инђија 1975. године „Лесни профил код Старог Сланкамена“ је стављен под заштиту као Природни споменик геолошког карактера. Имајући у виду да овај значајан објекат геонаслеђа већ дужи низ година нема управљача, као и то да је природни споменик врста природног добра која је промењена у споменик природе у актуелном законодавству, током 2016. године започети су послови на ревизији заштите подручја. У току 2016. године урађени су сви теренски обиласци који су предвиђени планом терена. Такође су одржани састанци са представницима Туристичке организације општине Инђија. Крајем године приступило се обради прилога са вредновањем подручја у поступку израде студије заштите, која ће бити завршена у 2017. години.

Дунавски ритови

У току 2016. године обављена је валоризација природних вредности на будућем заштићеном добру „Панчевачке аде“, у складу са планом теренских излазака. Према Правилнику о критеријумима вредновања и поступку категоризације заштићених подручја (Сл. гласник РС бр. 97/15), предложено је да се природно добро сврста у III категорију локалног значаја, као заштићено станиште (ЗС). У поступку израде студије заштите сачињен је предлог мера заштите, картографски приказ предложених режима заштите, као и шумских састојина за подручје Панчевачких ада из важеће шумске Основе за ГЈ „Доње Подунавље“, којој предметни простор припада.

Организовано је шест (6) састанака са представницима управе Града Панчева и корисницима простора: ЈП „Војводинашуме, ШГ „Банат“, Лука Дунав АД Панчево, рекреативни риболовци и корисници кућа за одмор насеља „Бела стена“. Рок за завршетак студије заштите је 2017. година.

Слатине средњег Баната

Валоризација слатина на подручју општина Кикинда, Нови Бечеј, Житиште и Града Зрењанина, у оквиру будућег заштићеног подручја „Слатине средњег Баната“ је започета 2016. године и том

приликом је, у складу са Планом терена за текућу годину, обављено прикупљање података о природним, створеним и предеоним одликама на слатинско-степским и мочварним стаништима у околини Бочара, Новог Милошева и Новог Бечеја. Током 2017. године планира се наставак валоризације на подручју општина Кикинда, Нови Бечеј, Житиште, односно Града Зрењанина, као и израда студије заштите подручја.

Слатине Бачке

Слатине Бачке обухватају одвојена подручја са слатинским и шумостепским стаништима у окружењу Сомборских салаша, Сонте и Богојева, долине Плазовића, Мостонге и Јегричке, Руског Крстура и Жабља. За сваку од ових целина ће се израдити студија као основа за успостављање заштите подручја. У току 2016. године прикупљени су теренски подаци и одређене вредности слатинских и степских подручја у околини Риђице, Гакова, Крушевља, Станишића и Светозара Милетића. У поступку је израда студије заштите, највеће од наведених целина, које је предложено за заштиту као ПП „Слатине Горње Мостонге“. Рок за завршетак целокупне валоризације је крајем 2019. године.

5.1.1.4. УЧЕШЋЕ У ПОСТУПКУ ПРОГЛАШЕЊА ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА

Током 2016. године, у складу са новим законским решењима и с тим у вези измењеним подацима и документима, насталим након израде студија заштите, обављани су послови на обради нових података који су од значаја за проглашење заштићених подручја.

Парк природе „Босутске шуме“: Током 2016. године у студији заштите Парк природе „Босутске шуме“ извршена је корекција описа граница подручја предложеног за заштиту према катастарским плановима који су дигитализовани током 2016. године. Такође је извршено додатно усклађивање режима и мера заштите са потребама корисника шума. Обзиром да је 31.12.2016. истекла важност шумских основа за две газдинске јединице обухваћене предлогом заштите, за које нове шумске основе нису усвојене, усклађивање описа граница режима заштите по газдинским јединицама, са припадајућим табеларним прилозима, извршиће се по усвајању основа за газдовање шумама. Према катастру непокретности површина подручја је 17.159 ha.

Парк природе „Русанда“: Стручни сарадници Завода присуствовали су јавној расправи о Нацрту покрајинске скупштинске одлуке о заштити Парка природе „Русанда“ одржаној 01.11.2016. у великој сали Скупштине Зрењанина, у којој је, од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, предложено Јавно предузеће „Резервати природе“ Зрењанин, за обављање послова управљача заштићеног подручја.

5.1.2. УЧЕШЋЕ У ПРОЦЕСУ ПРОГЛАШЕЊА ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

На основу члана 43. Закона о заштити природе, предлагач акта обезбеђује јавни увид и организује јавну расправу о предлогу акта о проглашењу подручја и стручној основи – студији о заштити. Било да је предлагач акта надлежно Министарство, надлежни Покрајински секретаријат или орган локалне самоуправе, Завод учествује у овом процесу представљајући студије заштите, као и у јавној расправи. Током 2016. године Завод је представио природне вредности двају нових подручја ради израде аката о заштити.

- За потребе доношења акта о заштити подручја, као и спровођења поступака јавне расправе, у чију је процедуру Завод активно укључен, настављен је рад на студијама заштите за успостављање заштићених подручја: ПИО „Лесне долине реке Криваје“, ЗС „Велики римски шанац“, СРП „Селевењске пустаре“.
- Представници Завода су учествовали у јавној расправи везаној за измене акта о заштити Парка природе „Русанда“, у скупштинској сали Града Зрењанина.

5.1.3. СТРУЧНИ НАДЗОР, САРАДЊА СА ИНСПЕКЦИЈСКИМ СЛУЖБАМА И УПРАВЉАЧИМА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Табела 4. Преглед индикатора

Индикатори	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број стручних надзора у заштићеним подручјима	34	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, уз подршку одсека за опште послове и информациони систем Завода, инспекцијска служба, управљачи
Број стручно-инспекцијских надзора у вези заштите строго заштићених врста	6	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, инспекцијска служба
Број остварених сарадњи са управљачима	16	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, уз подршку одсека за опште послове и информациони систем Завода, управљачи, корисници простора

Стручни надзор над стањем и спровођењем мера заштите у природним добрима и строго заштићеним и заштићеним врстама, као и стручна помоћ управљачима представљају Законом утврђену делатност Завода.

5.1.3.1. СТРУЧНИ НАДЗОР, КОНТРОЛА СТАЊА И СПРОВОЂЕЊА МЕРА ЗАШТИТЕ У ПРИРОДНИМ ДОБРИМА И СТРУЧНА ПОМОЋ УПРАВЉАЧИМА ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

- **Национални парк „Фрушка гора“** – Обављена су четири стручна надзора: над оштећењима и уништењем шумског комплекса и стенске масе испод Врдничке куле, у непосредној близини Етно насеља „Врдничка кула“, ради утврђивања стања и мера за ревитализацију шума захваћених процесом сушења у режиму заштите I степена, по питању нарушавања травних степских станишта, рада хранилишта и праћења ефекта уклањања инвазивног жбуња.
  - Стручна помоћ управљачу пружена је у поступку израде просторно планске и пројектне документације за изградњу инфраструктурног коридора Државног пута ИБ-21од Новог Сад до Руме тзв. фрушкогорског коридора (магистралног пута са тунелом преко Фрушке горе).
- **СРП „Пашњаци велике дропље“** - Извршена су два стручна надзора, поводом мера ревитализације и стања вегетације на шепурилиштима и гнездилиштима великих дропљи (*Otis tarda*).
- **СРП „Обедска бара“** - Извршена су два стручна надзора, поводом мера ревитализације барских и ливадских станишта, на осам издвојених локалитета. Теренски обиласци су рађени у пратњи инспектора. На основу извршеног теренског обиласка, наложене су бројне мере које је потребно реализовати да би се станишта успешно ревитализовала и одржавала.
- **СРП „Делиблатска пешчара“** - Реализован је један стручни надзор на неколико локалитета у Резервату, на тему геофизичких радова и проблема обрастања травних станишта инвазивним жбуњем. Том приликом су на локалитету „Корн“ праћени ефекти

редовне испаше и мера на уклањању глога, рад хранилишта за птице, као и популација текунице (*Spermophilus citellus*).

- **СРП „Карађорђево“** - Управљачу је пружена стручна помоћ око израде Програма управљања за 2017. годину.
- **СРП „Горње Подунавље“** - Извршен је један стручни надзор ради утврђивања стања и мера за ревитализацију шума захваћених процесом сушења, у режиму заштите I степена. Стручна помоћ управљачу пружена је приликом избора површина за пошумљавање и реализацију плана повећања шумовитости АПВ.
- **СРП „Царска бара“**- Обављен је један стручни надзор на основу пријаве алијансе ЕПАР, о кретању стоке и трактора по Малој и Великој греди у режиму заштите I степена. Стручна помоћ Управљачу пружена је у обављању редовних послова на заштити подручја и природних вредности.
- **СРП „Лудашко језеро“** – Обављена су четири стручна надзора - са циљем процене неопходних активности за санацију штете настале преорањем ливада око језера, утврђивања деградације свих станишних типова због престанка традиционалног кошења и испаше, стручни надзор дела корита Лудашког језера, одвојеног од језера локалним путем, а са циљем уређења за едукацију и надзор приликом ихтиофаунистичког истраживања на Лудашком језеру у склопу процене еколошког стања језера.
- **СРП „Краљевац“**-Стручна помоћ управљачу пружена је приликом планирања ревитализације и одржавања станишта текунице, уклањања алохтоних и инвазивних дрвенастих и жбунастих врста, као и управљања делом заштићеног подручја који представља станиште строго заштићене врсте рибе мргуде (*Umbra krameri*).
- **СРП „Тителски брег“** - Путем теренских излазака и састанака управљачу је пружена стручна помоћ како би наставио започете активности на ревитализацији станишта, обнављању пољских путева уз ивични руб платоа, уклањању инвазивних врста у заштићеном подручју, као и помоћ током организовања изложбе фотографија „Пејзажи Тителског брега“.
- **СРП „Селевељске пустаре“** – Приликом стручног надзора извршен је обилазак субјединице „Селевењска шума“ (II степен заштите) са већим бројем микролокалитета на којима се већ годинама одвија ревитализација станишта. Обиласком терена је утврђено, да бројност јединки инвазивних врста расте на свим површинама на којима се не спроводе редовне мере заштите
- **ПИО „Караш Нера“** – Управљачу је пружена стручна помоћ приликом разматрања унапређења природних вредности и презентације заштићеног подручја у оквиру програма прекограничне сарадње - ИПА Мађарска – Србија.
- **ПИО „Суботичка пешчара“** – Стручни надзор је обављен са циљем обиласка шумо-степског комплекса на Крчевини, унутар режима заштите II степена, где се налази већи број микролокалитета на којима је ревитализација станишта започета претходних година од стране Управљача.
- **ПП „Бегечка јама“** – Обављен је један стручни надзор са циљем дефинисања мера за поступање са ветроизвалама аутохтоних стабала црна и бела топола и беле врбе. Приликом израде програмских докумената управљачу је пружена стручна помоћ.
- **ПП „Палић“**-обављена су три стручна надзора са циљем процене могућих негативних утицаја чишћења простора између термалних базена и аутокампа на природне вредности Парка природе, обилазак слатинског пашњака код Малог појила чија је ревитализација започета испашом подолаца, као и стручни надзор приликом селективног излова алохтоних врста на језеру Палић. Стручна помоћ управљачу пружена кроз више

састанака, током којих су дефинисани циљеви ревитализације, као и механизми и методи који ће се примењивати у циљу побољшања стања језера Палић.

- **ПП „Тиквара“** - Сарадња са Управљачем одвијала се кроз стручну помоћ која је била везанау за извођење радова на санацији четири стабла платана, унутар граница режима заштите III степена, која су оштећена услед временских непогода.
- **ПП „Јегричка“** - Управљачу је пружена стручна помоћ приликом обележавања шесте традиционалне манифестације „ДАНИ ЈЕГРИЧКЕ“, која се одвијала у сарадњи са Општинама на чијем подручју се налази заштићено подручје.
- **ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“** - Управљачу је пружена стручна помоћ око спровођења мера заштите и око промоције и унапређивања туристичких понуда у парку природе.
- **ПП „Бељанска бара“** – Управљачу је пружена стручна помоћ приликом израде предлога активности ревитализације влажних и шумских станишта у окружењу ПП „Бељанска бара“.
- **ПП „Поњавица“** – Управљачу је пружена стручна помоћ око активности обележавања заштићеног подручја, израде Програма Управљања за 2017. Годину и при планирању ревитализације и уређења приобаља реке Поњавице.
- **ЗС „Трсковача“** - Стручна помоћ управљачу пружена је приликом спровођења пројекта ревитализације и санације барских станишта, у изради програмских докумената, као и у склопу рада на Студији управљања водним режимом у функцији заштите природе и одбране од поплава на подручју ЗС „Бара Трсковача“, који је завршен у априлу 2016. године.
- **СРП „Ритови доњег Потисја“** - Обављена су три стручна надзора: поводом пријаве алијансе ЕПАР о рушењу рампе на насипу унутар заштићеног подручја, како би се утврдило да ли се ВДП „Шајкашка“ приликом сече придржавала услова заштите природе, да ли је пошумљавање на локалитету „Врбица“ урађено у складу са актом о заштити и ради евидентирања репрезентативних стабала приликом сече.
- **СРП „Засавица“** – Реализован један стручни надзор који је за циљ имао контролу реализованих пројектних активности на ревитализацији Пачије баре.
- **СП "Стари парк у Темерину"** - Стручни надзор реализован је са циљем утврђивања услова за санацију парковског зеленила.
- **СП „Храст лужњак у дворишту црпне станице код Кумана“** - Обављена су три стручна надзора - над радовима на резивању стабла храста, санацији озледа насталих услед ломљења велике усправне скелетне гране и уклањању исте.
- **СП „Каменички парк“** - Обављена су три стручна надзора - за потребе издавања услова заштите природе за извођења геомеханичких радова, приликом извођења радова везаних за атмосферску канализацију, као и над радовима у оквиру Пројекта Реализација дела активности предвиђених Програмом управљања СП Каменички парк за 2016. годину.
- **СП „Дивљи кестен у Сремским Карловцима“** - Стручни надзор обављен је са циљем утврђивања предлога мера на санирању одломљене гране дивљег кестена и постављања подупирача.
- **СП „Копривић у центру Новог Сада“**- Обављен је један стручни надзор ради утврђивања виталности и здравственог стања стабла копривића.
- **СП „Ивановачка ада“** – Обављен је један стручни надзор са циљем одређивања трасе шумског пута који је пројектован у непосредној близини овог заштићеног подручја.

5.1.3.2. СТРУЧНО-ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР У ВЕЗИ ЗАШТИТЕ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ ВРСТА

Током 2016. реализовано је 16 стручно-инспекцијских надзора у сарадњи са инспекторима за заштиту животне средине Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, а у вези са убијањем, контролом промета и уништавањем станишта заштићених врста:

- Стручно-инспекцијски надзор на станишту строго заштићених врста „Мала бара код Темерина“ (ТЕМ 02) по пријави о убијању више примерака строго заштићене врсте Барска корњача (*Emys orbicularis*) током радова на чишћењу вегетације из канала.
- Стручно-инспекцијски надзор због незаконите трговине белог слеза (*Althaea officinalis* L.) у Сремској Митровици.
- Стручно-инспекцијски надзор због незаконите трговине белог тартуфа (*Tuber magnatum Pico*) у Сремској Митровици.
- Стручно-инспекцијски надзор је извршен по питању угрожавања гнезда белорепана (*Haliaeetus albicilla*), радовима у шумарству у близини реке Тисе у СРП „Тителски брег“.
- Стручно-инспекцијски надзор је извршен по питању тровања мишара (*Buteo buteo*) у околини Бачке Тополе.
- Стручно-инспекцијски надзор извршен је по пријави Друштва за заштиту и проучавање птица Србије, у Крчедину где је затечено 48 примерака препарираних животиња, од чега је 30 строго заштићених врста, а од којих се као посебно ретке издвајају сиви соко (*Falco peregrinus*), крсташ (*Aquila heliaca*), модроврана (*Coracias garrulus*) и ћурликовац (*Burchinus oediconemus*). Процес је у току.
- Стручно-инспекцијски надзор 24.2.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине у ванредном инспекцијском надзору код Тибора Бузе из Чоке по пријави организације ЕПАР-ОИПА
- Стручно-инспекцијски надзор 3.3.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине у ванредном инспекцијском надзору у СРП „Тителски брег“ по пријави ЕПАР-ОИПА
- Стручно-инспекцијски надзор 1.4.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине у инспекцијском надзору код Синише Гојкова из Кањиже по представци ЕПАР-ОИПА
- Стручно-инспекцијски надзор 3.4.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине у инспекцијском надзору берзе ситних животиња у Сомбору
- Стручно-инспекцијски надзор 21.4.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине по пријави угинућа строго заштићених врста код Велебита
- Стручно-инспекцијски надзор 21.4.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине по пријави угинућа строго заштићених врста код Новог Кнежевца
- Стручно-инспекцијски 26.7.2016. надзор над регистрованим објектом за држање птица грабљивица, односно над деведесет три (93) примерка птица из рода соколова (*Falco*) и њихових хибрида, у регистрованом објекту Тибора Бузе. Асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине
- Стручно-инспекцијски надзор 8.9.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине током ванредног инспекцијског надзора на рибњаку „Мостонга“ по пријави Друштва за заштиту и проучавање птица Србије

- Стручно-испекцијски надзор 5.10.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине приликом ванредног инспекцијског надзора код Мирка Тице из нове Пазове по пријави Друштва за заштиту и проучавање птица Србије
- Стручно-испекцијски надзор 12.12.2016. асистенција Покрајинској инспекцији заштите животне средине приликом ванредног инспекцијског надзора на подручју Баре Петрињци уз Дунав код Белегиша, организован на основу пријаве ЛУ из Старе Пазове, а везано за експлоатацију песка из Дунава од стране компаније „Карин-Комерц“.

5.1.4. САРАДЊА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА У ЦИЉУ УСКЛАЂИВАЊА АКТИВНОСТИ СА ПОТРЕБАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Са циљем што бољег и сврсисходнијег усклађивања радова и активности и потреба очувања природе, са корисницима простора, инвеститорима, локалном самоуправом и другим заинтересованим странама редовно се одржавају састанци на којима се детаљније утврђују могућности за извођење одређених радова и активности:

- У заједничком стручном и инспекцијском надзору Покрајинске инспекције за заштиту животне средине и стручних лица Покрајинског завода за заштиту природе утврђено је да је недозвољено сакупљана врста бели тартуф (*Tuber magnatum Pico*), која је заштићена Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Сл. гласник РС“, бр. 31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11) и која налази на листи заштићених врста контролом коришћења и промета (Прилог II) Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“ бр. 5/2010, 47/2011 и 32/2016). Тартуфи су сакупљани на подручју насеља Јамена (општина Шид) у правцу Босутских шума. По налогу Основног јавног тужилаштва у Сремској Митровици тартуфи су одузети од осумњичених и предати надлежној Покрајинској инспекцији за заштиту животне средине на поступање.
- Сарадња са носиоцима израде просторно планске документације (ПДР) за изградњу и уређење инфраструктурног коридора Државног пута ИБ-21 на административном подручју Града Новог Сада (Партија 1), ЈП "УРБАНИЗАМ" Завод за урбанизам Нови Сад, као и носиоцима Идејног пројекта пута (Институт за путеве). У оквиру поступка издавања услова одржана су 4 редовна састанка, тематски радни састанци (4) као и теренски изласци, у циљу усаглашавања правних и техничких детаља, као и усаглашавања предлога решења проласка и уређења саобраћајнице у границама заштићених подручја НП „Фрушка гора“ и СРП „Ковиљско-петроварадински рит“, као и природних и полуприродних простора у обухвату плана. У издатим условима заштите, поред мера за заштићена подручја, одређене су мере и ограничења у циљу очувања делова еколошке мреже (станишта и врсте, еколошки коридори). Због комплексности послова укључени су представници републичких, покрајинских и градских институција, јавних и комуналних предузећа, носиоци јавних овлашћења, управљачи заштићених подручја, као и представници других заинтересованих страна.
- Сарадња са представницима Јавног водопривредног предузећа „Воде Војводине“ настављена је учешћем у низу састанака са циљем дефинисања смерница заштите природе за ублажавање утицаја радова приликом редовног одржавања канала, који припадају основној каналској мрежи Хидросистема ДТД и детаљној каналској мрежи система за одводњавање, на еколошку мрежу. У циљу ефикаснијег дефинисања наведених мера, коришћен је ГИС и консултације на терену.
- Сарадња Покрајинског завода за заштиту природе са ЈП "Завод за урбанизам Војводине" који је носилац израде просторно планске документације - ПППН ПИО „Караш-Нера“, је

остварена одржавањем три састанка и два теренска обилазка у циљу усаглашавања планских активности и потреба очувања овог заштићеног подручја.

- На састанцима са ЈП „Војводинашуме“ 26. фебруара 2016. и 07. децембра 2016. извршено је усаглашавање режима и мера заштите на подручју предложеном за заштиту - ПП „Босутске шуме“, са потребом одрживог коришћења и управљања шумским стаништима.
- У Републичкој дирекцији за воде, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, 02. јуна 2016. одржане су консултације о могућности сарадње водопривреде, шумарства и заштите природе на стављању еколошки значајног подручја „Босутске шуме“ у функцију вишенаменске водне ретензије, како је предложено студијом заштите Парк природе „Босутске шуме“. Састанку су осим Завода присуствовали представници „WWF“, ЈП „Војводинашуме“ и ЈВП „Воде Војводине“.
- Путем теренских излазака и састанака, пружана је стручна помоћ управљачу ПП „Тителски брег“ за наставак започетих активности на ревитализацији станишта, обнављању пољских путева уз ивични руб платоа који представљају границу између заштитне зоне и режима заштите I и II степена и уклањању инвазивних врста у заштићеном подручју. Такође, пружена је стручна помоћ управљачу током организовања изложбе фотографија „Пејзажи Тителског брега“. Крајем 2016. године донете су одлуке о покретању поступка ликвидације ЈП „Тителски брег“ и оснивању Установе за заштиту природе и културних добара „Тителски брег“ Тител.
- Након невремена праћеног jakim ветром у августу месецу, дошло је до ветроизвала аутохтоних стабала (црна и бела топола, бела врба) у границама ПП „Бегечка јама“. Том приликом су стручни сарадници Завода са представницима ВДП „Дунав“ из Бачке Паланке извршили обилазак терена (23. августа 2016.) и дефинисали мере поступања са изваљеним стаблима.
- Састанак одржан 18. јануара 2016. године у просторијама ВДП „Шајкашка“ у Новом Саду, на позив покрајинске инспекције заштите животне средине, са представницима ВДП „Шајкашка“ у вези са појашњењима услова заштите природе за радове у шумарству у заштићеном подручју.
- Састанак одржан 17. марта 2016. године са ЈП „Војводинашуме“ ШГ „Сомбор“ у вези са пошумљавањем на подручју СРП „Горње Подунавље“ у згради Завода. Представници Газдинства и сарадници из Завода су увидом у документацију договорили и одредили површине чији станишни услови одговарају предметном пошумљавању.
- Састанак са представницима Општине Нови Бечеј, ЈП „Комуналац“ и Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство у вези са пошумљавањем парцела на територији ове Општине одржан је 07. октобра 2016. године у згради општине Нови Бечеј. Договорена је динамика пошумљавања парцела додељених за ову сврху.
- Састанак са представницима Општине Темерин у вези са пројектом за Стари парк у Темерину 23. новембра 2016. године. Представницима Општине Темерин и Агенције за развој општине Темерин је пружена помоћ у прикупљању података за конкурсну документацију.
- Састанак одржан 30. новембра 2016. године са ЈП „Војводинашуме“ ШГ „Банат“, где је извршено усаглашавање режима и мера заштите на подручју предложеном за заштиту – ЗС „Панчевачке аде“.
- Састанак одржан 09. децембра 2016. године у градској кући у Панчеву са представницима управе града Панчева и Завода на ком је извршено усаглашавање мера заштите за подручје предложено за заштиту – ЗС „Панчевачке аде“.

- Управљачу ПП „Стара Тиса“ код Бисерног острва пружана је помоћ око спровођења мера заштите кроз упућивање на различите надлежне органе у случајевима где ПЗЗП није надлежан, као и кроз улогу савета око промоције и унапређивања туристичких понуда у парку природе. Такође, пружана је помоћ странкама у вези изградње молова на Старој Тиси, подручја предвиђених за проширење граница и одржавање спортских активности.
- Ради очувања квалитета животне средине на делу еколошке мреже Града Новог Сада, а за потребе изградње уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода, током јануара 2016. године сарадници Завода интензивно су сарађивали са представницма ЈКП „Водовод и канализација“ и COWI IPF Project Office и Western Balkans Investment Framework. Издавањем одговарајућих услова заштите подручја Завод је пружио стручну помоћ у избору локације за изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода Града Новог Сада. Избор се врши између локација „Север IV“ у Новом Саду (у близини станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста NSA 14d,e) и „Роков поток“ у Петроварадину (на парцели која се граничи са насипом, а који представља границу међународног еколошког коридора, реке Дунав). Упуштање пречишћеног ефлуента у реку Дунав планирано је на локацији која се налази узводно (на удаљености мањој од 150 m) од заштићеног подручја СРП „Ковиљско-Петроварадински рит“. Ради поштовања националног законодавства и међународних директива из области заштите природе и заштите животне средине, предложено је да се изградња система за пречишћавање отпадних вода врши фазно, при чему је у последњој фази потребно планирати додатно уклањање азотних и фосфорних једињења до нивоа квалитета прописаног Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање.
- Састанак са инвеститорима за ветропарк Бела Анта одржан је 19.1.2016.
- У циљу очувања слатинских станишта Парка природе „Русанда“, током априла 2016. године сарадници Завода континуирано су сарађивали са обрађивачем Плана генералне регулације насеља Меленци (Дирекција за изградњу и уређење Зрењанина). Сарадња је обухватила искључење дела станишта заштићеног подручја из грађевинског подручја насеља, као и упућивање на израду планова детаљне регулације за поједине делове Плана у обухвату заштићеног подручја и у зони утицаја - нпр. за подручје Специјалне болнице за рехабилитацију „Русанда“.
- У процесу издавања услова заштите природе у оквиру Обједињене процедуре за издавање локацијске дозволе и изградњу објеката, остварена је интензивнија сарадња Завода као имаоца јавног овлашћења са већином надлежних органа, превасходно општинских служби. Најефективнија сарадња остварена је са Одељењем за урбанизам, стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине Општинска управа Србобран, кроз бројне писане и усмене консултације са стручњацима Завода о адекватној испуњености услова пре упућивања документације на увид техничкој комисији.
- Са сарадницима Центра за истраживања и студије туризма из Новог Сада током јула месеца разматране су могућности трасирања бициклистичке стазе на подручју СРП „Лудашко језеро“. Услови заштите природе за остварења пројекта су издати Решењем.
- У периоду август-новембар представник Завода је учествовао на састанцима радне групе Дирекције за изградњу града Суботице, као и на теренским обиласцима на подручју СРП „Лудашко језеро“. Утврђене су могућности и услови издвајања мултифункционалног обалног појаса за израду Плана детаљне регулације обалног појаса Лудашког језера, као планску основу за експропријацију земљишта и уређења обале.
- По позиву Председника општине Бачка Топола 23. новембра 2016. године сарадник Завода је учествовао на састанку са циљем разматрања могућности изградње спортских терена и објеката на подручју ПП „Бачкотополске долине“ (у процесу проглашавања).

- 30. новембра 2016. по позиву члана Градског већа Суботица, учешће на састанку ради разматрања могућности израде предлога заједничких пројеката у оквиру Interreg-IPA програма прекограничне сарадње Мађарска-Србија за решавање неких проблема заштићених подручја на подручју Града.

5.1.5. ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ПРИРОДЕ

Инвентаризација и праћење стања природе врши се, између осталог, кроз мониторинг (праћење стања) строго заштићених и заштићених врста и учешће у контроли коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Табела 5. Број стручних надзора и стручних помоћи управљачима заштићених подручја остварених у 2016. години

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број извршених мониторинга строго заштићених и врста заштићених врста	47 врста	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста, управљачи, корисници простора
Број стручно – инспекцијских надзора у вези контроле строго заштићених врста	1	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове, инспекцијска служба
Број стручно – инспекцијских надзора у вези контроле промета дивље флоре и фауне	7	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове, инспекцијска служба
Број стручно – инспекцијских надзора у вези контроле дивљих врста са CITES конвенције	3	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове, инспекцијска служба
Број издатих мишљења за добијање дозволе за сакупљање из природе и узгој и процена приноса	53	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста

5.1.5.1. МОНИТОРИНГ И ЗАШТИТА ЗАШТИЋЕНИХ И СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ ВРСТА

У оквиру ове области рада Завода реализовано је укупно 16 тема које се односе на заштиту и праћење стања најугроженијих врста дивље флоре и фауне, њихових популација и станишта. У оквиру појединих тема издвојене су посебно значајне врсте биљака и животиња, као и поједина значајна станишта. Мониторингом је обухваћена територија целе АП Војводине.

Банатски божур (*Paeonia officinalis* subsp. *banatica*)

Мониторинг популације банатског божура, критично угрожене и строго заштићене врсте, спроводи се у континуитету од 1994. године. У СРП „Делиблатска пешчара“, на Фламунди, где је очувана једина популација ове ретке врсте у Србији, постављено је 17 сталних квадрата на станишту деградоване лужњакове шуме. У оквиру мониторинга стања популације прати се: бројност, узрасна структура, биометријске карактеристике и распоред јединки унутар две групе и

пресађене групе божура. Од 1996. године у три наврата су спроведене активне мере са уклањањем жбуња, а 2011. и 2012. године санитарна сеча и прореда у шумској састојини. Бројност популације је у протекле две деценије од једва 40 - так вегетативних јединки (јувенила) повећана на просечно 60 до 80 јединки. У протеклим годинама, када су спроведене активне мере, јављало се и преко 100 јединки. У 2016. години бројност популације је незнатно смањена у односу на претходну годину (са 84 на 71), али се репродуктивност повећала са 15 на 26 јединки, захваљујући великим проредама и чишћењима околних сувих стабала на микростаништу. После неуспешних покушаја одгоја културе ткива и исклијавања у Институту за семенарство, Нови Сад и Институту за биолошка истраживања „Синиша Станковић“, Београд, нису спровођене активности на репродукцији, због угрожености популације. Након опоравка популације планира се реинтродукција ризома божура на његова природна станишта, за што су издвојене површине у светлим храстовим шумама на Делиблатској пешчари.

Кукурјак (*Erantia hyemalis*)

Erantia hyemalis (кукурјак, озимница) је крајње угрожен таксон у Србији, строго заштићен. Једино потврђено станиште ове врсте у Србији је у оквиру СРП „Багремара“ у општини Бачка Паланка. У арборетуму Покрајинског завода за заштиту природе је 1996. године пренешене су јединке кукурјака ради праћења почетка цветања ове врсте. Редовним праћење предметне површине, утврђено је да је кукурјак процветао 25.01.2016. Праћењем периода цветања кукурјака установљено је да оно зависи од вредности средње месечне температуре ваздуха.

У склопу интернационалног пројекта „International Galanthus Climate Project 2015-2020“, од стране сарадника из Мађарске постављена је станица за праћење микроклиматских параметара као и почетка цветања кукурјака и различитих сорти висибоба (род *Galanthus*). Овим експериментом ће бити могуће установити промене микроклиме и откривање локалних последица глобалног загревања.

Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis*)

Праћење наведене врста је извршено картирањем и проценом бројности популација на слатинским подручјима Бачке и Баната и представља наставак ранијих истраживања чији су главни циљеви: издвајање за заштиту приоритетних типова станишта као основе за успостављање мреже заштићених подручја у Србији и прикупљање савремених података о распрострањењу и популацијама предложених врста у складу са најновијим IUCN критеријумима за процену њиховог статуса угрожености. Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis* L.) је распрострањен на слатинама Бачке и Баната. Због специфичног водног режима заслањених станишта, који је нарушен услед изградње мелиоративних канала, затим услед претеране испаше и гажења и атрактивности њених цветова, ова строго заштићена врста је данас ограничена на мали број локалитета у Подунављу и Банату (претежно дуж Тисе). Током 2016. године, ова врста је утврђена на једном новом локалитету (пашњак Девесиље између Новог Бечеја и Башаида) где је њена бројност грубо процењена на неколико стотина јединки у цвету и раном плодоношењу.

Пешчарски мразовац (*Colchicum arenaria*)

Мониторинг пешчарског мразовца се одвијао на подручјима ПИО „Суботичка пешчара“ (локалитет Крчевина) и СРП „Селевењске пустаре“ (субјединица Селевењска шума), са циљем процене ефикасности мере одржавања и унапређења станишта, спроведених од стране Управљача. Посматрана микростаништа на подручју ПИО „Суботичка пешчара“ се налазе на чистинама шумо-степске вегетације, док је на подручју Селевењске шуме један локалитет шумо-степски, а други представља прелаз степе у отворену пешчарску вегетацију. Субпопулације пешчарског мразовца на оба подручја су угрожене ширењем инвазивног дрвећа чије семе доспева на травна станишта из суседних шумских засада. На подручју Крчевине поређено је стање редовно кошене површине са чистином на којој до сада нису спроведене мере заштите, а

у Селевењској шуми су поређени локалитети са различитим типовима травних станишта, на којима су мере заштите спровођене дуж од једне деценије.

На испитиваним локалитетима најбројније су јединке киселог дрвета (*Ailanthus glandulosa*) и америчког копривића (*Celtis occidentalis*). Док се кисело дрво шири и на екстремно сувим, отвореним пешчарским површинама, клијанци америчког копривића се развијају само на делимично засенченим местима, испод крошања усамљених стабала или уз руб шумских засада. Засенчење травних станишта од стране инвазивних стабала омогућује клијање и развој великог броја младица испод крошње, уништавајући исконску травну вегетацију у року од неколико година. Након појаве првих клијанаца, очување станишта захтева редовно сузбијање инвазивних врста, захтевајући све већа и већа улагања времена и средстава Управљача. Због присуства флористичких реткости, сузбијање се врши кошењем, што је мање ефикасно од примене хербицида, јер већина покошених клијанаца и младица преживи кошење и претвара се у патуљасте жбун.

Поређењем теренских карата и фотографија из ранијих година са затеченим стањем, у околним шумским састојинама је утврђено постепено повећање броја зрелих јединки инвазивних врста, са којих сваке године доспева велика количина семена на микростаништа пешчарског мразовца. На свега 20% површине станишта мразовца није констатовано присуство инвазивних врста. Резултати указују на потребу успостављања сарадње са надлежним организацијама шумарства ради заједничког приступа против ширења инвазивних врста.

Пешчарска перуника (*Iris arenaria*)

Мониторинг пешчарске перунике се одвијао на подручју Селевењске шуме, где се налази једина витална субпопулација у Србији, која броји преко 50 јединки (субпопулација у Суботичким шумама је знатно мања). Као последица пада нивоа подземне воде на целом подручју СРП „Селевењске пустаре“, уочава се сукцесија вегетације, што се манифестује преласком степске вегетације у пешчарску. Чињеница да се највећи број јединки перунике јавља уз руб чистина, у уском појасу који је краће или дуже засенчен током дана, може да се објасни и недостатком воде.

Микростаништа пешчарске перунике се граниче са састојинама багрема, у којима расте покровност самониклог америчког копривића. Примарни извор семена ове инвазивне врсте је сађена монокултура копривића у централном делу Селевењске шуме, али број зрелих јединки брзо расте и у другим састојинама. Након приватизације задруге, ранијег корисника шумског земљишта, шума нема корисника који би спровео шумске радове. Како Управљач нема овлашћења за сечу инвазивних врста у шумским састојинама, нерешени статус Селевењске шуме онемогућује спровођење координисаних активности које би повећале ефикасност сузбијања инвазивних врста.

Управљач већ годинама спроводи редовно чишћење микростаништа строго заштићених биљака од инвазивних врста кошењем, често у сарадњи са волонтерима међународног кампа. Захваљујући овим активностима, сама субпопулација пешчарске перунике није директно угрожена, али обрастање шумо-степских и пешчарских станишта у непосредној околини доводи у питање дугорочни опстанак ове врсте.

Током теренског рада је утврђено, да се део субпопулације налази у сенци стабала америчког копривића (*Celtis occidentalis*), што указује на чињеницу да је паралелно са смањењем броја инвазивних стабала, неопходно приступити и ревитализацији шумо-степског станишта који обезбеђује повољну микроклиму за опстанак пешчарске перунике.

Панчићев пелен (*Artemisia pancići*)

Станиште са популацијом критично угрожене и строго заштићене врсте панчићевог пелена једино је евидентирано и очувано на Делиблатској пешчари (Фламунда). У протеклим годинама

је популација оштећена просецањем новог правца противпожарног пута на G-линији у Резервату. Свака активност на станишту у протеклом периоду је строго забрањена, осим чишћења жбуња, које се спроводи периодично, по потреби. Јединке се током текуће године нису појавиле, и поред предузетих мера на локалитету. Након ревитализације станишта очекује се вегетативно, односно репродуктивно обнављање јединки из семена.

Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum*)

Праћење наведене врста је извршено картирањем и проценом бројности њихових популација на слатинским подручјима Бачке и Баната и представља наставак ранијих истраживања чији су главни циљеви: издвајање за заштиту приоритетних типова станишта као основе за успостављање мреже заштићених подручја у Србији и прикупљање савремених података о распрострањењу и популацијама предложених врста у складу са најновијим IUCN критеријумима за процену њиховог статуса угрожености. Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum* Juratzka) је панонска ендемска врста карактеристична за слане мочваре и забарене депресије (тзв. копове). Распрострањена је углавном на подручју северног и средњег Потисја Бачке и Баната. Током 2016. године ова врста је забележена на 6 локалитета на слатинским комплексима у околини Крушевља (пар стотина јединки), Риђице (потез Доњи Јараш: више стотина јединки), Новог Милошева (пашњак Црвене Штале: спорадичне јединке; потез Пактов: више десетина јединки), Светозара Милетића (потез Горње Ливаде: више стотина јединки), Новог Бечеја (потез Врањак: више десетина јединки).

Иђирот (*Acorus calamus* L.)

Праћење стања (суб)популација иђирота (*Acorus calamus* L.) је обављено на подручју Крчединске аде, која се налази у оквиру Специјалног резервата природе „Ковиљско – петроварадински рит”. Иђирот се јавља најчешће у густим, једнослојним, флористички сиромашним заједницама у оквиру којих преовлађују његови збијени бусенови. Због снажних симподијално разгранатих ризома и међусобног преплитања надземних и подземних делова јединки, као и услед израженог клоналног размножавања, извршена је процена обрастања, односно картирана је и израчуната површина на којој се јавља (суб)популација иђирота. Картирање је извршено помоћу GPS уређаја, на чистини која се налази у централном делу аде. Извршено је пребројавање јединки/клонова у оквиру сталних квадрата димензија 1 × 1 m дуж трансекта. Резултати картирања су представљени у виду полигона и обрађени помоћу географског информационог програма ArcGis - ArcMap10 и програма Google Earth.

Популација иђирота картирана на подручју Крчединске аде се у време картирања одликовала бројним сасушеним јединкама/ клоновима и младим изданцима просечне дужине 5-70 cm. Биљне врсте које су забележене на станишту иђирота у већем броју примерака су: *Polygonum persicaria* L., *Marsilea quadrifolia* L., *Agrostis stolonifera* L., *Amaranthus lividus* L., *Plantago major* L., што указује да се ради о амфибијској вегетацији у оквиру свезе *Nanocyperion flavescens* Koch, односно у Србији угроженом NATURA 2000 станишном типу означеном као „једногодишње амфибијске обалне заједнице“ (национални код: F3.22, NATURA 2000 код: 3130).

Картирање је обављено у оквиру 12 полигона и 17 пробних квадрата. Укупна картирана површина на којој расте иђирот је 5.236,91 m², а просечан број изданака по квадратном метру у оквиру пробних квадрата дуж трансекта износи 46,43. Уколико се просечан број јединки по квадратном метру апроксимира за укупну картирану површину на којој расте иђирот добија се број од приближно 240.000 јединки.

Панонски скакавац (*Acrida ungarica*)

Панонски скакавац (*Acrida ungarica*) је ендемит и насељава ливаде на песку и степска станишта. Слабо је прилагодљив на промене услова станишта, па поред фрагментације станишта, угрожавајуће факторе представљају и паљење вегетације, чиме се спаљују њихови развојни

облици и уништавају биљке хранитељке. До сада је забележен на различитим ливадским стаништима са мање или више заслањеном подлогом у Специјалним резерватима природе „Царска бара“, „Слано Копово“, „Делиблатска пешчара“, „Горње Подунавље“, „Окањ бара“, „Пашњаци велике дропље“, „Засавица“, Парковима природе „Камараш“ и „Палић“, и Пределу изузетних одлика „Караш – Нера“. Забележен је и на просторима предвиђеним за стављање под заштиту „Кањишки јараши“, „Лесне долине реке Криваје“, „Босутске шуме“, „Римски шанац“, „Слатине долине Златице“ и „Потамишје“. Такође, у оквиру станишта еколошке мреже постоје подаци о присутности ове врсте унутар полигона Моноштор – Црна бара (ЧОК 08), Слатине код Јанковог моста (ЗРЕ 19), Мошоринске ливаде (ТИТ 05б и ТИТ 05ц), и Долина између Селеуша и Алибунара (АЛИ 05), Буџак и Пактов (НБЧ 04), Црвене штале (НБЧ 10б), Слатине западно од Бочара (НБЧ 05а), Пашњак јужно од Новог Бечеја (НБЧ 24), Мужљанске слатине (ЗРЕ 15а) и Слатине источно од Арадца (ЗРЕ 16г).

У 2016. години, ова строго заштићена врста је потврђена на новим стаништима у околини Новог Милошева (Шимућ) (НБЧ 16) и Црвене штале (НБЧ 10а) и Бочара (Слатине западно од Бочара (НБЧ 05а), али и на локалитету Пречка, на коме до сада није забележена). Такође, забележена је и приликом стручног надзора у СРП „Делиблатска пешчара“ на локалитету Корн, на просторима који се након уклањања жбунасте вегетације користе за испашу. Ова врста је већ раније забележена на Делиблатској пешчари, али овај податак је рецентан и стога битан. Иако очекивано, панонски скакавац није забележен на подручју слатина Северне Бачке, чему може бити узрок низ различитих фактора. У сваком случају, истраживања на простору Баната и Бачке потребно је наставити.

За очување панонског скакавца, поред успостављања заштите њених станишта, неопходно је обезбедити еколошке коридоре блиске природним стаништима, како би се повезале одвојене популације.

Мргуда (*Umbra krameri*)

У склопу мониторинга строго заштићене врсте рибе мргуде (*Umbra krameri*), током 2016. године вршено је дефинисање мера заштите на два од три позната станишта у АП Војводина (локалитет Ливаде у СРП „Краљевац“ и локалитет Лугомир код Бачког Моноштора).

У циљу очувања природних популација ове врсте и избегавања узнемиравања јединки, током 2016. године није вршено истраживање (излов јединки) апаратом за електрориболов, пошто су ова истраживања спроведена претходне године.

Такође кроз стручну помоћ управљачу СРП „Краљевац“ дате су смернице за активности на очувању и унапређењу станишта ове врсте, уз договорено праћење промена температуре воде са аспекта мреста.

Мониторинг заштићених и строго заштићених врста риба

Теренским истраживањима и кроз разговор са корисницима простора, вршено је праћење присуства строго заштићених и заштићених врста риба. Подручја истраживања су обухватала како заштићена подручја, тако и водена и влажна станишта на територији АП Војводина, која нису обухваћена неким видом заштите. У склопу истраживања извршена је квалитативна анализа фауне риба.

Посебно значајни подаци добијени мониторингом односе се на строго заштићене врсте белица (*Leucaspis delineatus*), лињака (*Tinca tinca*), гавчицу (*Rhodeus sericeus*) и вијуницу (*Cobitis elongata*). Забележене су и заштићене врсте: деверика (*Abramis brama*), кесега (*Ballerus ballerus*), буџов (*Leuciscus aspilus*), мрена (*Barbus barbus*), шаран (*Cyprinus carpio*), јаз (*Leuciscus idus*), зимски манић (*Lota lota*), штука (*Esox lucius*), смућ (*Sander lucioperca*) и греч (*Perca fluviatilis*).

Мониторинг састава херпетофауне у еколошкој мрежи Војводине

Херпетофауну Војводине чини укупно 16 врста водоземаца (Amphibia) и 16 врста из класе гмизаваца (Reptilia). Од овог броја присутних врста водоземаца на територији АП Војводине, 13 врста је строго заштићено, а 3 врсте су заштићене. Од 16 врста које насељавају простор Војводине, балкански ендемит је сиријска чешњарка (*Pelobates syriacus*), а балкански субендемит је подунавски мрмољак (*Triturus dobrogicus*). Из класе гмизаваца 10 врста је строго заштићено, 2 су заштићене, а 4 врсте нису заштићене домаћом легислативом. Од 16 врста које насељавају простор Војводине, балкански ендемит је поскок (*Vipera ammodytes*), а балкански субендемита је степски гуштер (*Podarcis tauricus*) и кратконоги гуштер (*Ablepharus kitaibelii*).

У 2016. години је настављен пројекат праћења састава херпетофауне на локалитетима који се налазе у саставу еколошке мреже Војводине, током којег су бележене све врсте примећене на терену. Циљ овог пројекта је да се бележењем присутних врста и њиховог стања, прати и квалитет самих станишта, а по потреби да се одреде мере које ће унапредити стање станишта, смањити евентуално присутне негативне утицаје и побољшати састав и бројност врста и јединки херпетофауне.

У току ове године састав херпетофауне је праћен на следећим локалитетима: Слатине Бачке и Панчевачке аде. Као и прошле године и ове је констатована генерално мања бројност врста и јединки на обилаженим локалитетима, што се, у случају водоземаца, може објаснити неповољним водним режимом ове године, односно у периоду када су обилажени ови локалитети.

Подунавски мрмољак (*Triturus dobrogicus*), је глобално и национално готово угрожена врста (на националном нивоу: NT – B1ab(iii), по IUCN категоријама угрожености), док се на националном нивоу по ДЕЖИ критеријумима сматра рањивом (VU) врстом. На глобалном нивоу и у Србији популациони тренд ове врсте је опадајући. Ова врста је забележена на локалитету Панчевачке аде. Уочени фактори угрожавања ове врсте су губитак и деградација водених станишта, дренарањем површинских вода и страдање услед уплитања у риболовачке мреже.

Велика дропља (*Otis tarda*)

Велика дропља (*Otis tarda*) је глобално угрожена врста, чија се популација у Србији процењује на око 15 јединки. Праћење велике дропље вршено је у СРП „Пашњаци велике дропље“ и околини. Значајан део мониторинга реализовала је чуварска служба Управљача, ЛУ „Перјаница“.

Током зимских месеци је јато од десет јединки редовно боравило на локалитету Вајлерка, традиционалном зимовалишту. Најчешће су регистроване на њивама уљане репице.

Прво, вероватно „пробно“ шепурење у 2016. години, документовано је 17. марта. У том периоду забележено је и померање женки од Вајлерке према Резервату. Прво право шепурење мужјака, и то пред 7 женки, документовано је 01. априла на традиционалном шепурилишту на локалитету „Дебели ат“. Шепурење је током априла забележено и у средишту Резервата око Три анте, у „Јазовачком“ делу Резервата и на „Пилчкином брегу“. У њивама које се на северу наслањају на Резерват је током априла бележено присуство женки и мужјака. На тим локалитетима забележено је ривалско понашање женки у присуству мужјака који се шепури. Запажена је и изразита разлика у величини и обојености перја код женки, као и то да је најкрупнија женка доминантна.

Значајно је да је 22. априла забележен мужјак који се шепурио на парцели на којој је сетва била у току. Радови су обустављени, а настављени су након што се мужјак удаљио.

У периоду од 26.04. до 30.04. су у пшеници или на голим њивама на југоисточном и источном делу Резервата редовно виђане једна до три женке. Након тога, у широј околини виђају се по најмање једна женка и мужјак. Потом је 10.05. и мужјак посматран у доста касном шепурењу, на њивама јужног дела Резервата.

Током пролећа је у неколико наврата бележен млади мужјак, што је веома важан податак, имајући у виду полну структуру ове суб-популације.

Почетком јуна је на њивама уз северни руб Резервата посматрана једна женка велике дропље чије је понашање (карактеристично кретање и подигнуто перје), указивало да се ради о јединки у периоду инкубације. Друга потенцијална гнездећа локација је у средишту Резервата, шири обухват „Милине баре“.

Дана 08.07. су у северном делу Резервата пронађени остаци страдале велике дропље. Пронађена је већа количина перја, док кости и други остаци нису нађени. На перју се јасно уочавају трагови који одговарају зубима месоједа. На основу обојености перја и начина оштећености, утврђено је да се ради о јединци излеженој ове године, страдалој од лисице, шакала или пса. Од краја септембра, све јединке су у дисперзији и до краја године већина њих, до 10 јединки, налазе се на Вајлерци.

Крсташ (*Aquila heliaca*)

Крсташ је глобално угрожена врста, чија се популација у Србији процењује на 3-5 гнездећих парова. Мониторинг је спровођен током целе године, претежно на Фрушкој гори и у северном Банату.

Почетком репродуктивног периода, током раног пролећа, регистровано је присуство познатог пара крсташа на гнездећој територији на истоку Фрушке горе, као и познатог пара у северном Банату. Карактеристично за пар у северном Банату је да постоје два стабла на којима су гнезда, и да пар ова гнезда користи наизменично сваке године. Тако је и ове године кориштено гнездо које је прошле године било празно. Провером гнездећих територија током маја, утврђено је да се у гнезду на Фрушкој гори налази један младунац, а у севернобанатском гнезду два младунца.

На оба поменута локалитета, пењањем на гнезда и директним увидом, крајем је пролећа констатована успешна инкубација и излегање по једног младунца. Младунац са севернобанатске територије био је знатно развијенији од фрушкогорског, што се тумачи квалитетнијом хранидбеном базом. Каснијим, јесењим увидом, утврђено је да су оба поменута младунца успешно излетела. Том приликом су на фрушкогорском гнезду покупљени остаци плена у гнезду и око њега, у циљу анализе исхране.

На западном делу Фрушке горе вршена су детаљна истраживања, са циљем утврђивања статуса некадашњег редовног гнездећег пара, за којег се од 2014. сматра да је нестао. Овогодишњим истраживањима потврђене су раније претпоставке, будући да током целе сезоне није констатовано присуство крсташа на гнездилишту нити на потенцијалном ловишту. У прилог овој тврдњи иду и подаци са хранилишта за орлове, које се налази у западном делу Фрушке горе, где такође нису бележени крсташи током овогодишњег мониторинга.

Степски соко (*Falco cherrug*)

Степски соко је врста од глобалног значаја. Процењује се да је у Србији у периоду 2008-2013) гнезило 22-32 пара, сви у АП Војводини. Дугорочни тенд популације (1980-2013) оцењен је као умерено опадање, а краткорочни тренд (2000-2013) као мало опадање. Насељава готово искључиво Војводину, посебно Банат и Бачку. Редован је на Малом песку и око Делиблатске пешчаре. У Срему је све ређи и на ивици је нестајања. Сви забележени парови гнезде се на стубовима високонапонских далеководи, у преотетим гнездима гаврана и сиве вроне. Забележени су случајеви гнежђења у наменски постављеним платформама. Пар је раније налажен у Стигу, а птице су посматране и у Неготинској Крајини, на Старој планини и у Власинском региону. Популација је значајно опадала у последње две деценије, тако да се двоструко смањила у односу на стање са почетка 1990-их.

Током 2016. године вршено је праћење стања популације степског сокола на појединим издвојеним подручјима у Војводини, с апосебним акцентом на равни Срем (далеководи од

Крчедина до Купинова), Фрушку гору, Делиблатску пешчару, Мали песак, Пашњаке велике дропље код Мокрина и Јазова. Прикупљен је изузетно мали број података, што значи да је врста и даље веома ретка и да са неких подручја готово потпуно одсуствује. Током 2016. обиђено је неколико локалитета са далеководима на којима су раниих година постављане дрвене платформе за гнезђење степског сокола. Није забележено присуство соколова на њима.

Текуница (*Spermophilus citellus*)

Текуница (*Spermophilus citellus*) је глодар који насељава централну и југоисточну Европу. Ареал распрострањења ове врсте је у значајној мери редукован и фрагментисан. Од некада бројних популација ове врсте у нашој земљи данас су опстале малобројне које су међусобно изоловане и у директној опасности од нестајања. Најбројније популације текуница задржале су се на простору Војводине, на степским и слатинским пашњацима. Најважнији разлог нестајања је преоравање травних станишта и зарастање пашњака услед недостатка испаше.

У циљу заштите преосталих станишта и опстанка ове, све ређе врсте, врши се евидентирање и картирање локалитета на којима она још увек опстаје. Један од најзначајнијих простора на којем је текуница опстала је заштићено подручје СРП „Делиблатска пешчара“. Током 2016. години вршен је обилазак и провера локалитета „Корн“ и „Воловска паша“. Локалитет „Корн“ представља пешчарско-степско станиште на коме се врши вишегодишња ревитализација станишта уклањањем жбунасте вегетације и испашом стоке. На овом простору утврђено је укупно 16 рупа текунице (*Spermophilus citellus*) у околини обора за овце, што указује, у односу на обиласке овог локалитета ранијих година, да се бројност ове врсте повећава и да се шири локално распрострањење. На делу пешчарско-степских станишта локалитета „Воловска паша“ забележене су две рупе текунице. Локалитет се налази изван граница Резервата а површина му је око 50 ha. У циљу опоравка и јачања популације текунице која се на овом локалитету несумњиво задржава, потребно је у наредном периоду организовати планско кошење и уклањање жбуња, како би се спречило даље зарастање отворених станишта. Такође би било веома важно планирати проширење Резервата и на овај локалитет.

5.1.5.2. КОНТРОЛА КОРИШЋЕЊА И ПРОМЕТА ДИВЉЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ

При праћењу сакупљања и промета дивљих биљних и животињских врста дана 21.01.2016. године узето је учешће у раду Комисије коју формира Министарство пољопривреде и заштите животне средине, на спровођењу Конкурса за издавање дозвола за комерцијално сакупљање из природе заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива. У раду састанка учествовали су стручњаци Завода за заштиту природе Србије, Покрајинског завода за заштиту природе, Института „Др. Јосиф Панчић“ и Пољопривредног факултета у Београду. Утврђени су континенти за сакупљање дивље флоре и фауне у текућој години, као и одређивање региона у којима ће се забранити сакупљање одређених врста.

У току 2016. године укупно је издато 44 мишљења за добијање дозволе за сакупљање из природе заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива.

Поред контроле сакупљања самониклог биља, вршена је контрола заштићених врста на плантажама. У 2016. години највише се контролисао узгој белог слеза (*Althaea officinalis* L.), вранилове траве (*Origanum vulgare* L.) али и хајдучице (*Achillea millefolium* L.), липе ситнолисне (*Tilia parvifolia*, syn. *Tilia cordata* Miler) и мајчине душице (*Thymus serpyllum*). По први пут извршена је контрола на плантажи гавеза (*Symphytum officinale* L.) у Банатском Новом Селу. Укупно је издато 39 мишљења о узгоју и процена приноса лековитог биља. Контролом у овом сектору и издавањем мишљења за плантажно гајење биљака заштићених Уредбом, добијају се подаци о количинама свеже масе биљних сировина са пољопривредних површина.

У оквиру контроле коришћења и промета дивље флоре и фауне, дана 13.10.2016 године извршен је стручни надзор и процена очекиваног приноса на фарми виноградарског пужа (*Helix pomatia*), власник Мишел Турудија, Стевице Јовановића бр.1, 23314 Руско Село.

5.1.5.3. КОНТРОЛА ПРЕКОГРАНИЧНОГ ПРОМЕТА ЗАШТИЋЕНИМ ВРСТАМА (CITES)

У оквиру контроле коришћења и промета дивље флоре и фауне, 18.08.2016. године извршен је стручно-инспекцијски надзор на фарми шумских корњача (*Testudo hermanni*), ЗР ЗОО ТРОПИКО, на Петроварадину.

5.1.5.4. КОНТРОЛА ПРИМЕНЕ АКТА О ЗАШТИТИ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ ВРСТА, САРАДЊА СА ИНСПЕКЦИЈОМ

- Надзор је извршен 14.1.2016. по питању угрожавања гнезда белорепана (*Haliaeetus albicilla*), радовима у шумарству у близини реке Тисе у СРП „Тителски брег“.
- Надзор је извршен 21.12.2016. по питању тровања мишара (*Buteo buteo*) у околини Бачке Тополе.
- У Крчедину је, по пријави Друштва за заштиту и проучавање птица Србије, у септембру 2016, затечено препарирано 48 примерака, 30 строго заштићених врста, од којих се као посебно ретке издвајају сиви соко (*Falco peregrinus*), крсташ (*Aquila heliaca*), модроврана (*Coracias garrulus*) и ђурликовац (*Burchinus oediconemus*). Процес је у току.

5.1.6. СИСТЕМ ДОЈАВЉИВАЊА И ЗБРИЊАВАЊА УГРОЖЕНИХ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ ВРСТА ЖИВОТИЊА

Табела 6. Преглед индикатора

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број збринутих јединки	42	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста
Број обухваћених строго заштићених врста	14	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове

Током 2016. је у сарадњи са прихватилиштем за дивље животиње ЗОО врта Палић збринута **41** птица и **један** гмизавац. У питању су следеће врсте и број примерака. У питању су следеће врсте и број примерака:

- **гмизавци:** једна барска корњача (*Emys orbicularis*).
- **птице:** 10 белих рода (*Ciconia ciconia*), једна чапљица (*Ixobrychus minutus*), један водени бик (*Botaurus stellaris*), један белорепан (*Haliaeetus albicilla*), један црни орао (*Aquila clanga*), два мишара (*Buteo buteo*), један кобац (*Accipiter nisus*), 9 ветрушки (*Falco tinnunculus*), један соко ластавичар (*Falco subbuteo*), један барски петлован (*Ralis aquaticus*), један обични галеб (*Larus ridibundus*), један голуб гривнаш (*Columba palumbus*), пет утина (*Asio otus*), четири кукувије (*Tyto alba*), две чиопе (*Apus apus*).

5.1.7. ЗАШТИТА СТАНИШТА

Табела 7. Преглед индикатора

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број докумената достављених општинским комисијама	8	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста,
Број издвојених полигона у бази података ИС ПЗЗП	11	Сектор заштите природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку одсека за опште послове,

Идентификована станишта од значаја за очување биолошке разноврсности су обухваћена националном еколошком мрежом, чију базу геопросторних и других података према Закону о заштити природе воде заводи за заштиту природе. Мере заштите станишта, прописани Законом и подзаконским актима, спроводе се идентификацијом елемената еколошке мреже и формулисањем конкретних мера заштите приликом издавања услова заштите природе корисницима природних ресурса. Информације о локацијама станишта (укључујући и геореференциране податке), као и неопходне мере њихове заштите су издате решењима о заштити природе за израду планских докумената у рударству, енергетици, саобраћају, водопривреди, пољопривреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим делатностима од утицаја на природу. Уградњом услова заштите природе, како је прописано Законом, обезбеђује се очување биолошке разноврсности у оквиру одрживог развоја.

Завод учествује и у акцијама унапређења стања одређених станишта, као чишћење станишта у НП „Фрушка гора“ поводом обележавања Дана планете Земље у организацији ЈП „Национални парк Фрушка гора“. Акција „Радни дан за природу“, у организацији Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, у сарадњи општином Жабаљ ЈП „Национални парк Фрушка гора“ и Завода, била је усмерена на уклањање жбунастих врста са станишта гороцвета у околини Жабља.

Завод је наставио развој сарадње са Истраживачком станицом при Мађарској академији наука, са циљем размене искустава о улози традиционалних видова сточарства у управљању приоритетним стаништима, нарочито станишним типовима панонских пустара и плавних подручја.

5.1.8. НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОШКА МРЕЖА

Путем уговора о међусобној сарадњи на реализацији Пројекта "Успостављање еколошке мреже на територији Републике Србије" и других послова у функцији заштите природе, Заводу је омогућен приступ сету просторних података за које је одговоран РГЗ.

Током 2016. године нису издвојени нови елементи еколошке мреже на подручју Покрајине. Ажурирање података о елементима еколошке мреже се остварује у оквиру редовних активности Завода. Сакупљање теренских података се одвијало из области херпетологије и ботанике, највише на слатинским стаништима Бачке. Прецизирање података описом еколошки значајних подручја катастарским парцелама одвијало се током издавања услова за израду простних планова. Такође је завршено дефинисање површина по катастру за три водотока са својствима еколошких коридора (међународни коридори Златица и Кереш, регионални коридор Чик), као и деонице међународног коридора Дунава од Бачке Паланке до Старог Сланкамена.

Табела 8. Преглед индикатора.

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број издвојених нових елемената еколошке мреже	0	Сектор за заштиту природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку Одсека за опште послове и информациони систем
Број еколошки значајних подручја дефинисаних по катастру	43	Сектор за заштиту природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку Одсека за опште послове и информациони систем
Број еколошких коридора дефинисаних по катастру	3	Сектор за заштиту природе, Одељење за заштиту станишта и врста уз подршку Одсека за опште послове и информациони систем

Интеграција подручја еколошке мреже у развојне планове се остварује издавањем услова за израду просторно-планске документације на нивоу општина или других већих просторних целина. Завод је учествовао у усаглашавању интереса заштите са развојним могућностима других сектора код израде пет Просторних планова подручја посебне намене, од којих су три везана за пределе богате природним вредностима (подручје Фрушке горе и југоисточни Банат), а два за инфраструктурне коридоре. Наставила се започета сарадња са ЈВП Воде Војводине на усаглашавању интереса заштите врста и станишта са потребама радова редовног одржавања каналске мреже у Војводини, чији знатни део представља станиште угрожених врста или еколошке коридоре. На радним састанцима, између осталог, разматране су и мере заштите примењене у неким земаља ЕУ.

5.1.9. „NATURA 2000“

ПЗЗП је учествовао у активностима два IPA пројекта везаних за успостављање Натура 2000 мреже у Србији.

На основу IPA 2012 пројекта ‘Capacity building to implement `acquis` standards and conventions in nature protection – supplies for implementation of Natura 2000 (and CITES)’ испоручено 10 ГПС уређаја и одржана обука о њиховом коришћењу за 13 лица из Завода. Реализован је закуп оптичког вода која омогућује пренос података између сервера у Новом Саду (ПЗЗПСРВ) и сервера у Београду (ЗЗПССРВ).

Активности пројекта „Capacity Building to implement 'acquis' standards and conventions in nature protection – establishment of Natura 2000“ (EuropeAid/134185/C/SER/RS) су започети у првим месецима 2016. године. Представник Завода је био један од предавача Уводног семинара у Београду. Током континуиране сарадње са представницима конзорцијума BALCON који је реализовао део пројекта у Србији, почетком 2016. године сарадници Завода су припремили списак подручја предложених за картирање и валоризацију у Војводини. Завод је активно учествовао у изради коначног предлога граница Панонског биогеографског региона на подручју Србије. Предвиђено усавршавање у методологији теренског рада на попису врста и станишта се одвијало учешћем млађих сарадника Завода у теренским активностима. Анализом радних верзија докумената, Завод је издао Мишљење на предложене смернице за процену стања Натура врста у Србији, Предлог за допуну листе приоритетних станишта и врста регистрованих на простору Панонског биогеографског региона у Србији, као и Мишљење на извештај о првој фази пројекта.

Табела 9. Преглед индикатора.

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број остварених пројектних задатака у чијој реализацији је Завод учествовао	<ol style="list-style-type: none"> 1. Испоручено 10 GPS уређаја 2. Реализована GPS обука за 13 сарадника Завода 	Министарство пољопривреде и заштите животне средине. Сектор за заштиту природе, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштићена подручја уз подршку Одсека за опште послове и информациони систем
Број остварених пројектних задатака у чијој реализацији је Завод учествовао	<ol style="list-style-type: none"> 1. дефинисање граница Панонског биогеографског региона 2. избор подручја за теренске активности на подручју АПВ 3. теренско усавршавање 4. извештај о првој фази пројекта 	Конзорцијум BALCON, Мађарска Сектор за заштиту природе, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштићена подручја уз подршку Одсека за опште послове и информациони систем

5.1.10. ГЕОНАСЛЕЂЕ

Програмом заштите природних добара за 2016. годину предвиђен је рад на издвајању објеката геонаслеђа и пружање стручне помоћи и учешће у раду Радне групе за успостављање Геопаркова у Републици Србији.

Табела 10. Реализоване активности на заштити геонаслеђа у 2016. години

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број забележених и издвојених објеката геонаслеђа на подручју АП Војводине	16	Сектор заштите природе, Одељење за промоцију едукацију и односе са јавношћу - Одсек за природњачку збирку, Одељење за заштићена подручја
Број одржаних састанака радне групе за успостављање геопаркова у Републици Србији	2	Сектор заштите природе, Одељење за промоцију едукацију и односе са јавношћу, Одсек за природњачку збирку, ЗЗПС, ГИС, Природњачки музеј Београд, РФФ, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Географски факултет Београд, Министарство пољопривреде и заштите животне средине
Број одржаних састанака радне групе за успостављање геопарка "Фрушка гора - Лесленд"	0	У 2016. години Министарство пољопривреде и заштите животне средине није формирало радну групу за успостављање геопарка "Фрушка гора - Лесленд".
Број одржаних састанака са представницима локалне самоуправе	1	Сектор заштите природе, Одељење за промоцију едукацију и односе са јавношћу, Одсек за природњачку збирку, Одељење за заштићена подручја, МЗ Сланкамен, Општина Инђија, Туристичка организација Инђија

Током 2016. године Завод је започео са активностима на реализацији Пројекта „Израда инвентара објеката геонаслеђа у АП Војводина“. Циљеви Пројекта су:

- Дефинисање локалитета од посебног значаја за заштиту геонаслеђа;
- Инвентаризација и валоризација објеката геонаслеђа на територији АПВ;
- Утврђивање прелиминарне листе објеката геонаслеђа који испуњавају критеријуме за заштиту од стране ПЗЗП;

- Предлог мера и активности на очувању, уређењу, презентацији и промоцији објеката геонаслеђа Војводине;
- Израда базе података која би била саставни део Инвентара објеката геонаслеђа Војводине;
- Покретање иницијативе за успостављање Геопаркова на подручју АПВ;
- Укључивање података о објектима геонаслеђа Војводине у просторно- планске документе;
- Укључивање објеката геонаслеђа у (гео)туристичку понуду.

Укупно време за реализацију Пројекта је 4 године тј. крај 2020. године.

Стручни сарадници Завода били су део Радне групе за успостављање Геопаркова у Републици Србији, именоване од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине са задатком да ради на формирању мреже геопаркова Србије. Током 2016. године одржана су два састанка Радне групе, током којих се радило на: 1) Анализи номинације за Геопарк Ђердап; 2) Разматрању листе потенцијалних подручја за успостављање геопаркова у Републици Србији.

Како су стручни сарадници Завода током 2016. године, радили на ревизији заштићеног подручја Споменик природе „Лесни профил код Старог Сланкамена“, одржан је састанак са представницима ТО општине Инђија. На састанку се разговарало о иницијативи ТО општине Инђија да буде управљач заштићеног подручја Споменик природе „Лесни профил код Старог Сланкамена“.

5.1.11. ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Табела 11. Преглед индикатора.

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Унапређење методологије управљања активностима које имају утицај на ЗП	Побољшање поступака оцене угрожености ЗП од загађивача; Побољшање поступака процене утицаја антропогених чинилаца на промене природних карактеристика подручја и квалитет екосистемских услуга.	Одељење за заштиту животне средине
Смањење бројности и интензитета утицаја на елементе еколошке мреже	Смањење утицаја на станишта и еколошке коридоре. Побољшање метода одрживог коришћења слатинских станишта.	Одељење за заштиту животне средине Одељење за станишта и врсте
Унапређење сарадње са стручњацима који се баве управљањем водама на свим нивоима, од радника на терену до доносиоца одлука	Израда споразума о сарадњи између ПЗЗП и ЈВП Воде Војводине за ефикаснију примену смерница за ублажавање утицаја на еколошку мрежу.	Одељење за заштиту животне средине Одељење за станишта и врсте

У циљу побољшања поступака оцене угрожености заштићених подручја од загађивача, ради квалитетније процене утицаја антропогених чинилаца на промене природних карактеристика подручја и квалитет екосистемских услуга, као и због обавезе смањења утицаја на станишта и еколошке коридоре, рађено је на иновирању метода истраживања стања животне средине. Развој наведених метода у правцу обезбеђења одрживог развоја окружења еколошке мреже обухватило је побољшање метода за уређење простора на еколошки и социо-економски ефикасан начин. Потреба побољшања метода за уређење простора заснована је на чињеници да отпор увођењу промена у организовање садржаја и активности на подручју еколошке мреже

превасходно потиче од непознавања значаја примене еколошких правила уређења простора и потенцијалних користи од њихових ефеката (како за локалну заједницу тако и за шире друштво). Добијени подаци говоре у прилог чињеници да заштита подручја суштински не спада у активности које спречавају економски развој. Допринос ових истраживања огледа се у стварању основе за јачање улоге заштитне зоне у очувању биодиверзитета, функционалности екосистема и квалитета екосистемских услуга, што пружа помоћ у ефикаснијем управљању заштићеним подручјима и у спречавању процеса деградације преосталих фрагмената природних и полуприродних површина. Од посебног значаја је проналажење компромисних решења у организацији простора за потребе различитих корисника, чија примена (сагласно текућим и предстојећим обавезама наше државе везано за улазак у ЕУ) пружа могућност добијања финансијске помоћи/подстицаја за сарадњу на заштити подручја. Једно од потенцијалних решења представља утврђивање оквирне ширине функционалних заштитних зона уз примену кључних предеоних елемената као што је заштитно зеленило, насупрот досадашњем приступу коришћењу подручја еколошке мреже, чије су последице деградација њихових основних вредности, угрожавање квалитета животне средине у ширем окружењу и онемогућавање коришћења потенцијала за пружање екосистемских услуга. Значајан допринос развоју метода такође дају једначине које су постављене у циљу побољшања процене потенцијалног и укупног релативног губитка станишта, насталог под утицајем антропогених фактора. Детаљна примена иновираних метода извршена је на заштићеним подручјима Специјални резерват природе „Слано копово“, Парк природе „Русанда“ и Специјални резерват природе „Окањ бара“.

За потребе израде споразума о сарадњи између Завода и ЈВП Воде Војводине везано за ефикаснију примену смерница за ублажавање утицаја на еколошку мрежу, обједињени су услови заштите природе који су се издавали за потребе извођење радова на редовном одржавању канала основне и детаљне каналске мреже у Војводини који се, као превентивне мере и радови, изводе у циљу припреме за одбрану од поплава. Увидом у документацију, примљену од стручних сарадника Хрватског завода за заштиту природе, осталу стручну домаћу и инострану литературу, као и током сарадње са надлежним водoprивредним предузећем, извршено је прецизније дефинисање и допуна услова. У циљу смањења утицаја радова, услови су груписани у опште и посебне услове у зависности од статуса заштите.

5.1.12. УСЛОВИ, МИШЉЕЊА И ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Од почетка године, Заводу је достављен значај број предмета у вези захтева за издавање услова за активности, пре свега у заштићеним подручјима, али и за изградњу објеката, реализацију активности у простору, израду планске документације, основа и програма, односно мишљења на просторне и урбанистичке планове, шумске и друге основе и програме, студије о процени утицаја, стратешке процене утицаја, законску регулативу, стратешка документа итд.

Табела 12. Број издатих услова заштите природе, мишљења и учешће у изради просторно планске документације

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број издатих решења о условима заштите природе	718	862	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштиту животне средине; Одељење за опште послове и информациони систем, група за правне послове

Индикатор	Реализовано у 2015. години	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број издатих мишљења	521	455	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштиту животне средине; Одељење за опште послове и информациони систем, група за правне послове
Учешће у изради просторно планске документације	79 Решења 21 мишљење	103 Решења 45 мишљење	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштиту животне средине; Одељење за опште послове и информациони систем, група за правне послове
Шумске основе, програми и др	110 Решења 58 мишљења	117 Решења 47 мишљења	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштиту животне средине; Одељење за опште послове и информациони систем, група за правне послове
Обједињена процедура	/	49 предмета решено	Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, Одељење за заштиту станишта и врста, Одељење за заштиту животне средине; Одељење за опште послове и информациони систем, група за правне послове

5.1.12.1. ИЗДАВАЊЕ УСЛОВА И МИШЉЕЊА

Покрајински завод за заштиту природе је израдио и издао **862** решења о условима заштите природе и **455** различитих мишљења, са циљем очувања и унапређења заштићених природних добара и одрживог коришћења природних ресурса.

5.1.12.2. ПРОСТОРНО ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Издато је 103 Решења о условима заштите природе за израду просторно планске и урбанистичке документације и 45 мишљења на просторне и урбанистичке планове, стратешке процене утицаја на животну средину и осталу документацију.

- **Просторни планови подручја посебне намене (ПППН):** ПППН Фрушка гора, ПППН Предела изузетних одлика „Караш - Нера“, ПППН културни предео Сремских Карловаца, ПППН инфраструктурног коридора транспортног гасовода сабирна гасна станица Тилва - Бела Црква са елементима детаљне регулације и ПППН инфраструктурног коридора транспортног гасовода Сремска Митровица – Шид са елементима детаљне регулације 5;
- Просторни планови општина: Тител – укупно 1;
- **Планови генералне регулације (ПГР):** Алибеговац са подручјем за породично становање на југоистоку Петроварадина, Бачка Паланка, Бешка, Целина 2 источни део града Сремска Митровица, Чента, Ечка, Глогоњ, Клек, Крчедин, Лазарево, Меленци, Нова Пазова,

Петроварадин са петроварадинском тврђавом, Приобаље на левој обали Дунава у Новом Саду, Рума, Тител и Владимировац, – укупно 17;

- **Измене и допуне Плана генералне регулације:** Бачки Брег, Гаково, Дорослово, Ђурђево, Футог, Колут, Ковин, Нови Кнежевац, Риђица, Светозар Милетић, Србобран, Стапар, Станишић, Чонопља, Простор за мешовиту намену између улица Футошке, Хајдук Вељкове, Руменачке и Суботичког Булевара у Новом Саду, ПГР комплекса ХИП „Петрохемија“, ХИП „Азотара“, НИС „Рафинерија нафте Панчево“ за изградњу постројења за дубоку прераду нафте – укупно 17;
- **Планови детаљне регулације (ПДР):** Услови за ПДР у местима Купиник, Нови Сад (5), Бечеј, Ветерник (2), Каћ, Лежмир – Куштиљ, Наково, Врачев Гај, Долово (2), Чока, Ашања, Бела Црква, Ново Милошево (2), Кисач, Надаљ, Бездан, Јарак, Петроварадин, Сивац, Футог, Панчево (2), Врдник, Палић (3), Черевих, Руменка, Јабука, Омољица, Сремска Рача, Банатски Деспотовац, Госпођинци, Темерин, - укупно 41;
- **Измене и допуне Плана детаљне регулације:** Нови Сад (2), Суботица (2), Бачка Паланка, Инђија, Панчево и Шуљам – укупно 8;
- **Урбанистички пројекти (УП), техничка документација и процена утицаја:** Услови за УП за изградњу фудбалског игралишта са трибинама у Крушедол Селу, УП за изградњу објекта за технички преглед возила и интерне бензинске станице на к.п. број 131/1 КО Сремска Митровица, УП спортске хале у Тителу – блок 45, УП фарме у КО Ченеј, УП фарме у КО Суботиште, УП фарме у КО Љуково, УП изградње силоса у КО Апатин, УП мешаона у КО Бачка Паланка, УП производног погона у КО Бачка Паланка, УП објекта у КО Бачка Паланка, УП производне хале у КО Сремска Митровица, УП биогасног постројења у КО Бачка Паланка, **Услови за израду техничке документације** за изградњу туристичког комплекса у више фаза у К.О. Мала Ремета и **Услови за израду процене утицаја експлоатације угља у лежишту Ковин** – укупно 14;
- **Мишљења на просторне и урбанистичке планове, стратешке процене утицаја и осталу документацију:** Мишљење на Материјал за израду Просторног плана подручја посебне намене културног предела Сремски Карловци; **Планови генералне регулације:** Тител, Бела Црква, Карађорђево; **Измене и допуне ПГР Ковин; Планови детаљне регулације** у Новом Саду, Сремским Карловцима, Накову, Бечеју и Надаљу; **Измене и допуне ПДР** у Инђији (2); **Извештаји о стратешкој процени утицаја на животну средину:** Просторни план подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Караш – Нера, ПГР насеља Ковачица, ПДР у Новом Саду, Петроварадину, Сремској Каменици, Бешки, Новом Милошеву (2), Врднику, Белој Цркви, Бачу, Лединцима, Футогу, Суботици и Палићу; **Мишљења о неприступању изради стратешке процене утицаја на животну средину** у Новом Бечеју, Врднику, и Иригу; **Мишљења на процене утицаја на животну средину** у Новом Бечеју, Беочину (2), Малој Ремети и Новом Милошеву; **Мишљења на Урбанистички пројекат** у Бачкој Тополи (2) и Србобрану. **Мишљење на текст плана квалитета ваздуха** у Новом Саду, **Мишљење на интегрисане дозволе** у КО Пландиште, КО Кањижа, Панчево, КО Бечеј, **Мишљење на издавање дозволе за складиштење неопасног отпада** у Новом Бечеју- укупно 45;

5.1.12.3. ОБЈЕДИЊЕНА ПРОЦЕДУРА

Током 2016. године обрађено је и кроз информациони систем APR СЕОР достављено подносиоцима, 49 предмета у поступку обједињене процедуре у којима је Завод поступао према Правилнику о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем (*“Сл. гласник РС”, бр. 113/2015 и 96/2016*).

5.1.13. РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Табела 13. Преглед индикатора.

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Број података унесених у Регистар	Алфанумерицки подаци: Унети идентификацијски подаци за 1 подручје за које је завршена студија заштите Ажурирани подаци за 2 проглашена ЗПД и 3 подручја у статусу „студија завршена“ Ажурирани подаци за 3 управљача Просторни подаци: новоубачених 5, ажурирано 14. Документа, убачених+ажуриранх:100	Одсек за опште послове и информациона систем

Према Закону о заштити природе, Покрајински завод за заштиту природе води покрајински регистар заштићених природних добара (у даљем тексту: Регистар).

Послови вођења Регистра су обављани континуирано и подразумевали су редовно уношење нових и ажурирање постојећих података. Уносе се и ажурирају не само алфанумерицки, него и просторни подаци. Ради боље систематизације података, постојећа база је, поред електронских верзија студија заштите, проширена збирком картографских прилога и архивираним форматом граница заштите подручја. С обзиром на омогућене лјудске капацитете, у Регистар су похрањени подаци о евидентираним врстама за 34 подручја.

Регистар је вођен у складу са Правилником о садржају и начину вођења регистра заштићених природних добара, ("Сл. гласник РС", бр. 81/2010 од 5.11.2010. године) у облику електронске регистарске књиге (део информационог система Завода: „Централни регистар“) на основу података из збирке исправа која се води у папирној форми. Уписивање података у Регистар вршено је на основу аката о стављању под заштиту, измена или допуна аката о заштити и аката о стављању ван снаге акта о заштити (брисању из евиденције заштићених природних добара).

Сходно изменама Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр. и 14/2016) за три подручја је у поступку припрема за обавештење јавности о поступку покретања заштите природног подручја на интернет страници Министарства, те им је *промењен статус из „у поступку заштите“ у „студија завршена“*.

5.1.14. РАД НА ИЗРАДИ ОСНОВНИХ ДОКУМЕНАТА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Табела 14. Преглед индикатора.

Индикатор	Реализовано у 2016. години	Носиоци посла
Извештај о стање природе за период 2010-2014.	1	Сектор заштите природе
Стручна основа за израду Стратегије заштите природе	1	Сектор заштите природе

Покрајински завод за заштиту природе, припремио је Извештај о стању природе у Аутономној Покрајини Војводини за период 2010. -2014. године, на основу члана 114. став 2. Закона. Овај Извештај је уједно и саставни део Извештаја о стању природе у Републици Србији.

Спроведена анализа стања природе у Аутономној Покрајини Војводини за период 2010-2014. године даје преглед стања заштићених подручја и елеманата еколошке мреже, утицаја и угрожавајућих фактора који су условили то стање, спровођење активности и мера заштите које је потребно применити у циљу очувања природних вредности.

Оцењено је спровођење Стратегије биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године (СБРРС) и реализација Акционог плана за спровођење СБРРС, као једног од основних стратешких докумената који се односи на заштиту природе.

Уједно од стране надлежног министарства 2013. Године покренут је UNDP/GEF пројекат: „Planiranje zaštite biodiverziteta kao podrška primeni Strateškog plana Konvencije o biodiverzitetu (2011-2020) u Republici Srbiji“. Као резултат пројекта урађена је нова стратегија биодиверзитета која је променила назив у Стратегију заштите природе“. Завод је био активно укључен у рад на изради Стратегије заштите природе.

5.1.15. ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Табела 15. Преглед индикатора.

Индикатор	Бројчано исказани показатељи успешности у 2016. години	Носилац посла
Број посетиоца Изложбеног простора	19503	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број реализованих тематских изложби	14	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број одржаних предавања и презентација	36	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број учешћа Завода на сајмовима и манифестацијама	5	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број наступа у медијима	78	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе

Завод је током 2016. године реализовао бројне и разноврсне активности на пољу ширења свести о потреби заштите природе. Стручна и шира јавност редовно је упознавана са активностима, акцијама и постигнутим резултатима Завода, као и са актуелностима, општим циљевима и проблемима у заштити природе. У промотивним активностима нарочита пажња посвећена је деци. Остварени су садржаји којима је, поред стицања нових сазнања о природи, промовисана њена заштита. На овом плану је унапређена сарадња са стручним институцијама, образовним институцијама од предшколских до високообразовних, управљачима заштићених подручја, корисницима простора, еколошким удружењима грађана, медијима итд.

5.1.15.1. ЕДУКАЦИЈА У ИЗЛОЖБЕНОМ ПРОСТОРУ ЗАВОДА

- Изложбени простор Завода у Новом Саду, током 2016. године обишло је **19.503** посетилаца. Изложбе је видео знатно већи број људи, који су били учесници бројних саветовања, семинара, пројекција филмова, предавања, презентација, одржаваних у свечаној сали Завода.

- Одржано је **14** тематских изложби са пратећим активностима у изложбеном простору Завода или у сличним институцијама током 2016. године.
- И ове године настављен је рад са студентима који слушају предавања или обављају вежбе у лабораторији и препараторским просторијама (студенти биологије, географије, ловног туризма, студенти пољопривредног факултета и др.) као и приказивање природњачко документарних филмова у сали Завода.

5.1.15.2. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЕКОЛОШКИ ВАЖНИХ ДАТУМА

Завод је током 2016. године обележио осам (**8**) важних еколошких датума:

Светски Дан влажних подручја – У Кладову је 05. фебруара 2016. године одржана централна манифестација обележавања Светског дана влажних станишта у Србији.

Светски дан шума – 21. март, је обележен прикладним саопштењем за јавност и медије. Стручни сарадник завода за шумарство Ален Киш је тим поводом гостовао у медијима и истакао да се у Војводини под шумом налази свега 6,7% територије.

Дан Покрајинског завода за заштиту природе - 1.априла, Покрајински завод за заштиту природе је на Свечаној академији, одржаној у четвртак, 31.03.2016. у Скупштини АП Војводине, обележио 50 година од оснивања, односно 50 година институционалне заштите природе у АП Војводини. Том приликом је додељено 15 Повеља са плакетом, представницима власти и организацијама које су показале изузетан труд, залагање и допринос развоју и афирмацији заштите природе у Војводини.

Дан заштите природе – 11.април, У холу Градске куће у Суботици Завод је у понедељак 11.априла 2016. године тим поводом отворио изложбу фотографија под називом „Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонској низији“. Изложба је организована у сарадњи са ЈП „Палић - Лудаш“ и Центром за еколошка истраживања Мађарске Академије Наука из Вацратота.

Дан планете Земље – 22.април, у Заводу је одржано предавање др Воислава Васића под називом: “Очување биодиверзитета: отворена питања”. Циљ предавања је био повећање свести људи о све већој угрожености природе коју је човек довео до драматичног загађења. Поводом обележавања истог датума, 22. априла 2016. Завод је узео учешће у Радној акцији уређења Националног парка Фрушка гора у организацији ЈП „Национални парк Фрушка гора“.

Светски Дан заштите животне средине - Поводом Светског дана заштите животне средине, 5. јуна 2016. године, организована је радна акција чишћења степских станишта у НП „Фрушка гора“. Сем Завода учешће је узео и ЈП „НП Фрушка гора“ и чланови Друштва студената биологије и екологије „Јосиф Панчић“ из Новог Сада.

Дан Дунава - Поводом Међународног Дана Дунава, 29. јуна 2016. године, Завод је организовао еколошки едукативни програм у сарадњи са Удружењем учитеља Војводине. Деци и учитељима је приказан документарни филм „Дунав река живота“ у продукцији Завода.

Светски Дан станишта – први понедељак у октобру, у петак 14.октобра 2016. године одржан је „Радни дан за природу“, уређење станишта гороцвета код Жабља, а повод је био обележавање светског Дана станишта. Учешће су узели представници Завода, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, ЈП НП "Фрушка гора", СО Жабаль, ученици ОШ из Жабља, као и чланови Добровољног ватрогасног друштва из Жабља.

5.1.15.3. ПРЕДАВАЊА И ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

У току 2016. године стручни сарадници Завода или њихови сарадници одржали су **30** предавања и презентација о природним вредностима и потреби њиховог очувања:

- У Покрајинском заводу за заштиту природе је у уторак 9.02.2016. године одржана промоција 7. Путовања “Бициклом око света - Азербејџан, Баку” триатлонца Зорана Зивлака.
- 18. 02. 2016. Презентација о искуствима формирања еколошке мреже у Војводини на Уводном семинару IPA 2012 пројекта "Изградња капацитета за имплементацију стандарда "acquis" и конвенција у области заштите природе - Успостављање Натура 2000", предавач Клара Сабадош (EuropeAid/134185/C/SER/RS) зграда Парламента у Београду.
- У Заводу је 24.02.2016. представљена студија „Статус заштите и финансирање заштићених подручја у АП Војводини и ЕУ интеграције“. Предавање је организовано у сарадњи са Еколошким центром „Станиште“ из Вршца и Центром за европске политике из Београда.
- У Покрајинском заводу за заштиту природе је 25. фебруара 2016.године одржана презентација експедиције „Албанска голгота – 100 година касније“. Промоција је реализована у сарадњи са Алпинистичким Савезом Србије и Планинарским друштвом „Вилина водица“ из Буковца.
- У четвртак, 31.03.2016. је одржана Свечана академија у Скупштини АП Војводине, поводом обележавања 50 година од оснивања Покрајинског завода за заштиту природе, односно 50 година институционалне заштите природе у АП Војводини. Свечану академију је обележила додела 15 Повеља са плакетом, представницима власти и организацијама које су показале изузетан труд, залагање и допринос развоју и афирмацији заштите природе.
- 13. април 2016. – Клара Сабадош, предавање о еколошкој мрежи члановима НИДСБ „Јосиф Паничић“, Департман за биологију и екологију ПМФ, Нови Сад.
- 14. мај 2016. – Клара Сабадош, Предавање о природним вредностима ширег подручја Бачке Тополе на стручној екскурзији удружења новинара „Ековест“ у Бачкој тополи, МЗ Бачка Топола.
- 15. априла 2016. предтсваници Завода др Оливер Фојкар и Недељко Ковачев су члановима Природњачког Друштва „ГЕА“ из Вршца презентовали еко филм: „Потиски бисер - Парк природе Стара Тиса код Бисерног острва“.
- 22. априла 2016. године у Заводу је одржано предавање др Воислава Васића: “Очување биодиверзитета: отворена питања”. Циљ предавања је било повећање свести људи о све већој угрожености природе коју је човек, својим штетним утицајем, довео до драматичног загађења.
- 8. јуна 2016. је у Заводу промовисана књига „Управљање природном баштином у Војводини“ у издању Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и Покрајинског завода за заштиту природе.
- 8. јуна 2016. је у Заводу промовисан документарни филм „Трпеза живота“ аутора Иштвана Хама, орнитолога.
- 13. јул 2016. – Клара Сабадош, Предавање „Историјат предела за заштиту природе – на примеру Римских шанчева и манастира Арач“ учесницима семинара „АНуА“ у Новом Саду, у оквиру акредитованог усавршавања просветних радника у организацији Удружења просветних радника Мађара у Војводини.

- 14.7.2016. године у организацији Завода, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине и ЈП „Војводинашуме“ одржана је промоција рада специјалне амфибије и прикључних алата компаније „Uniwab“ у СРП „Обедска бара“, са циљем да се прикажу нове могућности у управљању-ревитализацији барских станишта. На скупу је испред Завода говорио Др Слободан Пузовић.
- 25. јул 2016. – Клара Сабадош, Предавање учесницима еко-кампа еколошког удружења “Arcus” на Зобнатици из области екотоксикологије.
- Завод је ове године узео учешће у манифестацији 33. „Распустилиште – загревање за школу“, од 22. до 26. августа 2016., чији је организатор Друштво „Распустилиште“. Стручни сарадници Завода су том приликом одржали два предавања под називом: "Завиримо у ризнице природњачког музеја".
- У суботу 27. августа 2016. године Завод је узео учешће на манифестацији "Дан сточара" одржаној на Крчединској ади у организацији Удружења сточара "Дунав" и Удружења грађана Еко-фармер из Ковиља.
- Представници Завода су учествовали у реализацији 19. Међународног еколошког кампа „Повратак ибиса“, одржаног у другој половини августа 2016. у Специјалном резервату природе „Обедска бара“. Вршена је ревитализација барскиј и ливадских станишта у руб Потковице, на више локалитета. Учествовали су волонтери из Европе и Азије. Организатори су били Млади истраживачи Србије, Агенција за развој Општине Пећинци, Покрајински завод за заштиту природе и ЈП „Војводинашуме“.
- У суботу 17. септембра 2016. У Заводу је одржан Дан Јапанске културе. Том приликом је гост из Јапана Кента Шимизу презентовао спорт Аикидо и пројекат је документарно-еколошки филм „Мој пријатељ штиглић“ аутора Оливера Фојкара и Душана Чекића, награђен на фестивалу у Јапану.
- Завод је узео учешће у семинару за управљаче ЗПД „Одрживи туризам у систему управљања заштићеним подручјима“ који је одржан у ПП „Стара планина“ 4. и 5. октобра 2016. године. Том приликом је др Биљана Пањковић одржала предавање под називом „ИУЦН-Светски Конгрес заштите природе, Хаваји, 2016. године“ и др Слободан Пузовић на тему „Изградња инфраструктуре у функцији развоја одрживог туризма у заштићеним подручјима“.
- Завод је 08. октобра 2016. године узео учешће у Волонтерској акцији уређења Парка природе „Бељанска бара“ у организацији Архус центра Нови Сад, ЈВП „Воде Војводине“, Општином Србобран и Месном заједницом Турија.
- Стручњаци Завода су у периоду од 7. до 9. октобра 2016. године узели учешће на „Орнитофестивалу“ у Чапљини, БИХ. Том приликом су одржали предавања „Акције против лова и хватања строго заштићених врста птица у Војводини, Република Србија у периоду 2012-2016: резултати синергије државног и цивилног сектора“ и „Активно управљање заштићеним и ИБА подручјима у Војводини, Република Србија, са посебним освртом на позитивне ефекте на орнитофауну“.
- Дана 11.10.2016. у ОШ “Вељко Петровић” у Бегечу представник Завода, др Оливер Фојкар је ученицима и наставницима представио ДВД издање са еко-филмовима „Заштићена природна добра Новог Сада“ са нагласком на ПП “Бегечка јама“.
- По позиву премијера Покрајинске Владе и председника Скупштине Војводине директор Завода Б. Пањковић је присуствовала пријему у Мисији Републике Србије у ЕУ (Брисел). У оквиру Недење европских регија и градова, 12.10.2016. одржани су дани Војводине. Тим поводом организован је и пријем на коме су присуствовали представници институција и организација из АПВ, РС и ЕУ.

- У петак 14. октобра 2016. године Завод је организовао „Радни дан за природу–очувајмо станиште гороцвета код Жабља“. Сем Завода на радном дану учешће су узели представници више институција: Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, ЈП НП "Фрушка гора", СО Жабаль, ученици ОШ из Жабља, као и чланови Добровољног ватрогасног друштва из Жабља.
- Завод је узео учешће на манифестацији „Новосадска јесен" од 18. до 21. октобра 2016. године. Др Јадранка Делић је одржала предавање на тему: „Угрожене врсте са акцентом на територију Новог Сада“.
- У оквиру IUCN пројекта – „Towards strengthened conservation planning in South-East Europe“ Завод је узео учешће на Трећем годишњем састанку директора завода за заштиту природе из земаља региона и агенција надлежних за послове заштите природе у Будви од 19. до 21.10.2016.
- Дана 26.10.2016. одржана је свечана академија поводом 90-година рада и постојања Природњачког музеја из Скопја. Тим поводом дирекција НУ Природноначеног музеја на Македонија доделила је плакету ПЗЗП у знак признања и захвалности за успешну сарадњу и допринос развоја музеја. Отворена је изложба посвећена оснивачу музеја, проф. др Станку Караману. Плакету је примио диретор Завода др Б. Пањковић.
- Дана 8.11.2016. у СОШО “Милан Петровић“ у Новом Саду представник Завода, др Оливер Фојкар је одржао предавање полазницима Дневог боравка на тему: „Заштита природе Војводине“.
- 14. новембра 2016. године Завод је узео учешће у промоцији књиге „Орнитолошки речник“ која је одржана у Матици Српској. На промоцији је говорио др Слободан Пузовић као коаутор књиге.
- Стручњаци Завода су узели учешће на 7. Конференцији о заштити птица „Тровање и страдање на далеководима – најважније теме у заштити птица у Европи“ , која је одржана у Будимпешти у Мађарској 7. и 8. 11. 2016. Организатори скупа су били МАВИР (оператор електродистрибутивног система Мађарске), Институт „Херман Ото" и мађарско друштво за заштиту птица и природе. Представници Завода су били: мр Никола Стојнић, Марко Туцаков и др Слободан Пузовић.
- Дана 22.11.2016. студентима Департмана за хемију ПМФ одржано је предавање „Одрживо коришћење природних вредности у функцији одрживог развоја“ у оквиру њихових вежби на предмету Животна средина и одрживи развој.
- 28. новембра 2016., у Заводу је проф. др Драгана Вуков одржала предавање за чланове Ботаничког друштва "Андреас Волни" на тему "Инвазивне хидрофите Дунава".
- У Заводу је у четвртак 24.11.2016. одржано предавање о ИУЦН-Светском Конгресу заштите природе (IUCN World Conservation Congress 2016) који је одржан на Хавајима у граду Хонолулу у периоду од 01. до 09. септембра 2016. године. Предавање је одржала директорица др Биљана Пањковић, која је на конгресу представљала нашу институцију.
- Дана 2.12.2016. у ОШ “Десанка Максимовић“ у Футогу представник Завода, др Оливер Фојкар је одржао предавање на тему: „Заштићена природна добра Новог Сада“.
- У Заводу је 8. 12. 2016. одржана промоција студије заштите природе Споменика природе „Парк Института у Сремској Каменици“. Студију је презентовала руководилац израде студије мр Мирјана Млађеновић, самостални стручни сарадник.
- У Заводу је 12.12.2016. године одржано предавање за чланове Дневног боравка Центра ШОСО „МИЛАН ПЕТРОВИЋ" из Новог Сада.

- У Заводу је 15. децембра 2016. године одржана промоција филмског путописа "Јужна Америка - једно путовање" аутора Зорана Зивлака.
- 20.децембар 2016. Клара Сабашош, предавање студентима мастер студија биологије ПМФ-а у Новом Саду: „Значај и методе активне заштите вегетације у заштити природе, служећи се примерима са подручја Војводине“.

5.1.15.4. ИЗЛОЖБЕНЕ ПОСТАВКЕ

У изложбеном простору Завода, али и у другим просторима организовано је и одржано **14** изложби у организацији Завода и других субјеката, са пратећим активностима:

- 09.фебруара.2016. Бачка Топола, изложба фотографија под називом „Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонској низији“. Аутори фотографија су били: Абел Молнар, Јожеф Гергељ, Владимир Добретић, мр Оливер Фојкар, др Жолт Молнар, др Ана Варга ,др Даниел Бабаи и Ранко Перић.
- У Заводу је 25. фебруара 2016. године отворена изложба: „Индустријско и техничко наслеђе у Војводини“. Изложба је организована у сарадњи са - Покрајинским заводом за заштиту споменика културе Петроварадин, Друштвом конзерватора Србије и Етнографски музеј у Београду. Изложба је представила избор из богатог фонда индустријске и техничке баштине сачуване у Војводини, пре свега Хидротехничко наслеђе – систем канала, преводница, црпних станица и устава које функционишу већ више од два века.
- У петак 1. априла 2016. године у Заводу је отворена изложба фотографија “Природа Војводине”. Изложба је организована поводом обележавања 50 година од оснивања Покрајинског завода за заштиту природе, а аутори фотографија су били: Јарослав Пап, Јован Лакатош, Јожеф Гергељ, Катарина Пауновић, Геза Фаркаш, Предраг Костин, Драгиша Савић, Владимир Добретић и Дарко Тимотић.
- У холу Градске куће у Суботици је 9. априла 2016. године отворена је изложба фотографија под називом „Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонској низији“. Изложба је организована поводом Дана заштите природе у Републици Србији (11. април). У организацији су учествовали сем Завода: ЈП „Палић - Лудаш“ и Центар за еколошка истраживања Мађарске Академије Наука из Вацратота.
- 25. априла 2016. Мали Иђош, изложба фотографија под називом „Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонској низији“.
- 05.маја 2016. Опустасер, Мађарска, у визиторском центру НП „Кишкуншаг“ изложба фотографија под називом „Традиционално сточарство и биодиверзитет у Панонској низији“.
- У термин од 11 до 21. маја 2016. године одржана је манифестација Дани Музеја "10 дана од 10 до 10". Посетиоци Завода су имали прилику да сем редовне природњачке поставке присуствују и већем броју изложби и радионица за децу.
- У Заводу је 12.маја 2016.године отворена изложба скулптура: "Великани српске науке и уметности у вајарском опусу Владимира Јокановића". На отварању изложбе се обратила директорица Завода др Биљана Пањковић и аутор др Владимир Јокановић, а стихове је говорио првак СНП-а Миодраг Петровић.
- У термину од 14 до 16 маја 2016. године у Заводу је одржана прва међународна колонија са радионицом израде мозаика под називом „Геонаслеђе у камену“.

- У Заводу је 14. јуна 2016. године отворена 11. годишња “Изложба минерала, кристала и накита” из приватних збирки чланова Друштва љубитеља минерала, стена и фосила «ГЕО-ПАН» из Новог Сада.
- У суботу 17. септембра 2016. у Заводу је у оквиру Дана Јапанске културе отворена изложба слика Биљане Јелкић „Имресија“.
- У оквиру Дечије недеље дана **7.октобра 2016.**године. у Заводу је у сарадњи са ликовном радионицом ПУ „Радосно детињство“ отворена изложба дечијих ликовних радова инспирисаних посетом Природњачке збирке, експонатима сталне поставке и филмом „Дунав река живота“.
- У петак, 28.октобра 2016.године, у просторијама ЈП „Тителски брег“ у Тителу, отворена је изложба фотографија под називом „Пејзажи Тителског брега“. На изложби је изложено 20 фотографија аутора: Маје Томић, Душана Костић, Александара Пајтић, Стевана Августин и Душка Иконова. У организацији изложбе су учествовали управљач ЈП „Тителски брег“ и Покрајински завод.
- У сарадњи са Центром за ликовно васпитање деце и омладине Војводине у Заводу је у петак 17. децембра 2016. отворена 62. изложба ликовних радова деце и омладине Србије и 14. међународна изложба дечијих радова „Геометријски дух“.

5.1.15.5. ПРИРОДЊАЧКЕ ЗБИРКЕ

Табела 16. Преглед индикатора.

Индикатор	Бројчано исказани показатељи успешности у 2016. години	Носилац посла
Број нових експоната	4 (дермопластични експонати у орнитолошкој збирци)	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе
Број нових експиката	150 у ботаничкој збирци	Одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу у сарадњи са другим одељењима из Сектора заштите природе

Током теренских излазака у 2016. години прикупљан је материјал за попуну природњачких збирки Завода. Такође од управљача заштићених подручја и других корисника простора (НВО, ловца, шумара, љубитеља природе и др.) добијен је природњачки материјал који ће након обраде бити увршћен у фонд природњачких збирки Завода.

Пристигли материјал је депонован у лабораторије и замрзиваче у оквиру препараторске радионице и подвргнут стандардном третману обраде (прихват; завођење у књигу улаза-колектор; депоновање; препараторска обрада; стручна обрада; инвентаризација; дезинфекција у сандуку; депоновање у адекватну збирку).

Препараторска служба је урадила 4 препарата:

1. Љештарка (*Tetrastes bonasia*)
2. Јаребица камењарка (*Alectoris graeca*)
3. Дивља патка крџа (*Anas crecca*)
4. Дивља патка крџа (*Anas crecca*)

У 2016. години урађена је ревизија палеофлористичког материјала прикупљеног са локалитета „Јанда“ и „Врдник“. Ревизија материјала је урађена током израде дипломског рада „Палеофлоре са јужних обода Фрушке горе“ урађеног на Рударско-геолошком факултету, Универзитета у Београду. Што се тиче палеонтолошко-геолошке збирке извршен је преглед оштећених експоната уз дораду, лепљење и чишћење. Током године вршени су редовни послови на конзервацији и препарирању прикупљеног теренског материјала шкољки, пужева, јежева, мамутових зуба, делова костију и др.

Извршено је чишћење и конзервација већег броја препарата птица и сисара. Прикупљено је доста биљног материјала са подручја Дунавских ритова, лесног профила код Старог Сланкамена, слатина Баната и Бачке чиме је обogaћена хербарска збирка за 150 нових ексиката.

Током 2016. године извршени су послови обраде и вођења евиденције хербарског материјала депонованог у збирци Завода који укључују: учешће у тријажи, чишћење, разврставање, исписивање етикета, слагање по абecedном реду, евидентирање броја хербаријумских дволисница са ексикатима (по локалитетима) у улазној књизи, одвајање веома ретких и значајних примерака.

Настављен је процес сређивања орнитолошке збирке и мамолошке збирке. Сређивање ентомолошке збирке заменом старих кутија новим је настављено. У склопу редовних активности на одржавању збирки, током октобра 2016. године извршена је редовна дезинсекција, дезинфекција и фумигација депоа, лабораторија, радионица и ходника. Посебан третман су имали експонати и други природњачки материјал, коришћени за повремене изложбене поставке посебно ван Завода, који су подвргавани потпуној дезинфекцији. Такође, током марта и новембра 2016. године урађено је чишћење сталне природњачке поставке уз замену оштећених и дотрајалих експоната.

5.1.15.6. САЈМОВИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Током 2016. године Завод је учествовао на пет (5) сајамске и сличне манифестације:

- Традиционална манифестација „Ноћ биологије“ одржана је по шести пут 22. априла 2016. године, на Департаману за биологију и екологију, у Новом Саду. Завод је учествовао са радионицом „Стоп тровању птица“. Оквиран број посетилаца: 3000.
- У Националном Парку „Ђердап“ у Кладову су, од 23. до 26. јуна 2016., одржани 17. сусрети националних паркова и завода за заштиту природе Републике Србије и Републике Српске. Оквиран број посетилаца: 500.
- Покрајински завод је учествовао на 24. Међународном сајму Еко-свет 2016 (ЛОРИСТ), који се одржао од 28.09. до 1.10. 2016. године. Завод је наступио удружено са сродним институцијама и то: Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, ЈП Заводом за урбанизам Војводине и ЈП „НП Фрушка гора“. Заједнички штанд је био постављен у Мастер хали, а мото овогодишњег излагања је био „Заједно за зелену будућност“. Покрајински завод је промовисао публикацију „Управљање природном баштином у Војводини“ и одржао предавање под називом „Извештај о стању природе у АП Војводини 2010-2014“. Оквиран број посетилаца: 20000.
- Завод је учествовао у одржавању 4. Срем Филм Феста, Међународне филмске манифестације посвећене туристичким и еколошким филмовима, одржаног у више места у Срему у Србији и Хрватској од 6. до 9. октобра 2016. На СРЕМФФ-у је приказано је преко 60 филмова из 35 земаља. Оквиран број посетилаца: 3500.
- Стручњаци Завода су у периоду од 7. до 9. октобра 2016. Године узели учешће на „Орнитофестивалу“ у Чапљини, БИХ. Оквиран број посетилаца: 400.

5.1.15.7. НАСТУПИ У МЕДИЈИМА

У току 2016.године стручни сарадници Завода су наступили **78** пута у разним електронским и писаним медијима са темама које се тичу заштите природе у Војводини.

Табела 16. Преглед наступа у медијима.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
1.	РТВ Панонија	Марко Туцаков	Заштићене врсте птица отроване пестицидима	12.1.2016.
2.	ДНЕВНИК	Покрајински завод за заштиту природе	СРП Тителски брег – лепши, уређенији и посећенији	21.1.2016.
3.	ДНЕВНИК	Покрајински завод за заштиту природе	Орао враћен у природу	29.1.2016.
4.	ДНЕВНИК	Покрајински завод за заштиту природе	Промоција у Заводу: Бициклом око Света	6.2.2016.
5.	Радио Регије – Régió Rádió, Бачка Топола	Клара Сабадош	Изјава о значају испаше за биолошку разноврсност Панонског региона, поводом отварања изложбе у Бачкој Тополи	09.02.2016.
6.	Мађар Со (Magyar Szó) вести	Клара Сабадош	Изјава о значају испаше за биолошку разноврсност Панонског региона, поводом отварања изложбе у Бачкој Тополи	09.02.2016.
7.	Birdlife.org	Марко Туцаков	Pesticides poisoning birds in the Balkans	11.2.2016.
8.	Birdwatch.co.uk	Марко Туцаков	Balkan eagles poisoned by pesticides	12.2.2016.
9.	ДНЕВНИК	ПЗЗП	Студија о заштићеним подручјима	24.2.2016.
10.	НС РЕПОРТЕР	ПЗЗП	Изложба у Покрајинском заводу: Индустријско наслеђе у Војводини	25.2.2016.
11.	ДНЕВНИК	ПЗЗП	Поглавље 27 изузетно важно, представљање студија о заштићеним подручјима у Војводини и ЕУ интеграције	25.2.2016.
12.	РТВ	Марко Туцаков	Горње Подунавље: Враћен орао белорепан	20.3.2016.
13.	РТВ, ВОЈВОЂАНСКИ ДНЕВНИК	Др Биљана Пањковић	Пола века Покрајинског завода за заштиту природе	31.3.2016.
14.	ДНЕВНИК	ПЗЗП	Чувари природе Војводине – 5 деценија ПЗЗП	31.3.2016.
15.	ДНЕВНИК	ПЗЗП	Изложба фотографија „Природа Војводине“	31.3.2016.
16.	РТВ, НОВОСАДСКЕ РАЗГЛЕДНИЦЕ	Др Биљана Пањковић	Јубилеј заштите природе	31.3.2016.
17.	РТВ ПАНОНИЈА	Др Биљана Пањковић, др Слободан Пузовић	50 година од оснивања Покрајинског Завода за заштиту природе	31.3.2016.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
18.	Радио 021	Др Биљана Пањковић, др Слободан Пузовић	Покрајински завод за заштиту природе обележио пола века рада	31.3.2016.
19.	ТВ Канал 9	Ален Киш	Еколошка мрежа и шуме у равници – документарна емисија	4.2016, емитовање од маја 5.2016.
20.	„Pecatúra“ Телевизије М4 из Мађарске	Ласло Галамбош	Ревитализација Палићког језера и селективни риболов	14.4.2016.
21.	Мађар Со (Magyar Szó) вести	Клара Сабадош	Значај испаше за биолошку разноврсност и заштиту станишта, поводом отварања изложбе у Малом Иђошу	25.4.2016 објављен 27.04.
22.	Мађар Со (Magyar Szó) чланак	Клара Сабадош	о заштити остатака исконске степске вегетације код Малог Иђоша и на Бачком лесном платоу	28.4.2016
23.	РТС	Марко Туцаков	Да ли ће Србија остати без орла крсташа?	28.4.2016.
24.	Радио НС, програм на мађарском језику	Клара Сабадош	О заштити остатака исконске степске вегетације код Малог Иђоша и на Бачком лесном платоу.	29.04.2016. у 10.10
25.	Панон Радио, Суботица	Клара Сабадош	за еколошки програм о заштити остатака исконске степске вегетације код Малог Иђоша и на Бачком лесном платоу.	29.04.2016. у 11.10 уживо
26.	Дневник, вести	Клара Сабадош	природне вредности лесних долина Бачког лесног платоа учесницима „Ековест“ састанка у Бачкој Тополи	14.05.2016.
27.	Дневник	Покрајински завод за заштиту природе	Потенцијали Дунава и Ковиљско петроварадинског рита	5.6.2016.
28.	Дневник	Др Биљана Пањковић, др Слободан Пузовић	Заштита природе подразумева континуитет	9.6.2016.
29.	Дневник	др Слободан Пузовић	Велика победа заштитара природе – Ибис се вратио на Обедксу бару	9.6.2016.
30.	РТВ	Марко Туцаков	Ретке врсте птица на Обедској бари	10.6.2016.
31.	Канал 9 ТВНС	Др Слободан Пузовић	Заштита животне средине није слово на папиру	15.6.2016.
32.	Дневник	Покрајински завод за заштиту природе	Накит од минерала и кристала оставља без даха	4.7.2016.
33.	Вецерње новости	Марко Туцаков	Нови дом за роде	6.7.2016.
34.	РТВ	Марко Туцаков	Премештено гнездо роде	6.7.2016.
35.	Euronatur.org	Марко Туцаков и Слободан Пузовић	The Return of Ibis and Spoonbill	11.7.2016
36.	Birdlife.org	Марко Туцаков	Half a century on, Glossy Ibis returns to Serbian wetlands	15.7.2016
37.	Дневник	Др Слободан Пузовић	Птице ће се вратити у чистију Обедску бару	16.7.2016.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
38.	Дневник	ПЗЗП	Заштита храста лужњака и дрвореда дудова	26.7.2016.
39.	Вечерње новости	Марко Туцаков	Француски држављанин крив за шверц животиња: Корњача била део пртљага	26.7.2016.
40.	Радио Нови Сад	Ален Киш	Шуме у климатским променама. Емисија „Под стакленим звоном“	7.8.2016.
41.	РТВ, Добро јутро Војводино	Др Слободан Пузовић	Како помоћи рањеним строго заштићеним врстама животиња	11.8.2016.
42.	ДНЕВНИК	ПЗЗП	Глоба од пет стотина евра иде у хуманитарне сврхе због шверца барске корњаче	11.8.2016.
43.	Радио Нови Сад	Оливер Фојкар	Крчединска ада – обележавање дана сточара	19.8.2016.
44.	ДНЕВНИК	Оливер Фојкар	Распустилиште: кроз игру се лако учи, вежба, ствара	24.8.2016.
45.	Независна продукција – Александар Ђорђевић	Бојана Дошеновић	Пројекат: Моја Србијца – Природњачка изложба Завода	3.9.2016.
46.	Б92.нет	Марко Туцаков	Орла продавао због таштине сахране, сад мора да плати казну	6.9.2016.
47.	Данас	Марко Туцаков	Апел за трајни ловостај	12.9.2016.
48.	ДНЕВНИК	ПЗЗП	Казна због продаје орла белорепана	22.9.2016.
49.	Вечерње новости	Марко Туцаков	Земље у Панонској низији заједно у заштити орла крсташа	4.10.2016.
50.	Бета	Марко Туцаков	Земље у Панонској низији заједно у заштити орла крсташа	4.10.2016.
51.	РТВ, интернет сајт новости	Ален Киш	Природне вредности, заштита и коришћење Босутских шума	11.10.2016.
52.	РТВ	Марко Туцаков	Земље у Панонској низији заједно у заштити орла крсташа	4.10.2016.
53.	Pannon Hirado	ПЗЗП	Радни дан за природу – Жабаљ	17.10.2016.
54.	Радио Нови Сад,	Оливер Фојкар	Заштићена природна добра Новог Сада. Емисија „Под стакленим звоном“	23.10.2016.
55.	Тањуг	Марко Туцаков	Воз код Богојева ударио угроженог црног орла	10.11.2016.
56.	Телеграф.рс	Марко Туцаков	УЖАС: Воз ударио угроженог црног орла, најређу врсту у Србији	10.11.2016.
57.	Данас	Марко Туцаков	Црни орао налетео на воз	12.11.2016.
58.	Дневник	Покрајински завод за заштиту природе	Парк института у Сремској Каменици постаје заштићено подручје	17.11.2016.
59.	Курир	Марко Туцаков	ИЗ КЉУНА МУ ЈЕ ИЗЛАЗИЛА ЗЕЛЕНА ПЕНА: Отрован још један орао белорепан	22.11.2016.
60.	Блиц	Марко Туцаков	Пронађен још један отрован орао у Срему	22.11.2016.
61.	РТВ	Марко Туцаков	Поново почело тровање орлова	22.11.2016.
62.	Зивотиње.рс	Марко Туцаков	Отрован још један орао белорепан	22.11.2016.
63.	Телеграф.рс	Марко Туцаков	Ко трује орлове по Србији? Пронађен још један којем су канџе биле згрчене	22.11.2016.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
64.	Отрована још два орла белорепана	Марко Туцаков	Тровање орлова белорепана	22.11.2016.
65.	Блиц	Марко Туцаков	Пронађен још један отрован орао у Срему	22.11.2016.
66.	Вечерње новости	Марко Туцаков	Белорепан отрован!	23.11.2016.
67.	ТВН1	Марко Туцаков	Масовно тровање заштићене врсте орлова у Војводини	23.11.2016.
68.	Радио 021	Марко Туцаков	Масовно тровање орлова забрањеним пестицидима по Војводини	23.11.2016.
69.	РТВ	Марко Туцаков	Два белорепана отрована у Срему	25.11.2016.
70.	Данас	Марко Туцаков	Нови случајеви тровања птица	27.11.2016.
71.	Ал Јазеера	Марко Туцаков	Протецтед еаглес ин Србиа киллед бу баннед пестициде	3.12.2016.
72.	РТС	Марко Туцаков	Животна средина и здравље: Тровање птица	3.12.2016.
73.	Pannon RTV	Марко Туцаков	Madárinfluenza végzett a kaboli réten talált hattyúkkal	7.12.2016.
74.	Канал 9	Марко Туцаков	Key word: Marko Tucakov	8.12.2016
75.	РТВ, НС Разгледнице	Мр Мирјана Млађеновић	Парк института у Ср. Каменици поново споменик природе	9.12.2016.
76.	Тањуг	Марко Туцаков	О епидемији птичјег грипа	9.12.2016.
77.	РТВ, Новосадске разгледнице	Зоран Племић	СП „Копривић у центру НС“	15.12.2016.
78.	РТС, Емисија „Зелени часовник“	Сара Рилак	Ботаничка збирка	27.12.2016.

На фејсбук страници Покрајинског завода за заштиту природе у 2016. години је било 224 објаве. Најчитаније вести су биле:

- “Поново почело тровање орлова“ са дометом објаве до 15.295 корисника;
- „Саопштење Покрајинског завода у вези појаве птичјег грипа“ са дометом објаве до 5.154 корисника;
- „Збринут изнемогли орао белорепан“ са дометом објаве до 4.165 корисника.

5.1.16. САРАДЊА СА ДРУГИМ УСТАНОВАМА

Покрајински завод за заштиту природе је, као и претходних година, наставио успешну сарадњу са многобројним државним ресорним институцијама и то, пре свега, са: Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, Министарством пољопривреде и заштите животне средине, Градском Управом за заштиту животне средине Града Новог Сада, као и са многобројним општинским управама АП Војводине.

Дугорочна сарадња са Републичким геодетским заводом, као организацијом одговорном за картографске и катастарске податке неопходне за основне активности Завода, побољшана је потписивањем споразума о размени података (Уговор о међусобној сарадњи на реализацији Пројекта „Успостављање еколошке мреже на "територији Републике Србије“ и других послова у функцији заштите природе).

Сарадња са Републичком дирекцијом за воде, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, заједно са представницима ЈВП „Воде Војводине“ ЈП „Војводинашуме“ и „WWF“-светског фонда за природу, одвијала се кроз консултације у вези могућности сарадње водопривреде, шумарства и заштите природе на стављању еколошки значајног подручја „Босутске шуме“ у функцији вишенаменске водне ретензије, како је предложено студијом заштите Парк природе „Босутске шуме“.

Ради очувања квалитета животне средине на делу еколошке мреже Града Новог Сада, а за потребе изградње уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода, током јануара 2016. године сарадници Завода интензивно су сарађивали са представницма ЈКП „Водовод и канализација“ и COWI IPF Project Office и Western Balkans Investment Framework.

Приликом ревизије заштићеног подручја ПС „Лесни профил код Старог Сланкамена“ остварена је и сарадња са Туристичком организацијом општине Инђија.

Сарадња са управљачима заштићених природних добара АП Војводине је реализована кроз стручне надзоре и састанке ради унапређења управљања заштићеним добрима.

Завод је наставио одличну сарадњу и са Универзитетом у Новом Саду, а посебно са ПМФ-ом, Департманом за биологију и екологију, Департманом за географију, туризам и хотелијерство, Пољопривредним факултетом, Правним факултетом, Биолошким факултетом Универзитета у Београду, Департманом за биологију и екологију, ПМФ-а у Нишу, Педагошким факултетом у Сомбору, Факултетом за менаџмент у Новом Саду. У сарадњи са Факултетом техничких наука Универзитета у Новом Саду који је био водећи партнер, Завод је учествовао у припремању предлога међународног пројекта за позив „Interreg IPA CBC“ Хрватска-Србија.

У оквиру традиционалне сарадње, стручни сарадници Завода су одржали већи број предавања студентима биологије и екологије ПМФ-а у Новом Саду, у оквиру предмета које обрађују теме из области заштите природе или биодиверзитета. Предавање о заштити природе и проблемима уређења водног режима на заштићеним подручјима, одржано је студентима Пољопривредног факултета у Новом Саду, смер Уређење, коришћење и заштита вода, а представља наставак сарадње започете успостављањем предмета Хидроекологија. Настављен је рад са студентима који слушају предавања или обављају вежбе у лабораторији и препараторским просторијама Завода (студенти ПМФа, Департмана за биологију и екологију, Департмана за географију, туризам и хотелијерство, смер Ловни туризам, и др.).

Завод је традиционално узео учешће у одржавању манифестације: „Ноћ биологије 2016“ у организацији Департмана за биологију и екологију.

Успешна сарадња Завода се остварује и са преко 30 еколошких организацијама као што су: Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, Природњачко Друштво „Геа“ Вршац, НИДСБ „Јосиф Панчић“ Нови Сад, Студентско географско друштво „Бранислав Букуров“, Удружење „Протега“ Суботица, Удружење еко новинара „Еко вест“, Покрет горана Војводине, Удружење сточара „Дунав“ из Ковиља, Друштво љубитеља минерала, стена и фосила „Гео Пан“ и др. Завод својим стручним саветима, литературом, простором и опремом помаже рад ових друштава. Заузврат, еколошка друштва често својим теренским подацима и информацијама са терена доприносе раду Завода.

Сарадници Покрајинског завода за заштиту природе су у сарадњи са ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад одржали едукативну манифестацију Дечија недеља уз тумачење природњачке изложбе. Поред предавања деци су пуштани инсерти из документарног филма „Река живота – Дунав“ из продукције Завода.

Такође, редовно је реализована сарадња са Природњачким музејом у Београду (размена података и литературе), Департманом за биологију и екологију Универзитета у Новом Саду (теренски рад у заштићеним природним добрима, размена података и литературе) и Ботаничком баштом „Јевремовац“ (размена података и литературе).

26.1.2016. састанак у Министарству пољопривреде и заштите животне средине у вези са случајевима уништавања строго заштићених врста дивљих животиња

26.4.2016. састанак са Елвиром Буразеровићем, председником удружења ОРКА, у вези са могућносћу заједничких активностима на текућим пројектима ове организације.

10.6.2016. састанак у Министарству пољопривреде и заштите животне средине поводом разматрања жалби о могућем кршењу одредби Бернске конвенције тровањем строго заштићених врста и контроли нелегалне трговине пестицидима.

21.7.2016. састанак у Заводу са председником општине Нови Кнежевац Радивојем Уверићем и представницима компаније „Матијевић“ поводом разматрања опција даљег коришћења и заштите рибњака код Новог Кнежевца.

20.9.2016. састанак са помоћником градоначелника Града Новог Сада Александром Петровићем у вези са финансирањем обнове сталне изложбене поставке Завода.

IWC – међународни зимски цензус птица водених станишта. Покрајински завод за заштиту природе учествовао је у Зимском цензусу птица водених станишта у Србији (IWC), у организацији Друштва за заштиту и проучавање птица Србије. Попис водених птица реализован је на рибњаку „Златица“ код Јазова.

МАТИЦА СРПСКА, дана 25.12.2016. је доделила Повељу захвалности ПЗЗП, добротвору Матице српске за сарадњу, помоћ и подршку у 2016. години, ради суфинансирања Зборника радова Трећи век ботанике у Војводини.

Српска орнитолошка федерација (поводом јубилеја 60 година оснивања) доделила је Плакету ПЗЗП за допринос у развоју авикултуре на овим просторима (Београд, 07.05.2016.)

5.2. МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И САРАДЊА

5.2.1. УГОВОРЕНИ ПРОЈЕКТИ

Ка јачању заштите природе у југоисточној Европи (Towards Enhanced Conservation Planning in South East Europe)

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: MAVA

Водећи партнер: IUCN ECARO

Земља/земље у оквиру којих се остварује партнерство: Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Србија, БЈР Македонија и Албанија

Реализација: 2014. - 2016.

У периоду од 20. до 24.6.2016 организована је радионица „Integrating Ecosystem Services into Development Planning“ (Интегрисање екосистемских услуга у планирање развоја) у Албанији, уз учешће стручњака Завода (Тања Бошњак), као и радионица „Streamlining Biodiversity Data“ (Побољшање ефикасности сакупљања и обраде података о биодиверзитету) у Сарајеву, БиХ, од 9. до 13. маја 2016 (Завод су представљали мастер Ласло Галамбош и Лидија Маринковић). У периоду од 30. 5. до 3. 6. 2016. органозовано је завршно студијско путовање представника пројектних партнера у Чешку, те посета заштићеним подручјима различитог нивоа управљања (градски, регионални, државни) и институцијама задуженим за планирање и спровођење заштите природе на наведеним нивоима. Пројект је завршен састанком директора / начелника / помоћника министра у институцијама заштите природе у земљама из којих долазе партнери у Будви, Црна Гора, у периоду 20-21. октобар 2016 (представници Завода: др Биљана Пањковић и Марко Туцаков). На састанку су биле размотрене пројектне активности које су реализоване, са

нарочитим освртом на процес наставка рада на националним, односно регионалним приоритетима и синергију са другим регионалним пројектима.

Заштита орла крсташа смањивањем морталитета који узрокује човек на подручју Панонског региона (Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human caused mortality in the Pannonian Region – PANNONEAGLE, LIFE15 NAT/HU/000902)

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: LIFE – Nature and Biodiversity

Водећи партнер: Мађарско друштво за заштиту птица и природе (ММЕ BirdLife Hungary), Будимпешта

Земља/земље у оквиру којих се остварује партнерство: Мађарска, Аустрија, Чешка, Словачка и Србија

Период реализације: 2016-2022. (5 година)

Пројект је почео са реализацијом 1. октобра 2016. Унутар Завода успостављена је структура имплементације, и за пројектног координатора именован мр Никола Стојнић, а за менаџера за комуникацију Марко Туцаков. Пројектне активности реализују се у складу са потписаним уговором. У периоду 7-8.11.2016. у Будимпешти (Мађарска), мр Никола Стојнић, Марко Туцаков и др Слободан Пузовић учествовали су у конференцијама „Тровање птица“ (уз презентацију Марка Туцакова “Distribution, species composition of pesticide poisoned animals in Serbia and gained conservation experience regarding carbofuran poisoning“ (Дистрибуција, и састав врста животиња отрованих пестицидима у Србији и сакупљено искуство у заштити од тровања животиња карбофураном) и „Птице и далеководи“, као и конференцији отварања овог пројекта. У оквиру наведеног пројекта, дана 23.11.2016. пружена је асистенција Инспекцији заштите животне средине и полицији у атару Грабоваца у случају налаза три отроване јединке строго заштићене врсте орла белорепана. Наведени терен је, у складу са пројектним планом, претражен од стране специјално обученог пса који припада водећем партнеру у пројекту (ММЕ). Реализоване су многе медијске активности (наведене у посебном поглављу).

Програм прекограничног управљања за планирани резерват биосфере „Мура-Драва-Дунав“ у пет држава (Transboundary Management Programme for the planned 5-country Biosphere Reserve “Mura-Drava-Danube – coopMDD)

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: Danube Interreg - Danube Transnational Programme

Водећи партнер: WWF Аустрије

Земља/земље у оквиру којих се остварује партнерство: Аустрија, Мађарска, Хрватска, Словенија и Србија

Почетак реализације: почетак 2017.

Овај програм је у потпуности конципиран током 2016. Осим консултација путем електронске поште, припремни састанак одржан је 14. и 15. 4. 2016. у Марибору, Словенија. Пројектни предлог предат је кофинансијеру 9. маја 2016. Пројект је званично одобрен за финансирање дана 5. октобра 2016. Пројектне активности почињу 1. јануара 2017, а завршавају се 30. септембра 2019.

5.2.2. ПРОЈЕКТИ У ПРИПРЕМИ

У следећим пројектима, за које је током 2016. године припремана пројектна документација и за којих су поднети пројектни предлози, Покрајински завод за заштиту природе је пројектни партнер:

Вишеслојна и вишелокацијска комплексна ревитализација кључних екосистемских услуга шумо-степе на карбонатној подлози (Multilevel and multisite complex restoration of key ecosystem services of the calcareous sand forest habitat)

Статус: пројектна пријава послата 15.9.2016.

Партнери: Национални парк „Кишкуншаг“ и Покрајински завод за заштиту природе

Планирани период реализације: 2017-2023.

Финансијер: Европска комисија, програм за финансирање заштите животне средине у земљама Европске уније LIFE – компонента Nature and Biodiversity.

Екотуризам на влажним стаништима у Дунавском сливу (Wetlands Ecotourism in the Danube River Basin - DANUBE WETS ECOTOUR)

Статус: пријава послата 30. јуна 2016.

Партнери: Покрет горана Сремске Митровице (водећи), Удруга за заштиту природе и околиша „Зелени Осијек“, Покрајински завод за заштиту природе, јавна установа за заштиту природних вредности Осијечко-барањске жупаније

Финансијер: Европска комисија путем Interreg CBC Croatia-Serbia

AGreenCanalNet

Статус: пријава припремана у периоду март-јун 2016.

Водећи партнер: Универзитет Бабеш-Бољаи, Факултет за географију, Клуж

Партнери: Пољопривредни факултет (Осијек), Tehnostart (Осијек), Juniperia (Ческе Буђејовице), Veleso (Праг), Департман за екологију Универзитета у Сегедину, Завод за заштиту живог света (Геделе), Факултет „Етвеш Јожеф“ (Баја), Асоцијација за промоцију природне и културне баштине "EXCELSIOR" (Арад), Пољопривредни и ветеринарски универзитет Баната (Темишвар), Министарство регионалног развоја и јавне управе (Букурешт), Словачки пољопривредни универзитет, Факултет за хортикултуру и просторно планирање (Њитраа), Друштво за проучавање птица и заштиту природе (Раче), Друштво за истраживање и заштиту биодиверзитета (Бања Лука), Пољопривредни факултет (Нови Сад), Удружење љубитеља природе Riparia (Суботица).

Финансијер: Европска комисија путем Interreg CBC Croatia-Serbia

Заштита кључних врста животиња панонских степа у пограничном подручју Србије и Мађарске (Conservation of key animal species of Pannonian Steppes in a border region between Hungary and Serbia - PANNONSTEPPE)

Статус: пријава на позив за достављање предлога пројеката елаборисана је у сарадњи са пројектним партнерима током новембра и децембра 2016. Реализована је посета Специјалном резервату природе „Пашњаци велике дропље“ и ЛУ „Перјаница“ дана 24.11.2016. и посета прекограничним партнерима у Мађарској ради договора о заједничким активностима дана 29. и 30.11.2016.

Партнери: Национални парк „Кишкуншаг“, Покрајински завод за заштиту природе, Ловачко удружење „Перјаница“ и Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине.

Планирани период реализације: 2018-2019.

Финансијер: Европска комисија, IPA програм прекограничне сарадње Мађарска-Србија

На трагу птица селица (On the trail of migratory birds)

Статус: пријава на позив за достављање предлога пројеката елаборисана је у сарадњи са пројектним партнерима током новембра и децембра 2016. Реализована је посета прекограничним партнерима у Мађарској ради договора о заједничким активностима дана 29. и 30.11.2016.

Партнери: Локална самоуправа Петефисалаш, Национални парк „Кишкуншаг“, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Покрајински завод за заштиту природе

Планирани период реализације: 2018-2019.

Финансијер: Европска комисија, IPA програм прекограничне сарадње Мађарска-Србија

SAVA PARKS Network

У периоду од 31.04.-01.05.2016. године у Козјанском парку (Р. Словенија) одржан је четврти састанак радне групе „SavaParks“ асоцијације, која обједињује управљаче заштићених подручја и организације заштите природе у Републици Словенији, Републици Хрватској, Републици Српској, Федерацији БиХ и Републици Србији. Размотрене су могућности сарадње чланица у оквиру програма прекограничне сарадње, као и потребе унапређења сарадње између управљача и корисника заштићених подручја у сливу реке Саве. Покрајински завод за заштиту природе активно је учествовао у првој и другој конференцији о Регионалној мрежи за управљање подацима и извештавање из области биодиверзитета, током септембра у Сарајеву и током децембра у Подгорици. На овим скуповима учествују релевантни надлежни субјекти из области заштите природе у региону западног Балкана.

5.2.3. ПРОЈЕКТИ У КОЈИМА ЈЕ ЗАВОД КОРИСНИК ИЛИ ЗАИНТЕРЕСОВАНА СТРАНА

Подизање капацитета за примену „аки“ стандарда и конвенција у заштити природе – успостављање NATURA 2000 (Capacity Building to implement 'acquis' standards and conventions in nature protection – establishment of Natura 2000)

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: ИПА Програм претприступне помоћи 2012.

Водећи партнер у конзорцијуму који пружа услуге: Valcon Consulting, Будимпешта

Земља/земље у оквиру којих се реализују услуге: Србија

Реализација: 2015-2017

Регионална мрежа за животну средину и климу (Environment and Climate Regional Accession Network - ECRAN)

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: Европска Комисија

Водећи партнер у конзорцијуму који пружа услуге: Human Dynamics

Земља/земље у оквиру којих се реализују услуге: Србија, Хрватска, Босна и Херцеговина, БЈР Македонија, Албанија, Турска

Очекивана реализација: 2014-2019

Дана 19.5.2016. у Заводу је организован састанак у вези мисије TAIEX /ECRAN Expert Mission on Natura 2000 Network Assessment на коме су представници Завода дискутовали са Михаелом Хошеком (компаније „DHC Conservation“) о садашњем стању припрема за имплементацију Директиве о птицама и Директиве о стаништима у делокругу рада Завода.

Дана 16.6.2016. организован је теренски излазак на подручје које се валоризује за заштиту „Панчевачке аде“, заједно са Михаелом Хошеком и Јаном Душеком, представницима компаније „DHC Conservation“ у вези израде документа “Assessment of State of Implementation and Identification of Steps towards SPA and pSCI Designation in Serbia“ (Subtask 2.7.2C).

Током 2016. Представник завода задужен за међународну сарадњу учествовао је у двама састанцима чији је циљ био покретање или разматрање планирања прекограничним пројекта, при чему припремне фазе нису завршене исте године. Дана 18. 2. 2016. Представник завода Марко Туцаков, учествовао је у Кечкемету (Мађарска) у састанку у вези са планирањем пројекта заштите степског сокола (*Falco cherrug*) са представницима цивилних и државних организација из Мађарске, Аустрије, Чешке, Словачке и Румуније. Дана 14. 6. 2015. у Осијеку (Хрватска), представници Завода Ален Киш, марко Туцаков и Тања Бошњак учествовали су у припремном састанку у вези позива за достављање предлога пројекта на отворени позив Програма прекограничне сарадње „Хрватска-Србија“.

Отворени регионални фондови за југоисточну Европу – Биодиверзитет (Open regional funds for South-East Europe – Biodiversity)

Финансијер: Немачко савезно министарство за економску сарадњу и развој

Земље учеснице: Албанија, Босна и Херцеговина, Македонија, Црна Гора и Србија (укључујући и Косово)

Спроводи: Немачка агенција за међународну техничку помоћ (GIZ)

Трајање пројекта: 2015-2018.

Представници Завода учествовали су у конференцијама отварања следећих потпројекта који су део овог пројекта: Управљање и извештавање о информацијама о биодиверзитету у Сарајеву у јесен 2016. и Процена и вредновање екосистемских услуга у Београду 17.11.2016.

5.2.4. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Израда допуне номинације националног Резервата биосфере „Бачко Подунавље“

Индикатор:

- сачињена допуна номинације Резервата биосфере „Бачко Подунавље“.

Носиоци посла:

- Сектор заштите природе, Одељење за заштићена подручја, уз подршку одсека за опште послове и информациони систем.

У циљу успостављања мреже резервата биосфере у оквиру UNESCO-вог програма „Човек и биосфера“, Завод је током 2016. у сарадњи са програмом Светског фонда за природу (WWF), канцеларија у Србији, и Комисијом Република Србије за сарадњу са UNESCO, ревидирао постојећу номинацију за Резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“. У облику националне номинације идентичног подручја, под називом “Бачко Подунавље“, за који је планирано да буде део прекограничног планираног резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“, наведена номинација је послата Комисији Републике Србије за сарадњу са UNESCO, која ју је проследила Цекретаријату МАБ програма, преко Сталне мисије Србије при UNESCO (потврда да је примљена уследила је дана 21. 9. 2016). Дана 15.11.2016. упућени су тејхнички коментари од стране МАБ секретаријата

на Номинацију, уочи њеног разматрања на Саветодавном комитету МАБ-а у јануару 2017. године.

Кампања „Чујте и не трујте – орао пао“ – WWF

Тесна сарадња са Светским фондом за природу остварена је и током 2016. Реализацијом наведене кампање. Завод је власник мобилног телефона преко кога се пројављују случајеви угинућа строго заштићених врста птица. Циљеви кампање промовисани су интензивно путем медија (в. медијске извештаје).

Сарадња са Националним парковима „Кишкуншаг“ и „Кереш-Марош“

Представници Националног парка „Кишкуншаг“ су учествовали на свечаном скупу поводом 50 година постојања Завода у Новом Саду. Дана 5. 5. 2016, поводом јубиларне свечаности проглашавања заштићених подручја у Мађарској која припадају Националном парку „Кишкуншаг“, у визиторском центру у Опустасеру (Ópusztaszer) отворена је изложба фотографија о улози традиционалног пашарења у очувању биолошке разноврсности Панонског региону. Изложба, која је припремљена у сарадњи са Центром за еколошка истраживања Мађарске академије наука током 2015. године, током летњег периода је приказана и на подручју НП „Кереш-Марош“, у визиторском центру „Рехел“ (Réhely).

Сарадња са осталим институцијама

Дана 28. 9. 2016. организован је састанак са Лораном Шазеом, координатором Медитеранске обсерваторије за влажна станишта Тур д' Вала (Француска) у вези са започињањем сарадње на мониторингу влажних станишта у Србији. На састанку су у име Завода учествовали Марко Туцаков и др Никола Стојнић

Дана 29.7.2016. реализована је посета Абела Молнара са универзитета Сент Иштван у Будимпешти у вези са исраживањем традиционалног коришћења пашњака на подручју предложеног ПИО „Потамишје“. У истраживању је асистенцију пружио Марко Туцаков.

Активности на спровођењу Рамсарске конвенције

У Кладову је 05. фебруара 2016. године одржана централна манифестација обележавања Светског дана влажних станишта у Србији. Програм обележавања Светског дана влажних подручја реализовали су Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе, ЈП „Национални парк Ђердап“, а домаћини су били Општина Кладово и Туристичка организација Кладово. Слоган манифестације је био „Влажна станишта за нашу будућност“.

6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

У Заводу се у раду користе информационе технологије за прикупљање и обраду алфанумеричких и просторних података, вођење евиденција, креирање услова и мишљења заштите природе, извештаја, студија и пројеката, електронску размјену података, рачуноводствене и друге економске послове, библиотечке послове, праћење прописа и праксе, затим за обезбеђење и заштиту како пословних процеса тако и података.

У раду са информационом технологијама сходно се примењују прописи којима се уређују информационе технологије, делатност Завода и дефинисане Процедуре Завода.

Лица овлашћена за приступ информационом систему Завода (даље ИС) су лица запослена у Заводу и/или лица по поднетом захтеву за отварање корисничког налога (у даљем тексту: корисници). Кориснички приступ ИС је профилисан у складу са обавезама и овлашћењима по уговору о раду и захтеву за корисничким налогом те сходно томе одређени корисници имају овлашћења за унос и промену података, док други могу да имају овлашћења за увид у одређени скуп података.

Осим корисника о функционисању информационог система Завода стара се и лице овлашћено да ради послове администрирања пословног информационог система.

Редовно одржавање Информационог система Завода (ИС) реализовано је кроз низ активности над рачунарском и комуникационом опремом, комуникацијским каналима (интернет и локална рачунарска мрежа), оперативним системима, на системском и апликативном нивоу софтвера, током целе 2016. године. Нефункционалности рачунарске и комуникационе опреме отклањане су сервисирањем једноставнијих кварова – самостално, а остале уз сарадњу са сервисима.

На обим и врсту послова који су обављени у 2016. години битно је утицала и чињеница да је за око 50% рачунарске опреме истекла амортизација.

У току 2016. године, од рачунарске опреме обновљене су 2 радне станице и набављен бекар/file рачунар за потребе обезбеђења података са радних станица. Од софтвера: 5 програма за обраду пдф докумената, по 1 обнова годишњих лиценци за програм за обраду слика и пдф докумената, 1 OCR читач.

Профилисани су нови корисници информационог система (на системском и нивоу база) као и ажурирање маил налога за потребе ангажованих на привременим и повременим пословима, волонтера и др. Сprovedено је редовно ажурирање електронских и групних налога Завода и отклањање проблема у раду са истима. Сервер систем за рад са електронском поштом и интернет презентацијом (сајт) Завода је у закупу, с обзиром на безбедносне изазове и недостајање потребних капацитета у Заводу.

Серверска и пратећа опрема набављена за потребе информационог система НАТУРА 2000 подручја у Србији, по ИПА 2012 пројекту 'Capacity building to implement `acquis` standards and conventions in nature protection – supplies for implementation of Natura 2000 (and CITES)' је профилисана тако да буде доступна ИС Завода нереметећи његову безбедност са једне стране а са друге неускрађујући перформансе за планирани информациони систем НАТУРА 2000. Опрема и софтвер набављени по наведеном пројекту су уведени у основна средства Завода (вредности око 16.700.000 динара).

Реализован је закуп оптичког вода у складу са обавезама ПЗЗП према Пројекту (наведеним у претходној ставци) да оствари сталну везу, гарантованог протока која омогућује realtime пренос података између сервера у Новом Саду (ПЗЗПСРВ) и сервера у Београду (ЗЗПССРВ). Пројектом је предвиђен тунелизован саобраћаја између два сервера који у овом периоду није креиран јер до успостављања система који би омогућио прикупљање и анализу сета података који се односе на

одабир подручја за НАТУРА 2000 подручја у Србији а по ИПА пројекту за НАТУРА 2000 services није дошло. С обзиром на реализацију сталне интернет везе преко опичког привода отказана је услуга интернет ADSL саобраћаја.

У оквиру сарадње са ТЕЛЕКОМ СРБИЈА А.Д. постављена је телекомуникациона опрема у простору природњачке изложбе за пружање услуге бежичног приступа интернету посетиоцима – вез накнаде тј. финансијских издатака Завода.

На основу пројекта ‘Capacity building to implement `acquis` standards and conventions in nature protection – supplies for implementation of Natura 2000 (and CITES)’ испоручено 10 ГПС уређаја и одржана обука о њиховом коришћењу за 13 лица из Завода.

Спровођене су активности у складу са уговором о услузи одржавања и измене модула информационог система (без израде нових модула због смањења буџета). Континуирано су одржаване базе података ИС Завода, контрола и додељивање привилегија корисницима, провера референцијалног интегритета и конзистентности база, измена привилегија корисницима над модулима (апликацијама и базама) информационог система, измене над подацима у табелама база, помоћ приликом коришћења система, исправљање грешака у модулима система и базама података. Предуслов за промене и проширења ИС Завода је континуирано праћење рада и координација - од уочавања проблема и потреба, до саме реализације. Ради продуктивнијег и лакшег рада запослених, формулисани су и разрађени проблеми и реализоване измене над апликацијама и базама ИС: „Магацин“ – омогућен извоз података у ексел формат, креиран налог за отпис; „Кадровска“ - евиденција датума отварања слога за новоуведена лица ; прочишћена база од грешака при уносу, „Теренска карта“ – коригована и унапређена рутина за учитавање података са ГПС уређаја, омогућен приказ спољне и границе режима за селектовано подручје; „Центрани регистар“ (Регистар заштићених подручја) – формирана рутина која омогућава извоз евиденције врста sgl упитом у латиничном писму и са информацијом о типу заштите подручја (НП, СРП, ПИО,...); “Решавање предмета (Услови)” – допуњен шифарник о ближој области на коју се предмет односи, „Екомрежа“ (Регистар станишта заштићених и строго заштићених врста) – додата информација о укупној површини полигона по селектованом упиту, прочишћена база од грешака при уносу, додата информација о датуму последњег ажурирања података о полигону (због стандарда у изради метаподатака); „Закони“ – уведено поље са информацијом да ли се ради о интерном или екстерном акту и омогућено уношење интерних аката попут процедура, упутстава и др.,

У SQL сервер бази података су додате рутине за преслагивање података из ћириличног у латинично писмо због припреме података за активирање ArcGIS сервера. Из истог разлога је ова функција уведена над базама Општи и Терени. Овим је решен део предуслова како би SQL и ArcGIS сервер (НАТУРА2000) могли да сарађују, коректан приказ атрибута просторних поатака у ArcDesktop апликацији и испуњен један од предуслова за размену података са другим субјектима и дефинисање рутине за аутоматско издвајање сета података из база.

Креирана база са табелама за унос алфанумеричких катастарских података како би sql упитом могли бити издвојени подаци за одабрано подручје. Овај поступак значајно скраћује прикупљање и систематизацију потребних података.

Решени проблеми при учитавању нових верзија модула на радне станице изазваних нивоом прилигегија корисника исте.

Урађена је рутина која, након измене синонима/главног назива у „Шифарнику биљних врста“, замењује називе биљних врста кроз све табеле/модуле информационог систем где је она повезана са другим подацима.

До развоја апликације за обраду и анализу просторних и алфанумеричких података систематизованих кроз више модула ИС и других извора у правцу ефикасније анализе подлога при изради студија заштите, услова и мишљења није дошло због великих здравствених проблема креатора истог.

Континуирано је ажурирана документација везана за заштићена подручја како у папирној (досијеи заштићених подручја) тако и у електронској форми (модуо ИС „*Центрани регистар*“). На тај начин су подаци о подручју и саме студије заштите, пратећа документа, границе подручја систематизовани и архивирани у електронском облику.

За потребе израде студија заштите векторизоване су спољашње границе, границе режима заштите и заштитне зоне за сва подручја (ревизија, прва заштита, усклађивање након јавне расправе...) обрађена у току 2016.г. као и други просторни подаци за подручја значајна за еколошку мрежу Војводине, израду наменских, тематских и других карата. На обим обрађених просторних података у 2016. години битно је утицала чињеница да је Завод остао без јединог лица задуженог за израду просторних података о граници подручја за заштиту.

Библиотечки фонд Завода броји 4152 књига и око 500 наслова периодике. У току 2015. године обрађено је и заведено 97 монографска публикација.

Сајт Завода (www.pzzp.rs) је редовно ажуриран а копије података континуирано се израђују online и offline.

Спровођене су активности ажурирања апликација и база за робно-финансијско пословање како према законским условима тако и према исказаним потребама Завода.

Спроведена је континуирана заштита дигиталних података Завода у смислу антивирусне заштите, организације складишног простора, доградње, унапређења и корекција ОС. Резервне копије база података информационог система Завода се креирају организовано и налазе на спољним носачима информација на два локацијама. Пред крај 2016. г. Створени су услови да буде организована израда резервних копија података са (49) радних станица (нпр. радне верзије студија, анализе, радови и др. што није обухваћени информационом системом). При пројектовању овог система је вођено рачуна о механизму деловања крипто вируса. Једним таквим нападом је систем био обухваћен у 2016.г., уз оштећење само на документима у file систему размене, док су базе података и други подаци остали нетакнути.

У области подршке теренском, презентацијском и промотивном раду Завода урађено је континуирано одржавање теренске (фотоапарати, ГПС уређаји) и презентацијске опреме у функционалном и оперативном стању.

7. ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Сектор за правне, финансијске и опште послове извршавао је задатке из своје надлежности, а који проистичу, пре свих, из одредаба Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/09, 88/2010, 91/2010, 14/2016), Покрајинске скупштинске одлуке о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр.2/2010), Статута Покрајинског завода за заштиту природе на који је Влада АП Војводине дала сагласност Решењем бр.023-00035/2010 од 28.04.2010. Правилника о раду (бр. 01-88 од 22.01.2015 са изменама 01-88/2/2015), Правилника о организацији и систематизацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе (бр. 01-665 од 04.04.2016.) и Програма заштите природних добара за 2016. годину.

На обим и врсту послова који су обављени у 2016. години битно је утицала и чињеница да је Завод установа и индиректни корисник буџета АП Војводине, те да се на његов рад и пословање односе одредбе закона који регулишу његов статус.

Сагласно овлашћењима из члана 102. Закона о заштити природе, пружана је стручна помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима у вези са применом одредаба Закона о заштити природе.

Узето је учешће у решавању питања примене Закона, приликом израде решења којима су утврђивани услови заштите природе у поступку израде пројектно планске, урбанистичке и друге документације, као и приликом доношења одговарајућих аката у поступку легализације објеката на простору заштићених природних добара.

У поступку извршавања обавеза Завода, сачињено је више уговора у вези са радним односима, уговора о набавци добара и услуга након спроведеног поступка јавних набавки.

У току 2016. године донет је Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених, Правилник о трошковима репрезентације, Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе.

У току је израда новог Правилника унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Заводу због обавезе усклађивања према Одлуци о максималном броју запослених у систему АПВ Покрајинске Владе, бр. 112-36/2016 од 9.11.2016.г

Решавајући о персоналним питањима решавано је о појединачним правима запослених везаних за право на годишњи одмор, плаћено одсуство, прелазак у више звање, солидарну помоћ, службени пут у иностранство, праву на стручно усавршавање и полагање стручних испита (службеници јавних набавки), издавање потврда о статусу запослених ради остваривања одређених права, пријаве и одјаве запослених, односно оних којима је престао радни однос.

Током 2016.године обрађено је и кроз информациони систем APR СЕОР достављено подносиоцима, 49 предмета у поступку обједињене процедуре у којима је Завод поступао према Правилнику о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем(“Сл. гласник РС“, бр. 113/2015 и 96/2016)

У поступку јавних набавки израђиване су одлуке о покретању поступка јавних набавки, изради решења о именовању комисија за спровођење поступака јавних набавки, учествовање у раду самих комисија у складу са одредбама Закона о јавним набавкама, све до израде уговора .

Одржано је 11 седница Управног одбора Покрајинског завода за заштиту природе. За сваку седницу је прављен је сазив са дневним редом и предлогом аката који су упућивани на усвајање, а након седнице израђивани су записници који се односе на ток седнице.

У оквиру овог Сектора обављају се послови вођења регистра заштићених подручја на простору АП Војводине, дају се, на захтев странака, подаци о њима, обављају се библиотечки послови и воде посебни досијеи за заштићена природна добра.

Учешће у изради законских и подзаконских аката

Узето је учешће, у изради бројних подзаконских аката, Правилника, које ће донети Министарство пољопривреде и заштите животне средине, на основу Закона о националним парковима и Закона о заштити природе, а којим се уређује заштита.

Завод је учествовао и у припреми нацрта Закона о одговорности за штету према животној средини.

8. ФИНАНСИЈЕ

Одсек за финансијско-рачуноводствене послове ради на пословима финансија, рачуноводства и јавних набавки. Финансијско пословања Завода се одвија преко три подрачуна (за буџетска и сопствена средства и подрачун за средства остварена на име рефундација накнада боловања преко 30 дана) и девизног подрачуна отвореног при Народној банци Србије.

Финансијски пословања Завода регулисан је: Законом о буџетском систему, Уредбом о буџетском рачуноводству, Правилником о стандардном класификационом оквиру и стандардном контном плану за буџетске кориснике, Законом о буџету Републике Србије и Покрајинском скупштинском одлуком о буџету АП Војводине, Правилником о извршењу буџета Републике Србије, Законом о платама у државним органима и јавним службама, Законом о раду, Покрајинском уредбом о платама, накнади трошкова, отпремнини и другим примањима постављених и запослених лица у органима Аутономне Покрајине Војводине, Законом о порезу на доходак грађана, Законом о девизном пословању, Законом о јавним набавкама, Закону о ПДВ-у, као и бројним правилницима, уредбама, одлукама, упутствима и мишљењима.

Рад Покрајинског завода за заштиту природе у 2016. години се финансирао из средстава пет извора финансирања којима је Завод располагао:

- буџетска средства из текуће године:
  - сопствена;
  - средства остварена по основу рефундација од РФЗО на име накнада за боловање преко 30 дана;
  - средства донација – пројекат прекограничне сарадње „LIFE” – назив пројекта „Заштита орла крсташа смањивањем морталитета који узрокују људи“ из средстава ЕУ;
- пренета средства из претходних година:
  - пренета сопствена средства;

Финансијско – рачуноводствене послове током 2016. године су обележиле и даље значајне промене законодавног оквира. Плате запослених су и ове године обрачунаване и исплаћиване по умањеној основици сходно важећем Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава који је ступио је на снагу од 01. децембра 2014. године.

У 2016. години је и даље на снази обавеза извештавања у погледу исплаћених плата запослених (месечно односно тромесечно извештавање о платама запослених, као и исплаћеним накнадама и др. примањима - извештавања Министарству финансија - Регистру запослених Покрајинској влади и Републичком заводу за статистику).

Сходно расположивим средствима обрачунаване су и плаћане и друге накнаде и обавезе према запосленим и трећим лицима у складу са преузетим обавезама Завода.

Одсек је редовно извештавао Управу за трезор у погледу рокова плаћања преузетих обавеза према осталим привредним субјектима (осим јавног сектора) (Рино пројекат) сходно Закону о роковима измирења новчаних обавеза.

Оствариван је редован контакт са сродним државним органима и институцијама, међу којима су Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Покрајински секретаријат за

финансије, Пореска управа, Управа за трезор, Фонд за ПИО, Народна банка Србије, Град Нови Сад Градска управа за социјалну и дечију заштиту и Националном службом за запошљавање. Поред тога, контактирано је и са корисницима услуга Завода, сачињавајући, издавајући и контролишући обавезујућу рачуноводствену документацију.

Током пословне/фискалне 2016. године је састављен Финансијски план Завода за 2016. годину, као и његове Измене и допуне током октобра и децембра 2016. године у складу са Покрајинском скупштинском одлуком о ребалансу буџета АП Војводине за 2016. годину. Такође, у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, састављене су измене апропријација у марту и новембру, предлог Програмског буџета и Финансијског плана Покрајинског завода за заштиту природе за 2017. годину у складу са Фискалном стратегијом и Упутством о методологији и динамици израде финансијског плана корисника буџетских средстава Аутономне Покрајине Војводине за 2017. годину Покрајинског секретаријата за финансије, као и План набавки Покрајинског завода за заштиту природе за 2016. годину и Измене и допуне плана набавки Покрајинског завода за заштиту природе за 2016. годину.

Током јануара 2016. године након извршеног пописа са стањем на дан 31.12.2015. поднет је Управном и Надзорном одбору Извештај о извршеном инвентару који је и усвојен јануара 2016. године. Састављен је и усвојен Завршни рачун за 2015. годину.

Крајем јануара 2016. године достављене су свим запосленим, члановима Управног и Надзорног одбора Завода као и лицима ангажованим по уговору Потврда о плаћеним порезима и доприносима по одбитку (Образац ППП – ПО).

У периоду јануар – април 2016. године пословање Завода је било предмет ревизије од стране Службе за интерну ревизију корисника буџетских средстава Аутономне Покрајине Војводине (у даљем тексту: Служба за интерну ревизију). Предмет ревизије је било пословање Завода у периоду 01.01. – 31.12.2015. године. С тим у вези, Одсек је сходно захтевима Служба за интерну ревизију достављао податке за предметну годину ревизије (2015).

У марту 2016. године достављен је Министарству финансија Централној јединици за хармонизацију Извештај о систему финансијског управљања и контроле за 2015. годину.

Током 2016. године састављени су и поднети:

- Порески биланс и Пореска пријава за 2015. годину за порез на имовину (Пореској управи);
- Пореска пријава за порез на добит за 2015. годину (Пореској управи);
- Појединачна пореска пријава о обрачунатом и плаћеном порезу и доприносима за обавезно социјално осигурање по одбитку на терет примаоца прихода за 2015. годину за све запослене;
- М4-К образац за 2015. годину за све запослене, као и за лица ангажоване по основу уговора ван радног односа;
- МУН обрасце за лица ангажоване по основу уговора ван радног односа.

Током јуна 2016. године због усвојених Измена и допуна Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Сл. лист АПВ“ бр- 37/2016) а у складу са дописом бр. 2016/IV – 43 Покрајинског секретаријата за финансије, извршен је Попис имовине, обавеза и потраживања за период 01.01. – 20.06.2016. године и састављен је Завршни рачун за период 01.01. – 20.06.2016. године усвојени од стране Управног одбора Завода у јуну 2016. године.

Током јуна 2016. године у складу са Закључком Покрајинске владе бр. 02-111/2016 достављен је извештај о затеченом стању на дан 21.06.2016. године.

Током године састављено је пет тромесечних периодичних извештаја извршења буџета и поднешена преко надлежног Секретаријата, Покрајинском секретаријату за финансије.

На тромесечном нивоу сачињени су и поднети надлежним Покрајинским секретаријатима и Извештаји о донацијама, задуживању, издатим меницама, инвестираним средствима, као и извештаји Републичком заводу за статистику.

Састављана су и поднета Покрајинском секретаријату за финансије квартална и појединачна требовања средстава из буџета АП Војводине.

На месечном нивоу подношени су извештаји о зарадама и требовања за средства сходно кварталној квоти Покрајинском секретаријату за финансије.

На тромесечном нивоу обрачуван је ПДВ и подношене су пореске пријаве о обрачунатом ПДВ-у сходно календару за обвезнике који обрачун и плаћање ПДВ-а врше на тромесечном нивоу.

У оквиру рада Одсека праћено је наменско трошење средстава у складу са усвојеним финансијским планом, његовим изменама и допунама и планом набавки и изменама и допунама плана набавки.

I ПРИХОДИ И ПРИМАЊА ОСТВАРЕНИ У ПЕРИОДУ ОД 01.01.2016 – 31.12.2016. године у укупном износу од 82.896.638,76 динара

Табела 17. Приказ остварених прихода ПЗЗП у 2016. години:

	Врсте прихода	Износ динара
1.	Приходи из буџета АПВ	74.230.575,29
2.	Сопствени приходи	7.031.210,70
3.	Средства донација (Пројекат LIFE)	1.313.004,87
УКУПНО ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ И ПРИМАЊА У 2016. ГОДИНИ		82.574.790,86
3.	Пренета неутрошена средства из ранијих година	321.847,90
УКУПНО:		82.896.638,76

Табела 18. Преглед реализације програмске структуре буџета ПЗЗП у 2016. години:

1102 Покрајински завод за заштиту природе			
ПА	ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 04051003		
04051003 Заштита природе и природних добара на територији Аутономне Покрајине Војводине	79003 010.06	15821 510.06	94824 520.12
Програм (коме припада)	0405 Заштита природе		
Функција	560 - Заштита животне средине неklasификована на другом месту		
Циљ 1	Заштита подручја, станишта, врста и животне средине		
Индикатор 1.1	Назив :Број издатих аката у области заштите природе и животне средине	Базна вредност	2016
	Извор верификације :база података Покрајинског завода за заштиту природе и Извештај о спровођењу Програма заштите природних добара за текућу годину	825	3277
Индикатор 1.2	Назив :Број ha површине под заштитом ради очувања и унапређења природних вредности	Базна вредност	2016
	Извор верификације :студије заштите, услови, мишљења, еколошка мрежа, база података Покрајинског завода за заштиту природе	125000	64,125
Циљ 2	Едукација, промоција, односи с јавношћу и међународна сарадња		
Индикатор 2.1	Назив :број посетилаца сталне природњачке изложбе, тематске изложбе и др.	Базна вредност	2016
	Извор верификације :база података Покрајинског завода за заштиту природе и Извештај о спровођењу Програма заштите природних добара за текућу годину, издате брошуре и др. штампани материјал	20800	16,503
Индикатор 2.2	Назив :број организованих манифестација, промоција, предавања, презентација и медијских наступа и др.	Базна вредност	2016
	Извор верификације :Извештај о спровођењу Програма заштите природних добара за текућу годину и број организованих јавних наступа	85	108
Индикатор 2.3	Назив :број реализованих прекограничних активности	Базна вредност	2016
	Извор верификације :извештаји са састанака, објаве на интернет страницама Покрајинског завода за заштиту природе, Извештај о спровођењу Програма заштите природних добара за текућу годину	2	20

Назив	Укупно утрошена средства (сви извори)	Буџетска средства	Средства донација	Сопствена средства	Приходи из буџета по Плану	% Утрошка буџетска средства у односу на план
ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И НАКНАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ЗАРАДЕ)	40,399,885.57	40,399,885.57	0	0	41,999,639.20	96,19
СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА	7,201,046.45	7,201,046.45	0	0	7,487,402.27	96,18
НАКНАДЕ У НАТУРИ	423,153.06	421,950.55	0	1,202.51	522,500.00	80,76
СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	93,383.76	29,221.76	0	64,162.00	550,114.60	5,31
НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ	1,239,820.79	1,239,820.79	0	0	1,363,597.98	90,92
НАГРАДЕ ЗАПОСЛЕНИМА И ОСТАЛИ ПОСЕБНИ РАСХОДИ	209,363.17	209,363.17	0	0	225,820.00	92,71
СТАЛНИ ТРОШКОВИ	7,224,847.39	7,202,522.40	0	22,324.99	7,382,999.71	97,56
ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА	1,196,118.27	745,104.31	0	451,013.96	840,000.00	88,7
УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ	6,894,157.44	3,838,000.20	0	3,056,157.24	4,016,021.70	95,57
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ	144,806.81	54,856.00	0	89,950.81	61,751.00	88,83
ТЕКУЋЕ ПОПРАВКЕ И ОДРЖАВАЊЕ	2,864,494.28	2,540,159.65	0	324,334.63	2,576,888.94	98,57
МАТЕРИЈАЛ	4,865,199.53	2,963,021.48	0	1,902,178.05	3,008,402.48	98,49
ОСТАЛЕ ТЕКУЋЕ ДОТАЦИЈЕ И ТРАНСФЕРИ	4,752,371.96	4,752,371.96	0	0	5,928,546.59	80,16
ПОРЕЗИ, ОБАВЕЗНЕ ТАКСЕ И КАЗНЕ	95,375.00	92,875.00	0	2,500.00	155,325.00	59,79
МАШИНЕ И ОПРЕМА	2,701,180.00	2,289,567.83	0	411,612.17	2,629,080.83	87,09
НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА	254,379.27	250,808.17	0	3,571.10	254,919.76	98,39
УКУПНИ РАСХОДИ И ИЗДАЦИ	80,559,582.75	74,230,575.29		6,329,007.46	73,503,010.12	

**ПОДАЦИ О ЈАВНИМ НАБАВКАМА
ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНИМ ЈАВНИМ НАБАВКАМА
У ПЕРИОДУ 01.01.2016. – 31.12.2016.**

Покрајински завод за заштиту природе Нови Сад (у даљем тексту: Завод), основан од стране Владе Војводине је индиректни корисник буџетских средстава, сматра се Наручиоцем у смислу Закона о јавним набавкама ("Сл. гласник РС" бр. 124/12, 14/15 и 68/15).

У зависности од укупно процењене вредности истоврсних набавки на годишњем нивоу одређених Планом јавних набавки Покрајинског завода за заштиту природе односно Изменама и допунама плана јавних набавки Покрајинског завода за заштиту природе за 2016. годину спровођени су поступци јавних набавки. За набавке чија процењена вредност није већа од 500.000 динара без ПДВ-а на годишњем нивоу, наручиоци нису обавезни да примењују одредбе Закона.

Јавне набавке Завода су финансиране у складу са Финансијским планом Покрајинског завода за заштиту природе односно Изменама и допунама финансијског плана Покрајинског завода за заштиту природе за 2016. годину.

На тромесечном нивоу састављани су и поднети квартални извештаји о јавним набавкама, као и Извештај о извршењу плана набавки за 2015. годину Управи за јавне набавке РС.

У периоду 01.01.2016 – 31.12.2016. године спроведени су поступци: јавних набавки мале вредности добара и услуга, као и набавке услуга, добара и радова на које се закон не примењује.

У 2016. години је за набавке укупно утрошено 17.458.030,30 динара без ПДВ-а односно 20.662.874,22 динара са ПДВ –ом.

За набавке на које се закон не примењује у 2016. години је укупно је утрошено 10.062.000,00 динара без ПДВ –а односно, 11.801.000,00 динара са ПДВ-ом.

Следи табеларни приказ утрошених средстава и спроведених поступака јавних набавки:

ПРЕДМЕТ	ВРСТА ПОСТУПКА	УГОВОРЕНА ВРЕДНОСТ СА ПДВ-ОМ
УСЛУГЕ		
УСЛУГЕ ОДРЖАВАЊА ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	816,000.00
УСЛУГЕ ОДРЖАВАЊА РОБНО ФИНАНСИЈСКЕ АПЛИКАЦИЈЕ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	288,000.00
УСЛУГЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА ОБЈЕКТА И ОПРЕМЕ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	1,768,746.20
УСЛУГЕ ШТАМПЕ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	258,198.90
УСЛУГЕ МОБИЛНЕ ТЕЛЕФОНИЈЕ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	475,200.00
УКУПНО УСЛУГЕ:		3.606.145,10

ПРЕДМЕТ	ВРСТА ПОСТУПКА	УГОВОРЕНА ВРЕДНОСТ СА ПДВ-ОМ
ДОБРА		
ГОРИВО ЗА СЛУЖБЕНА ВОЗИЛА	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	1,181,250.00
КАНЦЕЛАРИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ-ТОНЕРИ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	212,940.00
КАНЦЕЛАРИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	8,095.00
КАНЦЕЛАРИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ - ПАПИР ЗА ШТАМПУ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	13,500.00
ТЕРЕНСКО ВОЗИЛО	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	2,141,988.00
КАНЦЕЛАРИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ - ТОНЕРИ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	229,704.00
КАНЦЕЛАРИЈСКИ МАТЕРИЈАЛ	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	931,000.00
ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА	ЈАВНА НАБАВКА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	537,252.12
УКУПНО ДОБРА:		5.255.729,12
УКУПНО УСЛУГЕ И ДОБРА:		8.861.874,22

**ПОДАЦИ О ЗАКЉУЧЕНИМ УГОВОРИМА
О ЈАВНИМ НАБАВКАМА МАЛЕ ВРЕДНОСТИ ЗА ПЕРИОД
јануар - децембар 2016. године**

Р. број	Врста предмета јавне набавке	Укупан број закључених уговора	Укупна вредност закључених уговора без ПДВ	Укупна вредност закључених уговора са ПДВ
I	II	III	IV	V
1	добра	7	4.381.076,10	5.255.729,12
2	услуге	6	3.014.954,20	3.606.145,10
3	радови	0	0	0
Укупно		7	7.396.030,30	8.861.874,22

УКУПНО УТРОШЕНО ЗА ЈН МАЛЕ ВРЕДНОСТИ (без ПДВ-а) у 2016: 7.396.030,30 динара

УКУПНО УТРОШЕНО ЗА ЈН МАЛЕ ВРЕДНОСТИ (са ПДВ-ом) у 2016: 8.861.874,22 динара